

БЮЛЕТЕН

Културно-информационен център
на българското малцинство "Босилеград" – гр.Босилеград

Година 19, брой 82-83, ФЕВРУАРИ 2016 г.

Цена: 100 ДИНАРА – 2 ЛЕВА – 1 ЕВРО

Научна конференция за Емануил Попдимитров

БЮЛЕТИН

Основател и издател: гражданско сдружение Културно-информационен център "БОСИЛЕГРАД", Босилеград, ул. "Маршал Тито" №15

Web: www.kicbos.org

Жиро сметка: 205-115077-80

IBAN/ RS35205001766666500085

Телефон/факс: (00381) 017-878-254

e-mail: kicbos@gmail.com

Редакция: Иван Николов, Александър Димитров, Радко Стоянчов

Постоянни сътрудници: Ангел Джонев, Валентин Янев, Александра Димитрова, Тодор Димитров, Новица Станков, Димитър Димитров-Треперски, Димитър Стефанов Димитров, Лозан Митев, Драголюб Иванчов

Главен и отговорен редактор: Иван Николов

Печат: Графично предприятие "СВЕН", Ниш, ул. "Стоян Новакович" №10, тел.: (018) 248-142

ISSN 2217-7647

CIP – Каталогизирано в публикация на Народната библиотека на Сърбия, Белград. 32+659(497.11)

COBIS.SR-ID 187911692

На кориците:

стр.1 – Научна конференция по повод 130 години от рождението на Емануил Попдимитров в КИЦ; Сдружение „ГЛАС“ с босилеградски ученици и студенти в българското Посолство в Рим
стр.71 – Олимпийски клуб Босилеград в София
стр.72 – Културни програми в КИЦ-а

СЪДЪРЖАНИЕ:

- *За нашата политическа шизофрения* стр. 3 – 5
- *Политическите парадокси в Босилеград* стр. 6
- *От улицата до кръглата маса* стр. 7
- *Пренебрегването на ДСБ е фатално* стр. 8
- *От Босилеградската скупщина до Европейския парламент* стр. 9 -10
- *Божича и изкоренените божичани* стр. 11-12
- *Родът Кумичини от Горна Лисина* стр. 12
- *Продължава ли Първата световна война?* стр. 13 -14
- *Държава, която не се грижи за народа си, е псевдодържава* стр. 14
- *Да преосмислим националната си политика* стр. 15
- *Писмо на КИЦ-а до Светия Синод на БПЦ* стр. 16
- *Писмо на КИЦ-а до българските учени* стр. 17
- *Проектплан за правата на националните малцинства в Р Сърбия* стр. 18-19
- *Говорът на омразата срещу българите в Сърбия* стр. 20
- *Документи за изследване на „Българската окупация на Южна Сърбия“* стр. 20-22
- *По следите на историческата истина* стр. 23-24
- *Час по ревизия на историята* стр. 25
- *Идентичността на Сърбия – между величаенето и унижението* стр. 26
- *Конституция която уби всички надежди* стр. 27
- *Гражданине искат, представителната демокрация не дава* стр. 28 – 29
- *Само с факти от българската история не става* стр. 30 – 34
- *Иван Михайлов – морален стожер на народа ни в Македония* стр. 35 - 37
- *Кървавата Коледа в Македония* стр. 38
- *Величаенето на Апис – промоция на великосръбския национализъм* стр. 39
- *Протестен митинг на ДСБ* стр. 40
- *Босилеград претърпя историческа катастрофа* стр. 41
- *Ньойския договор никога не е ратифициран!* стр. 42
- *Срокът на Ньойския договор изтече!* стр. 43 - 45
- *Европа е превзета от босове* стр. 46 – 47
- *Религия, фундаментализъм и кризата на европейския елит* стр. 48
- *Извънредно обръщение на Св. Синод на БПЦ за кризата с бежанците* стр. 49
- *Будители – огън без който не можем* стр. 50
- *Бунтът на българския дух* стр. 51
- *СЪЕДИНЕНИЕ - 2 или Крайовският договор* стр. 52 - 53
- *130 години от Сръбско-българската война* стр. 54
- *Иван Момчилов – атентаторът срещу Жика Лазич* стр. 56 - 57
- *Борбата за душата на българите* стр. 58
- *Босилеградски усещания* стр. 59 - 60
- *Шеста сесия на Световния парламент на българите* стр. 61
- *Магията на пейзажите и легендите от Краище* стр. 62 - 63
- *Слово на д-р Светла Попдимитрова* стр. 64
- *КИЦ дейности* стр. 65 - 68
- *Поезия* стр. 69
- *У София зелници, у Белград сърнешки бутове!* стр. 70

За нашата политическа шизофрения

И 2015 година измина в живуркане от днес до утре с надеждата, че нещо може да се случи. Възможно е, но едва ли ни чака нещо добро в сандвича в който са ни стиснали. Двойствената политика „И Европа и Русия“ продължава. На фона на рекламни отворените преговори за членство в ЕС, външнополитическите сигнали които Белград изпраща, все повече се разминават с европейските изисквания. При всичките недостатъци и дилеми пред които е изправена Европа, членството в нея си струва макар и само заради европейския модел на държавно устройство гарантиращ работа, социална защита, правова държава, стабилност и пр.

Радикалските възпитаници на Шешел и Николич, които сега са на власт в Белград, след успешно проведената реабилитация на четническия комендант Дража Михаилович и откриване на паметник на Гаврило Принцип в Белград, сега подготвят и реабилитацията на фашисткия премиер на Сърбия Милан Нечич. С това Сърбия окончателно ще скъса с Титовото наследство от Втората световна война и придобивките от борбата си срещу фашизма. Помпозното завръщане на генерал Владимир Лазаревич от Хага, където издържа две трети от наказанието си, и то с правителствения самолет, посрещнат от двама сръбски министри и началника на сръбския Генералщаб - също е бъркане с пръст в око на Европа. Нека да си припомним, че Лазаревич, като комендант на Сръбския военен корпус ръководеше с военните операции на Косово, в които през пролетта на 1999 година бяха избити около 13 000 албанци, 4 000 трупове бяха извозени с тирове и заровени в масови гробници в Сърбия, бяха прогонени около 900 000 албанци и изгорени и унищожени над 120 000 домове и други обекти сред които и 128 джамии. А военният и правосъдния министър при посрещането му юнашки се изцепиха, че

„генерал Лазаревич ще вдъхновява поколенията“!

Приблизително по същото време в Прищина кацна американския държавен секретар Джон Кери за да даде подкрепата си за Косово, а в Белград се проведе конференция на министрите от страните на OSCE от която сръбските медици излъчиха само куртоазните похвали за добрата организация, но затова пък дни наред преповтаряха акценти от разговорите Николич - Лавров. Приблизително по същото време сръбският патриарх Иринеј влезе в ролята на политик и обяви, че с добро или със сила, Сърбия трябва да се върне на Косово!

Въпреки гръмките дипломатически изявления, че европейското членство няма алтернатива, на фона на бежанската криза, засилването на националистическата десница във Франция и сигналите за референдум във Великобритания за излизане от ЕС, евроскептицизмът опасно се разраства и някои европейски интелектуалци вещаят завръщане в пре-европейския период. Евидентна е криза на демокрацията, не само на Балканите, а и в световни размери.

Всичко това доя вода в мелницата на официален Белград, и той вече не се тревожи от забавянето на преговорния процес. Две години след приемането на кандидатурата за членството на Сърбия в ЕС, бяха отворени и първите преговорни глави. И то отзад напред – с глава 35 касаеща нормализацията на отношенията с Прищина и глава

32 касаеща финансовият контрол. Президентът Николич веднага каза, че ако признаването на Косово е условие Сърбия да стане членка на ЕС – той предпочита да се откаже от членството! Брюксел пък веднага излезе с документ за преговорните позиции на ЕС със Сърбия: цялостно нормализиране на отношенията с Косово, зачитане на досега постигнатите споразумения и условияване на сръбската евроинтеграция с напредъка в този процес. Какъв напредък при положение, че Сърбия не признава Косово, и даже още не го е изписала от Конституцията си? А без отхвърляне на средновековните митове за косовското завещание и Душановото царство, е излишно да се говори за модернизацията на Сърбия. Само че нито Правителството, нито управля-

ващата партия имат такива програмни определения. 23 и 24 глава касаещи правосъдието и човешките права, дори и да бъдат отворени през 2016г., вероятно ще бъдат затворени последни. Имайки предвид, че преговорният процес в другите държави е продължавал средно 7 години, сръбското еврочленство, ако наистина се случи, ще бъде някъде далече във времето.

От тази перспектива, правителственият Работен проектоплан за осъществяване

на правата на малцинствата в Република Сърбия по-скоро е рекламна кампания за стартиране на преговорите за членството в ЕС, а не проект за модернизиране на Сърбия. Никои в Сърбия не гори от желание малцинствата да се интегрират и да се решат техните проблеми. По-добре организиранието Национални съвети на малцинствата в Сърбия отрязаха проектоплана след първия прочит.

Никъде не прочетохме, че Националният съвет на българското малцинство е разискувал и има някакво становище по този документ. Освен че зам.председателят му Стефан Стойков се е появил за кратко на специално свиканата среща на Националните съвети в Белград и продължаващите кокошкарски истории с титр. „превеждане“ на учебниците от сръбски на български, (без да се спазват книжовните норми на българския език), други признаци на живот в Националния съвет на БНМ няма.

По страшното е, че изчезват и физическите признаци на живот по Босилеградските улици. Хората все повече напускат потъващия кораб и се спасяват един по един. Всеки по своя си начин. Едните, коленичейки пред кмета като единствен работодател който може да бръкне в бюджета и да им подхвърли някоя троха срещу небрежно метене на улици, симулиране на някаква никому ненужна работа в общината или спортното дружество и най-често – срещу гласуване на изборите. И не се замислят колко ще продължи всичко това и как ще я карат после. По предприемчивите, предпочетоха да си вземат българските паспорти и да тръгнат на Запад, поемайки

тежката съдба на мигранти

заради глътка свобода и по-добър живот. След тях остава само носталгията и спомените които ги връщат един-два пъти годишно в родния край.

Силено раздутата общинска администрация в която никои не знае колко точно души работят, е сериозно застрашена от неизбежните съкращения и орязването на общинските бюджети. В някои общини в Сърбия съкращенията достигат до една трета от административния персонал. На фона на всеобщото намаляване на населението, срива

на икономиката и увеличаване на безработицата, поддържа нето на такава многобройна и неефикасна администрация няма никакво разумно икономическо обяснение. Единствено възможни са политическите обяснения – купуване на социален мир, обгрижване на партийната номенклатура и приспиване на общественото мнение. Статистиката показва, че под тази умело поддържана обществена апатия метастазират унищожителни социални и демографски процеси. Управляващите нямат усет и образование за расъждаване в дългосрочни икономически категории. Нещата просто са оставени на течението и никой няма нито силата, нито желанието да разбере, да овладее и да направлява процесите в позитивна посока.

95-та годишнина от Нюйския договор беше повод в България и особено сред българските организации в Сърбия отново да се направи равностметка и да се преосмисли всичко което ни доведе до сегашното незавидно положение. Приблизително по същото време, в Сърбия отново проработиха старите националистически рефлексии. В Сурдулица и Лесковац от 31 октомври до 2 ноември, църковният клир, президентската администрация, службите за сигурност, някои сръбски историци и специално ангажирани такива от чужбина, три дена заседаваха и притопляха стари тези за „зверствата на Българската армия по време на Първата световна война“ като непрекъснато завишаваха броя на убитите – от 3 000 до 30 000 души, а броя на интернираните в България бе показан на 180 000 души! Стигна се и до такива ужасяващи твърдения, че 8 000 сръбски момичета били продадени на харемите в Турция, а 600 момичета били изнасилени и набити на кол някъде до София?! Отново не се предложиха безспорни научни доказателства, но това, според участниците на срещата, не е страшно – те първа ще ги търсят в българските архиви!

Българската историческа наука прогължава да мълчи. Това пропаганда може да се изтъква и като презрение към бръщолевенето на сръбските „историци“, но може да бъде изтъкувано и като признаване на вина! Сръбската пропаганда толкова добре си е свършила работата, че даже някои мастити български учени боравят с данни изкусно подхвърлени от сръбските им колеги! Никой досега не се нае да изследва и да каже историческата истина на базата на документи и изследвания от това време. Може би пак от страх да не наруши добрите сръбско-български отношения!? Или да даде принос за сръбското еврочленство!?

100 години след Първата световна война никой не направи професионален и безпристрастен прочит на историята, без пропагандни примеси, след което да започне процес на национално помирение и изграждане на стабилни българо-сръбски отношения в новите международни обстоятелства. Подобни „научни срещи“ в които историческата истина се прекроява за нуждите на Начертанието, по същество представляват продължение на Първата световна война. Няма как да подобрят и етническите отношения между българи и сърби. Защото ако 100 годишнината от Първата световна война се използва за да се подчертае опасността от „окупацията и престъпленията на Българската армия“ срещу невинното сръбско население, това няма как да не предизвика чувства на омраза и отмъщение сред сърбите и чувства на вина и срам сред българите в Сърбия. Всичко това не може да намали етническото напрежение в Сърбия и да ускори сръбското еврочленство.

Българите в Сърбия миналата есен бяха изумени от

езика на омразата

излъчен по национален ефир в риалити-шоуто „Ферма-

та“ на ТВ ПИНК в което сръбкнята Мая Николч яростно напсува „майка смрадлива бугарска“ на Габриела Пейчев, българка от Цариброд! На писмото на КИЦ „Босилеград“, омбудсманът и защитникът на родното равноправие на Р Сърбия отговори, че това било личен конфликт между участниците в шоуто?! Наивно е да се мисли, че е така. За хората които помнят, нагнетяването на такива антибългарски настроения в сръбското общество трябва да включи червените лампички.

Българите в Сърбия никога не са били самостоятелен политически субект и никога не могат да отреагират защитавайки правата и интересите си в системата. Импробузираната демокрация е така устроена, че политическото представителство не зависи от свободно формирано обществено мнение, а от строго подобрани, контролируеми и предварително назначени „политици“ – точно по мярката на управляващите в Белград. Политическите промени у нас са блокирани и по линията на зависимите от общинската власт медиуми – РТВ Босилеград. По словото на закона медиите трябваше да се приватизират досега. РТВ Босилеград не бе обявен за приватизация, а журналистите прогължиха да си получават заплатите и селективно да информират гражданите. Журналистиката у нас отдавна се е превърнала в притурка на властта в името на собственото си оцеляване.

В такава държавно-политическа рамка животът ни става все по-труден. България, като наша държава майка, много разчиташе с механизма на преговорите за членството на Сърбия в ЕС и необходимите реформи които тя ще трябва да направи за да подобри нашето положение и да ни създаде по-нормални условия за живот. Конфузната външно-политическа ориентация и сложната вътрешно-политическа обстановка в държавата, не предразполагат сръбската общественоствителност към спазване на европейските норми за правата на човека и на малцинствата.

В такава атмосфера, Босилеград лесно се превърна в частна собственост на кмета Владимир Захариев, а босилеградчани – на крепостни сеяни с които той на практика се разполага на живот и смърт. Властолюбиеето си има и своите клинични симптоми. Едногодишният сериал със заседанията на Общинската скупщина на открито, насилственото оспорване на приватизацията на бензиностанцията и злоупотребяването с хората назначени от кмета и финансирани от общинския бюджет, показва цялото безсилие на държавата да овладее прищевките на един преял с власт кмет, който с всеки изминал ден все повече затъва в блатото на престъпността, увличайки със себе си и много други невинни, но изпаднали в беда хора. Както и целия град. Едно престъпление доведе до десетки други и така порочният кръг се завъртя. Пропастта е толкова дълбока, че вече няма излизане. Странното е, че държавата Сърбия не иска да влезе в ролята си когато става дума за прилагане на съдебните решения и овладяване на един самозабравил се политик който сериозно нарушава законите на държавата!

Босилеград е почти опустошен град. Населението прогължава да се стопява с главоломна скорост. Икономиката отдавна се е сринала. Безработицата години наред е по-висока от заетостта. Социалното положение на населението се влошило десет пъти. Емиграцията се увеличи в пъти, а тия които са останали са принудени да влезнат в престъпната схема – изберете кмета, защото той допуска да се краде. Тази схема обаче има един недостатък. Като ви хванат в престъплението, не той, а вие лично ще отговаряте. Странното е, че и Сърбия и България се оставят да бъ-

гат водени за носа от един дребен хитрец който използва и гвете държава заради собственото си оцеляване на власт.

Парадоксално е, но в такава ситуация, когато в Босилеград са останали само бедните и зависимите от общинският бюджет и милостта на кмета хора – опасността да спечели и следващите избори съвсем не е за подценяване. Държавата продължава да му налива пари в общинския бюджет без да иска отчет, а той използвайки общинските пари и ресурси, перфектно борава с престъпната технология за прабене и печелене на избори. Още повече, че у нас все още има хора които не знаят за какво служат изборите.

През последната година, малкото останали бизнесмени в Босилеград предвид общият упадък почувстваха застрашен бизнеса си и осъзнаха необходимостта от политически промени и сменяването на кмета. Но кметската империя създавана в продължение на 15 години никак не е лесна за сваляне. За истинска промяна не е нужна само нова кметска персона, но и смяна на системата в която функционира местната власт и реална и приемлива за всички програма за спасяване на Босилеград. Така отново опираме до кризата на демокрацията и нарушения баланс в обществото.

Трагично е, че тнр. опозиционни партии (внос от Белград!) не могат да се обединят върху конкретна политическа платформа изхождайки от специфичните нужди и интереси на гражданите в общината. Програмите на българските малцинствени партии и Платформата за защита на правата на българското малцинство са солидна основа върху която може да стъпи всеки който иска да промени нещо в общината. Вместо това, „опозицията“ за пореден път повтаря същата грешка – търси удобният чадър на белградските управляващи партии! С други думи, търси спасение от ония които десетилетия наред провеждат политиката за нашето унищожение. Да не виждаш тази политика значи да си напълно спял. Да чакаш спасение от нея значи да си напълно глунав. А ако въпреки това си последовател на тази политика – значи че си предал собствения си народ в името на властта.

Митингът който в края на ноември свика Демократичния съюз на българите под мотото „Стоп на управлението на Владимир Захариев“ беше тестван именно за тази политика. С отсъствието си, представителите на сръбските „опозиционни“ партии показаха, че те въпреки опасността от Владимир Захариев, предпочитат да си стоят настрана от Демократичния съюз на българите като автентична малцинствена партия. За евентуалното сменяване на Владимир Захариев, те май повече залагат на Белград, отколкото на широка обществена подкрепа на място. А Белград, и в миналото и днес, си сверява часовника не според нашите нужди, а според преценката на

„местния сътрудник на БИА“

както неотдавна смело се изрази сръбския депутат Милован Дрецуан в Скупщината след посещението си в Босилеград. Автентичното представителство, специфичните нужди и проблеми на гражданите – отново ще останат извън властта и ще продължат да изяждат обществото. Защото нито Коцуница, нито Тагич, нито Вучич нямат в програмите си това, от което Босилеград най-много се нуждае – спазването на човешките права, излаз към българските пазари и магистрала и привличане на свеж капитал в икономиката ни.

Странно е, как уж „демократично“ определени хора са се вкопчили в комунистическото културно наследство. Честването на 8 септември „Ден на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“, е симптом

именно на това извратено комунистическо мислене с което кметската власт продължава да изпраща антибългарски и антиевропейски послания и към София и към Брюксел. Разбира се, това не му пречи да дои „фашистката“ здравна каса и всяка седмица да изпраща по един автобус хора (и то не само българи и не само от Босилеград!) във Военно-медицинска академия в София! Не пречи и на младите студенти, пак за сметка на българския данъкоплатец, да следват на българските университети. Не им пречи и да искат българско гражданство и да си карат българските коли.

Преосмислянето на културното ни наследство можеше символично да започне поне със сменяването на имената на главните улици в Босилеград които все още са на комунистическите сатрапи Маршал Тито и Георги Димитров. Освен тях, още 9 странични улици в Босилеград носят комунистически имена!

Управляващите дори това не посмяха да променят. В

годината в която отбелязваме 130 години от рождението на Емануил Попдимитров, кметът Владимир Захариев направи поредния гаф с името на великия поет с чисто политическа цел. За да отклони вниманието от митинга на ДСБ срещу неговото катастрофално управление, той по същото време и почти на същото място обяви откриване на паметна плоча на Емануил Попдимитров на входа на общината! С това хвърли малко прах в очите не само на ДСБ, но и на гостите които в бъдеще ще идват в

общината от България. На тях гордо ще им показва паметната плоча. На гостите от Сърбия винаги ще може да покаже ръждивите болтове и гайки с които е прикрепена плочата!

Но и това не е най-големия гаф. Идеята патрон на Гимназията в Босилеград да стане Емануил Попдимитров, бе подменена с името на един анонимен преподавател от самата гимназия! Само този факт е достатъчен да се види духовното състояние на босилеградските гимназиални преподаватели които, нали, трябва да възпитават децата не в комунистическите догми, а в националните и европейските принципи и ценности. Те не могат да го направят, защото самите те са това, което са чели, което са мислили и което са правили. И докато наблюдавам това поругаване с паметта на Емануил Попдимитров и то от хора с претеници да са учители и интелектуалци, идва ми на ум онава полуграмотно клеветническо писъмце което Директорът на Гимназията Антон Тончев, в разгара на хайката срещу КИЦ-а, с крайни усилия беше скалпил и разпратил „на всички български институции и медии“, за да изпълни „патриотичната“ си длъжност срещу

„вражеската“ българска организация

проповядваща националните и европейските ценности в Босилеград! Отношението към Емануил Попдимитров и към КИЦ „Босилеград“ всъщност е едно и също отношение на комунистите към „вражеските елементи“, „чуждестранните агенти“, „НАТО предателите“ и пр. идеологически клишета. А босилеградските комунисти винаги са страдали от раздвоение на личността – българска и сръбска. Това на медицински език се нарича – шизофрения.

Въпреки всичко си бръщолевене, те не могат да ospрят два безспорни факта. КИЦ и ДСБ никога не са били на власт и не могат да носят грам политическа отговорност за катастрофалното положение в което се намира общината. Комунистите, във всичките им превъплъщения, от края на Втората световна война до днес, никога не са слезали от власт и следователно, цялата политическа отговорност за това което е било, което е днес и което ще се случи в бъдеще – ще тегне върху тях.

Иван Николов

Политическите парадокси в Босилеград

„Политическо напрежение в Босилеград – полицейски сили защитаваха общинарите“

Сръбският вестник „Блиц“ в статията си от 15. 01. 2016г. информира за протестното шествие което местната организация на Сръбската напредна странка под ръководството на г-жа Невенка Костадинова проведе срещу пагубната политика и катастрофалните резултати от 15-годишното управление на кмета Владимир Захариев. Протестиращите искаха от Правителството на Сърбия да разпусне сегашното общинско ръководство и да заведе временни мерки, да смени кмета Владимир Захариев и командира на Полицейското управление в Босилеград Новица Стоянов.

Минавайки покрай паметника на Левски, шествието спря и отдаде почит на Апостола.

По същото време кмета на открито, пред общината, проведе заседание на Общинския съвет и събрание на своите привърженици. Поради рисковете за сигурността на гражданите, от вътрешността на Сърбия пристигна взвод жандармерия за борба с масови безредици който охраняваше двете групи и ги снимаше, но живият зид бе построен точно пред кмета и неговите привърженици?! Някак си само по себе си се натрпаваше впечатлението, че жандармерията е дошла да защитава кмета от собствения му народ! Други пък присъствието на жандармерията изтъкуваха и като опит за сплашване на опозицията в Босилеград. Нищо че този път тя излезе под партийните знамена на премиера Вучич. По правило, жандармерия в Босилеград идваше само на 19 февруари когато КИЦ и ДСБ отдават почит на паметта на Левски. Сега се оказва, че службите и органите на МВР нямат доверие на българите дори и когато те под сръбските партийни знамена излизат да протестират и да искат гражданските си права.

Политическото напрежение в Босилеград нараства вследствие на тежкото социално-икономическо положение и неспособността или нежеланието на държавата да преразгледа резултатите от управлението на „вечния“ кмет Владимир Захариев който изправи общината пред пълна катастрофа. Използвайки държавните субсидии и зависимостта на социално най-слабото население, той редовно манипулира изборите и си осигурява мандат след мандат. Още повече, през последните два мандата той злоупотребил с помощта която България оказва на своите сънародници в Босилеград в здравеопазването, образованието и българското гражданство, за да изнудва гласове на местните избори за себе си и сръбската националистическа партия ДСС която вече няма парламентарно присъствие. Злоупотребявайки с ресурсите и на сръбската и на българската държава, Владимир Захариев се укрепил на власт и се превърнал в едноличен диктатор, който, въпреки конфликта на интереси, едновременно управлява с общината и Националния съвет на българското малцинство в Сърбия. Този съвет, според сръбското законодателство, отговаря за образованието, информирането, културата и служебната употреба на българския език. Това са областите които и най-много проблематизират положението на българското малцинство в Брюксел, а с това и преговорите на Сърбия за сръбското евротленство.

В началото на миналата година, Владимир Захариев се опита да употреби и българския премиер Бойко Борисов за да закупи КИЦ „Босилеград“ заради безкомпромисните му позиции срещу неговото управление. В следващите няколко месеца Захариев влезе в остър конфликт и с частния бизнес в Босилеград, който, опитвайки се да приватизира и да

развие парализираната икономика в Босилеград, може да предложи работа и да привлече част от хората които сега живеят от социални подаяния които разпределя кмета. Според сръбските медии, срещу Захариев са образувани над 40 наказателни производства а разни държавни контролни органи и инспектори непрекъснато сноват от Белград до Босилеград.

Интересно е, че в сръбските медии напрежението в Босилеград се обяснява по-скоро като партийен и конфликт на интереси между кмета и местните бизнесмени, отблъвайки тежките теми за

социално-икономическо положение застрашаващо общината с обезлюдяване и спазването на правата на българското малцинство. Недоумението идва и от идеологическата близост на двете партии които сега си ospорват управлението – и двете принадлежат към консервативния сръбски национализъм. Парадоксално е, че и двете разчитат на българският бизнес да дойде в Босилеград и да осигури препитание на хората! През изминалите 15 години, Владимир Захариев не допусна външни инвеститори в Босилеград и упо-

рито преследваше местните. На политически план особено яростно преследваше представителите на Демократичния съюз на българите с дежурните пропагандни клишета и обвинения в „сепаратизъм“. С това попречи на българите в Сърбия да се организират и легитимират като самостоятелен политически субект, превръщайки ги и до днес в заложници на сръбските политически партии.

В медийното затъмнение в което ги е поставил кмета, измъчените босилеградски граждани нямат време да мислят за подобни политически тънкости. Доведени в безходица, те са готови, без да си правят илюзии, да застанат и под партийните знамена на Вучич и с дявола да се съюзят, стига той да ги избави от диктатурата на Захариев и да отпрати процеса на промените. Каквито и да са те. Едно е сигурно – социалното напрежение в Босилеград ще ескалира и ще се усложнява още повече ако не се вземат спешни мерки. Организаторите на протестното шествие (наивно) вярват, че под знамето на управляващата партия в Сърбия ще обезоръжат сръбската националистическа пропаганда и ще бъдат по-добре чути. Въпреки че този филм вече са го гледали. Захариев също беше част от управляващото мнозинство на предишния президент Воислав Кошунцица. Сега отново Белград е на ход. Протестиращите се надяват, че преговорите на Сърбия за членството в ЕС ще накарат сръбските управници да чуят и да се отзоват на писъците които идват от Босилеград.

И докато те разчитат на Вучич, самият той се чувства несигурен и обявил, че ще отиде на избори, въпреки че партията му има 2/3 мнозинство в Парламентта?! Войводина и Санджак остро критикуват управлението му и все по-настоятелно поставят исканията си за автономия. По същото време жандармерията на Вучич прави жив зид защитавайки Захариев от неговите избиратели и от партийни привърженици и активисти на СНС?! Вместо наивно да разчитат на популистките сръбски партии които са част от проблема, но не и от решението, българите в Босилеград имат нужда от коренно преосмисляне на политическото си поведение.

Протестното шествие на българи под сръбски партийни знамена. Дали ще бъдат чути или употребени за партийни цели?

Иван Николов

От улицата до кръглата маса

Как да се овладее хаоса

Иван Николов

съобщение за медиите.

Нарастващото социално-икономическо и политическо напрежение е без аналог в съвременната история на Босилеград. Въвлечането на почти цялото население в социални брожения и ексцесии е най-опасната, но и естествена тенденция в процеса за преразпределението на властта в условията на една система лишена от елементарни демократични рамки и правила. Протестите показват, че гражданите все повече осъзнават необходимостта от правов ред, от почтени правила и демократичен начин на управление.

През последното десетилетие, КИЦ „Босилеград“ аргументирано и последователно алармираше гражданите за необратимия социален погром който прави сегашната общинска администрация. Подведени от популистки обещания и чалга, гражданите не разбраха нашите послания. Те не поискаха на време отговорност за управленския произвол и некомпетентното и престъпно управление което обрече младите да напуснат родните си домове и да емигрират. Много граждани се отнесоха пренебрежително, с насмешка и с недоверие към нашите предупреждения за опасността която застрашава Босилеград. Днес, те споделят нашите виждания и са в протестните шествия срещу общинската власт. Това, за жалост, не е нито утеха, нито признание, нито удовлетворение за нас, защото Босилеград вече е разорен, със затихващи функции град.

Въпреки това, ние приветстваме и подкрепяме гражданското движение което набира сила изправено пред безработицата, бедата, беззаконието и липсата на перспектива. За да се излезе от всеобщата икономическа и демографска катастрофа, ще са нужни не само усилия, а истински подвиг на преостаналите граждани които днес протестират. И двете страни трябва да бъдат наясно, че Босилеград не е частна собственост на нито една партия и на нито един политик, че той принадлежи на всички нас и всички ние днес и в бъдеще имаме нужда от него. Политиците забравят, че ние, гражданите, сме техните работодатели и че те трябва да се съобразяват с нашите искания, а не ние с техните. Това трябва да имат предвид всички участници, ръководители и най-много анонимните кукловоди които гърпат конците на социалните конфликти в нашия град. Ситуацията е твърде граматична за да я приемем като спонтанна и естествена. Заг сприведливите обществени искания, ние виждаме смяна на едни актьори с други, заместването на сценариите с нови сюжети а режисурата със силни прожектори отново заслепява публиката. Без да навлизаме в конкретните спорове, ние предупреждаваме, че е много опасно заиграването с политическото и социално напрежение което може да доведе до още по-трагични последици.

След внимателен анализ на последните събития предизвикани от съпротивата на община Босилеград за приватизация на бензиностанцията и бившият текстилен завод „Кобос“, протестните шествия организирани от новоформиранията организация на Сръбската прогресивна партия в Босилеград, контрапротестите организирани от кмета на Босилеград Владимир Захариев и силното полицейско присъствие в Босилеград, КИЦ „Босилеград“ дава следното

Босилеград днес има нужда от посредничество за да може езика на улицата да бъде заменен с цивилизован диалог на кръгла маса, чрез която неизбежната смяна на сегашното управление да стане без предизвикване на напрежение и омраза между съграждани, съседи и родини. Общото недоволство не бива да се използва за разпалване на емоции, вражда и антагонизми които лесно могат да доведат до ексцесии. Присъствието на улицата трябва да бъде заменено с присъствие в институциите и задействане на административните и юридически механизми, с обществени форуми които да изнамерят решения и проекти във всички области, а не просто да сменим една личност която си присвои всичката власт в Босилеград.

Подложени на унижения, неправди, измами, сиромашия и беда, гражданите имат право и отговорност не само да протестират. Те трябва да внимават никога вече да не бъдат употребени, както ги употреби сегашният „покровител“ и „бащица“ на Босилеград. Гражданското недоволство не е достатъчно за промяната и утвърждаването на законността и демокрацията. Гражданското недоволство е само първата и необходимата крачка. Предстоят тежки изпитания и нужда от гражданска активност за да се утвърди върховенството на закона, да се изгради общоприета и далновидна програма за работа на институциите с демократични, контролирани от обществото и медиите дейности.

Босилеград трябва да избере управление от хора, които не познават корупцията, насилието, беззаконието, измамата. Хора, които притежават човечност, отговорност, работоспособност, принципност, честност, скромност и почтеност. А това може да се окаже най-големия проблем на Босилеградчани – тези които имаха част от тези качества, бяха прокудени далече от покварената власт и нейните кукловоди. И не на последно място – възраждането на нашия град и на нашето население изисква многократно повече работоспособност и дисциплина, солидарност и организираност за да се запазим от самоунищожение.

Това трябва да бъде предмет на постоянна работа на гражданските движения, партии и организации, но не на тъмно и закрито, а публично и отговорно, защото в противен случай и най-благородната идея отново ще потъне в това тресавище, от което днес се мъчим да се измъкнем, включително и тия, които ни закараха там.

КИЦ „Босилеград“ винаги е бил глас на свободоумните хора, глас на законността и демокрацията, глас на българската народност и такъв ще си остане. Ние сме оставили достатъчно доказателства за това предвиждайки днешните опасности, но никой не искаше да ни чуе. Днешните събития ни налагат отново да изразим своето становище. Познавайки политическата действителност, културата и нагласите, едва ли страните в конфликта ще ни потърсят за мнение и подкрепа. Защото нашите принципи позиции произлизат от обективните потребности на населението, а не от политическите структури с ръководство и управление далеч от нашите проблеми. Ето защо КИЦ „Босилеград“ предлага да се учреди кръгла маса с посредничеството на неутрален държавен орган и с участието на всички обществени организации в града по дневен ред, който да вземе решения за цялостна промяна на управлението и функционирането на публичните институции в града.

Всеки друг път – пътя на конфронтацията, пътя на тайното сълашателство, пътя на капитулацията на общественото движение, пътя на статуквото – значи окончателно да потънем в тресавището на кризата.

Пренебрегването на ДСБ е фатално

Драголюб Иванчов

По повод зачестилите граждански и партийни протести в Босилеград, контрапротестите на кмета Владимир Захариев, съпротивата която той оказва срещу приватизацията на бензиностанцията и бившият завод „Кобос“, многобройните закононарушения, зачестилите полицейски демонстрации в града всяващи недоумение и страх сред населението и внимателно анализирайки актуалната политическата ситуация в Босилеград, Демократичния съюз на българите (ДСБ) заявява следното:

ДСБ неведнъж е бил жертва на политическия произвол на едноличната власт на „несменяемия“ кмет Владимир Захариев. Благодарение на него и на неговите кукловоди, ДСБ като национална малцинствена партия, с брутално нарушаване на изборния процес, буквално бе изхвърлена от властта на местните избори от 2012г. С това беше блокирано и свалено от дневен ред прилагането на редица закони на Р Сърбия регламентиращи правата на българското национално малцинство в сферата на образованието, информирането, културата, служебната употреба на езика и писмото, икономическото развитие на района и отварянето на границата за свободно движение на хора, стоки, идеи, капитали и услуги. Отсъствието на ДСБ от местната власт като разумна, принципна и последователна опозиция, утвърди едноличната власт на кмета Захариев и доведе до многобройни злоупотреби които доведоха в безизходно положение цялата община и на края и самият него.

Лишен от възможността да сложи проблемите на българското национално малцинство на дневен ред на Общинската скупщина и Националният съвет на БНМ, ДСБ същите тия проблеми ги постави на дневен ред на Европейската комисия и Европейския парламент. Днес, когато Р Сърбия заявява желанието си за членство в Европейския съюз, представителите на европейските институции поставят пред сръбските ръководители нашите проблеми, тяхното решение се превръща в пред условие за затваряне на редица преговорни глави и Сърбия обективно изостава в преговорния процес за членството на Сърбия в Европейския съюз. Ето защо ние смятаме, че без смяната на управлението на Захариев и без участието на ДСБ като малцинствена партия в местната власт, не може да се постигне необходимият политически баланс и не могат да се решат тежките проблеми които

застрашават общината и българското малцинство. Участието на ДСБ във властта би било полезно не само за управлението на Босилеград, но и за напредъка на преговорите на Р Сърбия за членството в ЕС.

Анализирайки некомпетентното и безотговорно общинско управление, ДСБ изразява негоумение от безсилието на правосъдните и полицейски органи които в продължение на една година и след 14 безуспешни опита не могат да се справят с един елементарен юридически казус какъвто е изпълнение на влязла в сила присъда за приватизация на бензиностанция в Босилеград. Такъв прецедент вероятно не е забелязан в анализите на сръбското правосъдие. Бойкотирайки правосъдието на Р Сърбия, кметът Владимир Захариев направи десетки други закононарушения за които все още не е ясно дали е образувано производство, дали са му наложени санкции и дали те някога ще бъдат изпълнени. Още по-недоумяващо е, че всичко това се случва буквално под знамената на управляващата партия на премиера на Сърбия Александър Вучич, чието мото е „Борба срещу корупцията и престъпността“?! Въпреки легалните и легитимни искания на гражданите произлизащи от Конституцията и законите на Сърбия, Правителството и премиерът Александър Вучич досега видимо не предприеха нищо за овладяване на корупцията и престъпността, демократично функциониране на политическите институции и нормализиране на политическата обстановка в Босилеград.

Същевременно, ДСБ осъжда намесата на кметската власт в процеса на приватизацията на „КОБОС“ което очевидно се прави с цел използване на безработицата на хората за печелене и контролиране на гласовете на гражданите. Подобни политически намеси в бизнеса винаги са били контрапродуктивни за икономическото развитие.

ДСБ протестира против несъразмерното силно полицейско присъствие по време на провеждането на легалните и легитимни протести на гражданите и партиите. Недопустимо е на протестни шествия на

за Босилеград

които присъстват 150 души предимно жени и възрастни хора да идват от Враня по три автобуса полиция в пълно бойно снаряжение. Според сръбският вестник „Блиц“, полицията е защитавала общинарите. Съвременен, присъствието на полицейските сили, сред протестиращите граждани предизвиква силен психологически стрес и страх и пречи на омасовяването на протестите. В едно демократично общество, полицията трябва да пази сигурността на гражданите но не бива с действието или бездействието да работи в полза на едната или другата страна. Особено не бива да пречи на гражданите да упражняват правото си на демократичен контрол и да изискват отговорност от едно напълно некомпетентно и безотговорно общинско управление.

ДСБ като демократична малцинствена партия уважава легитимното право на гражданите да протестират и да изповядват своите политически убеждения, дори и когато не споделя напълно техните възгледи. Очакваме същото уважително и толерантно отношение и от другите политически партии към нас. Фактът, че в Босилеград живее българско национално малцинство налага силно присъствие и участие на ДСБ като национална малцинствена партия в демократичния процес и в политическия живот на общината. Програмните определения на ДСБ произлизат от внимателен исторически и съвременен анализ на положението на българското малцинство, анализа на вътрешното и европейското законодателство в което са интегрирани правата на малцинствата. Всеки един опит да се negliжира или избегне решаването на националните проблеми на българите неминуемо ще доведе до нови проблеми в преговорния процес на Р Сърбия за членство в ЕС, но и до нови и тежки проблеми във функционирането на политическия живот в общината.

Ние навремето предложихме на кмета на Босилеград Владимир Захариев членство в партията с цел превръщане на ДСБ във водеща политическа сила на българците в Сърбия. Той не само отхвърли това предложение, а направи всичко възможно да изхвърли ДСБ от властта и да го компрометира сред населението в общината, в Сърбия и в България. Още тогава стана ясно, че той не се вълнува от истинските проблеми на българите и на община Босилеград, а е само проводник на политиката на обезбългаряване и обезлюдване на Босилеград и се интересува само от личната, неограничена и безнаказна власт. Днес, когато неговата политика претърпя пълен провал и предизвика социални вълнения, отново се поставя въпроса за участието на ДСБ в изборите и във властта.

Изхождайки от Конституцията и законите на Р Сърбия, програмните определения, от Платформата за защита на правата и интересите на българското малцинство, от успешното приключване на преговорния процес на Р Сърбия за членство в ЕС и особено от успешно затваряне на 23 и 24 преговорни глави, ДСБ призовава представителите на демократичните партии и сдружения и особено гражданите на община Босилеград масово да подкрепят ДСБ на предстоящите избори за местна власт в Босилеград.

От Босилеградската скупщина до Европейския парламент

Димитър Димитров

В стремежа си да се покажат супер-сръбски патриоти някои Босилеградски политически представители нанасят непоправима вреда на преговорите на Сърбия за членство в ЕС. Дали го правят от глупост или от убеждение, няма значение. Но е факт. Това показаха и изказванията 03. 02. 2016г на двама български евродепутати Андрей Ковачев и Ангел Джамбазки в Европейския парламент.

Г-н Димитров, Вашето име беше споменато от българските евродепутати г-н Андрей Ковачев и г-н Ангел Джамбазки в дискусиите за Резолюцията на Европейския парламент за напредъка на Р Сърбия през 2015 за членството ѝ в ЕС. За какво става дума?

Не само моето, и вашето име беше споменато. Освен това г-н Джамбазки подаде и предложение за резолюция на ЕП за българските военни паметници на територията на Сърбия и аз съм му изключително благодарен и го приветствам за това. А причината за споменаването на моето име в Европейския парламент е разследването което води прокуратурата във Владичин Хан срещу мен за това, че по решение на Демократичния съюз на българите, върху бетонната платформа изградена преди това от КИЦ „Босилеград“, поставих пет паметни плочи на петимата пленени български офицери, разстреляни от Сръбската армия в местността „Воденици“ на 28 юни 1913г и след шест дни препогребани в Босилеградските гробища. За този случай има запазени архивни документи, от които някои са публикувани в Докладите на Карнегиевата комисия, както и свидетелства на възрастни хора от Босилеград. Техните паметници съществуват и в моите детски спомени, но тия паметници изчезнаха неизвестно къде по времето на комунизма. Само да припомня, че това е второ разследване по същия случай. През 2013г бях разследван само за това, че разчистих тия гробове от бурени и храсталаци.

Добре, какво има престъпно в това да възстановиш гроб на български офицери и какво иска следствието?

Да, и аз се питам. Нали и сръбският президент Николич, беше казал че е „престъпление да се забравят престъпленията“!? Какъв е тогава проблемът? Все още сме в началото на следствието. Аз нямам нищо против следствието, засега настоявам да се спазват мои-

те малцинствени права и всички призовки и протоколи да се водят на моя майчин български език. Докато не се спази това мое право, аз няма да давам никакви показания. А на вашия въпрос какво престъпно има в това да възстановиш паметник на български офицери, аз мисля, че това досъдебно производство има за цел да прикрие редица други, много по-големи престъпления. Първо, престъпното нахлуване на сръбската армия през лятото на 1913г. в Босилеград който тогава е на държавната територия на България; второ, разстрелването на пленените български офицери без съд и присъда противно на международните военни конвенции; и трето, унищожаването на техните надгробни паметници по времето на комунизма в бивша Югославия. Ще се съгласите, че това са истинските, далеч по-големи престъпления, а не слагането на пет паметни плочи на които са изписани имената на офицерите, което е християнски, човешки и цивилизационен грях.

Кой, според вас, е в основата на замисъла да ви разследват за това, че искате да съхраните паметта на разстрелените български офицери?

Аз госта се рових да открия и запазя паметниците на избитите от сръбския злодей Коста Печанац цивилни жертви в селата Горна и Долна Любата на 15 май 1917г. Или поне тия които са оцелели до днес. Възстанових и паметника на поручик Генчо Неделчев в двора на черквата в с. Божица, паднал на 11 юли 1913г. в боевете със сръбския агресор на Панчин гроб. С това, и не само с това, си навлекох подозрението и омразата на някои загрижени комунисти и сърбомани в Босилеград и на сръбските националистически власти. А за конкретния случай, месеци преди да ми изпратят призовките, на 08. 12. 2015г. общинският съветник от Социалистическата партия на Сърбия и директор на Босилеградската гимназия Антон Тончев, на 14-то заседание на Общинската скупщина излъчено по радио Босилеград, четири пъти повтори, че било „срамота“, че съм възстановил паметниците на офицерите, а кмета на Босилеград Владимир Захариев каза, че този въпрос ще бъде предаден на полицията, „защото там му е мястото“. Ясно е, че те са в основата на следствието срещу мен и трябва да застанат с имената си и с лицата си пред държавните представители на Р България, пред босилеградската, сръбската и българската общественост и пред българските медии за това.

Защо 100 години след Балканските и Първата световна война не престава този език на омразата, на унищожаването на историческите паметници и на политизацията на историята?

100 годишнината беше идеален повод да се възстановят паметниците, да се отдаде почит на жертвите и волюващите страни да си подадат ръка над техните гробове и да си обещаят, че тия ужасни войни никога не бива да се повтарят. Това е начинът за трайно национал-

но помирение между българи и сърби, за омиротворяване на Балканите и изграждане на една модерна, европейска Сърбия която гледа напред, а не назад в миналото. Между другото, по този начин настана националното помирение и бяха решени историческите спорове между Германия и Полша, или Германия и Франция.

Да, там наистина така се случиха нещата. Но тука само преди 15 години се водеше война...

И тая война поникна от смето на омразата което е посято през Първата и Втората световна война. Защо трябва да се води война срещу костите на войниците и офицерите загинали защитавайки родината си? Мъртвият враг вече не е враг, той е само достойна вещ. Колко трябва да си болен в мисленето за да унищожих надгробен паметник и да изхвърлиш костите на покойниците в името на някаква идеология? Това просто е престъпление и продължение на войната.

Има ли опасност да ви осъдят за това, че тачите паметта на българските офицери?

Всичко е възможно. Впрочем, аз бях осъден през 2013г. на 30 000 динара за това че съм разчистил гробовете, но тогава зам.прокурорът отмени решението. Неведнъж съм осъждан и съм плащал големи глоби за отстояване на националните си и граждански права и за правото да говоря и мисля свободно. Мен може и да ме осъдят, но няма да ме поколебаят. С това те ще осъдят самата Сърбия за-

винаги да си остане в миналото и да не може да стане част от съвременния свят. Мен ме вълнува нещо друго. Как е възможно, кмета на Босилеград, българин по народност, и Директора на Гимназията, също българин по народност, учител и педагог, не само да не се вълнуват от тия тежки въпроси, но и да преследват хората които се опитват да поправят грешките от миналото?! Какви са техните духовни хоризонти? Надявам се, някой да ги попита това докато се пречкат на хората по коридорите на разни министерства, медицински институции и агенции в София.

И аз се надявам. И все пак, съжелявате ли за неприятностите и проблемите които причиняват на вас и семейството си отстоявайки убежденията си?

Не, в никакъв случай. Впрочем, решението за поставянето на тия паметни плочи, не е само мое лично решение. То е решение на КИЦ „Босилеград“ и на Демократичния съюз на българите. Аз само свърших част от работата. Убеден съм, че поставяйки паметните плочи съм направил едно християнско и цивилизовано дело, като гражданин, българин и патриот. Отдавайки почит и запазвайки паметниците на жертвите на войните, аз давам и своя личен граждански принос за това как Р Сърбия трябва да се грижи за паметниците които да предупреждават бъдещите поколения, за да не се повторят никога вече такива престъпления.

Интервюто взе: Иван Николов

Божица и изкоренените божичани

адвокат Йордан Величков

Пред Общинския съд в Ниш, на главно разглеждане на делото, обвиняемият дава личните си данни и на въпроса на съдията за националната му принадлежност, той без да мигне заявява, че е СЪРБИН! Фамилното му име е българско, роден е в Босилеград, родителите му и сега живеят и работят в Босилеград и са българи по народност.

Тъй като и адвокатът му е българин, което иначе е известно на съдията, след като обвиняемият казва че е сърбин, съдията отправя един многозначителен поглед към адвоката, а той посрамено свежда глава. Обвиняемият е млад човек, изглежда възпитано и скромно, родителите му са учители. На въпроса на адвоката дали знае как се определя народността и от каква народност са родителите му, той отговаря че знае, но не може да обясни как самият той е станал сърбин след като родителите му са българи. Тъй като по професия е военно лице мисля, че той вероятно се страхува да се декларира като българин заради кариерата си, защото в тая страна все още се пита за народност, и че неговото определение няма идеологически характер. А може и да не е така, защото сред нашите млади българи, има такава тенденция да се отказват от народността си, което е трагедия за всички нас които сме от български род.

Това показва и примера с един друг млад човек от същото място, който, както и предишния, преди няколко години си смени фамилията добавяйки окончателно –ич. На моя въпрос защо е направил това, той каза, че българската фамилия е пречела на кариерата му. Не се съгласи с мен, че аз също съм българин и че не се срамувам от това, че гордо нося фамилното си име и че и моите деца също носят българските си фамилни имена, па дори и съпругата която е сърбкиня по народност. Без да скромнича, мога да кажа, че имам голяма репутация в професията си и че народността не ми е пречила да направя успешна адвокатска кариера, а децата ми никога не са страдали от това и не са имали проблеми с народността си.

Тревожно е, че много млади хора по неразбираеми причини, просто се срамуват от произхода си и се декларират като сърби. Това е особено изразено сред хората от моето село Божица, но и сред хората които по произход са от Босилеградско. Струва ми се, че това не е чак толкова изразено сред хората от Царибродско които живеят в Ниш.

Безспорно е обаче, че повече пъти съм обиждан на национална основа и че досега съм водил три наказателни дела предвидени с Наказателния кодекс на Р Сърбия – предизвикване на религиозна и национална нетърпимост. Прокуратурата не уважи нито едно от тях, което потвърждава мнението ми, че ние все пак сме втора ръка граждани. Особено показателно е това, че такива обиди са ми отправяли интелектуалци с висше образование по произход от Южна Сърбия. Срещу един просветен работник и един

адвокат заведох частно дело за предизвикване на религиозна и национална омраза. Съдът оправда единият от обвиняемите, но Апелационният съд уважи жалбата ми и му наложи парична глоба. Когато този случай се сравни с наложената глоба на едно Царибродско обществено лице (по мое мнение за много по-малка и лека обида) което бе осъдено на 15 месеца безусловен затвор, на всички става ясно, че наказателната политика за хората от българска народност не е еднаква за всички, особено когато става дума за защита на националните интереси на гражданите от сръбска народност. На базата на дългогодишния си професионален опит смятам, че в крайна сметка в тая страна не се уважават правата на националните малцинства и особено на българското.

Според неофициални данни, при последното преброяване на населението в Ниш са се декларирали като българи около 900 души. Ако това е вярно, това е страшно и поразително за нас, защото при следващото преброяване в Ниш няма да има нито един гражданин от българска народност. Фактите обаче са много по-различни от официалните истини, защото в Ниш живеят най-малко 11 000 души от българска народност. Според преценката на Сдружението на божичани в Ниш „Слатина“, в Ниш живеят от 3 000 до 4 000 души божичани или техни потомци. Нека това да е и пресилено, но е почти сигурно е, че ги има поне 2 000 души. Безспорно е, че Божица някога е била най-голямото село в Сърбия, както по площ, така и по брой на жителите. Сега е почти пуста и обезлюдена с около 250 жители.

Вярно е, че в цяла Сърбия, дори и в околните държави настъпи общо опустошаване. Но ако се съсредоточим върху истинските, съзнателни и нарочни причини, става ясно, че затова е виновна сръбската политика. Навремето, с един коварен план, Божица и Класура бяха откъснати и присъединени към Сурдулица. Това бе направено за да може по-лесно да се манипулира с хората и да се угаси националната идентичност и българите

да се посърбят. Още повече, че в училищата на Власина и в Сурдулица не се учи български език.

С времето лигавите властимащи и сърбомани съкратиха българският език в училищата и в Босилеград. В Божица това беше още по-лесно. Това беше най-голямото престъпление срещу българското малцинство. При такава положение на нещата, трябва да си голям глупак да не разбереш същността на проблема, характера, целите и резултатите на сръбската политика за сърбизиране на българите.

За възстановяване и опазване на българската национална идентичност, е необходима силна борба селата Божица и Класура отново да се присъединят към Босилеград, но и да се реши движението между тия села и Босилеград, за да могат децата от тия села да отиват на училище в Босилеград и да учат на български език. Особено е важно в Гимназията да се учи на български език. Срамота е децата да не знаят своя майчин български език. Впрочем, и аз завърших гимназия в Босилеград на български език и това после не ми пречеше в университета и в професията в Сърбия.

Най-голямата миграция на населението в Божица беше от средата на шейсетте до края на седемдесетте години на миналия век, когато селото буквално се изпразни

и останаха много малко хора и то предимно възрастни. Това най-добре може да се проследи по броя на учениците в Основното училище в Божица, което някога беше най-голямото в Сърбия с над 700 ученици. Сега са само 12! Селото е от махленски тип и има общо 36 махали. Днес повечето нямат нито един жител, като само в някои от тях има по един-двама души. Останалите са настанени в центъра на селото. Според сегашното състояние на нещата, махалите скоро напълно ще изчезнат и в тях няма да има нито един човек, а в центъра на селото ще останат много малко хора особено ако се закрие пощата и училището.

Община Сурдулица към която бяха присъединени Божица и Клисуря почти нищо не прави за тия села и се сеца за тях само по време на избори когато на политиците им трябва гласоподаватели. Тогава им обещават планини и долини, раздават им евтини безплатни продукти и разни дреболийки. След изборите селото продължава безвъзвратно да умира. В селото няма възможност за нормален живот, няма нито една фабрика или каквото и да е което да привлече хората да останат и да живеят тука. Няма пътища, няма никаква инфраструктура която поне малко да съживи селото. Държавните и частни гори са опустошени, селско стопанство почти няма, а огромните ресурси за отглеждане на добитък и производство на картофи и други селскостопански култури като ръж, ечемик, овес не се използват и не се прави нищо на този план.

Държавата Сърбия и община Сурдулица не правят нищо регионалните пътища, които всъщност са международни, към Кюстендил и Трън, да се подготвят и опсобят за движение и никому не идва на ум всичките тия природни богатства да се използват за производство и за доброто на хората.

Много млади от Божица които живеят в Ниш завършиха висшето си и средно образование и са уважавани експерти в професиите си, но за съжаление, трудно намират работа, а за някакви ръководни постове и да не говорим. Освен ако не са се прекръстили или са снизходителни към сръбските власти и управляващите партии.

И на края, интересно е, че старите божичани не искат да се връщат на село, особено по-възрастните пенсионери. Благодарение на извънредния климат и природните красоти на Божица, те със завръщането вероятно биха си угъждали живота за още някоя година. Жалко е, но е разбираемо. Хората нямат възможност да се лекуват – няма амбулатория, няма откъде да се снабдят с продукти и нямат условия за никакъв по-съдържателен живот. Ако се положат усилия за подобрене на здравеопазването, снабдяването, ТВ приема, телефона и пр., положението значително ще се промени а с него и съзнанието на хората.

Необходимо е непрекъснато по медиите, на разни кръгли маси, предавания и всички масови събирания и манифестации на сръбско-българското приятелство да се поставя този проблем. Особено трябва да се поеницират възможностите за кандидатстване за средства по европейските програми за развитие на селските райони. Това, че никой не го прави и не го мисли, показва колко много божичани са изтърнати от родовите си корени. Днешна Божица е жив пример за характера на политиката която един век е водена срещу българското национално малцинство във всичките режими и гържави през целия 20 и началото на 21 век. Няма друга причина. Защото всичко останало си е на мястото си - Божица е едно от най-красивите места в цялата област с неограничени възможности за животновъдство, земеделие, за планински и зимен туризъм, близко до Власинското езеро и идеално местоположение, еднaкво привлекателно и достъпно за три държави – Сърбия, България и Македония.

Не е голям издатък за българската държава ако всекидневно може да ни снабдява с определен брой български вестници и списания и да ги разпространява в Босилеград, Ниш и Цариброд.

Родът Кумичини от Горна Лисина

Кумичини е махала в с. Горна Лисина, Босилеградско, от която са излезли много хора с големи постижения по целия свят.

Кратката хроника на този малък род разпилял се по света е опит роднините да научат един за друг и евентуално да се запознаят.

Като правнук по майчина линия от рода Кумичини си позволявам да спомена само няколко имена от различни поколения.

Иван Кумичин е роден около 1910г. и е имал къща и кръчма до банята в Кюстендил. Имал е брат Яким в махала Кумичини, една сестра омъжена за Яким Димитров в с. Брестница и друга сестра омъжена за Поп Димитрия в Кюстендил.

Самият Иван е имал три деца: Васил, рентгенолог, Митко, хирург, завършил образованието си във Виена и гъщеря Надя, педагог.

Надя е била омъжена за Боян Топалов, аптекар в Чирпан. От този брак 1931г. се ражда професор и генерал Йовчо Топалов, кардиоваскуларен хирург участвал в създаването на Военно-медицинска академия в София на която посвещава целия си живот.

Сестрата на Иван, омъжена за поп Димитрия в Кюстендил е имала два сина – от които единият, Иван Попдимитров Момчилов е генерал от кавалерията и след 1945г. заема мястото на генерал Владимир Стойчев – комендант на Първа българска армия. Известен е и с това, че е участвал в спасяването на българските евреи в Кюстендил.

В София, освен ген. Топалов, се намират и проф. Илияна Стоичкова Алексиева в Медицинския колеж и проф. и бивш декан на Електротехническият факултет Захари Иванов. От разговор с генерал Топалов разбрах, че той е бил близък с гр. Стоичко Кумичин, баща на Илияна, но не познава нито нея, нито проф. Захари Иванов, който също по произход е от Кумичини по баба му по бащина линия.

Много от рода Кумичини пръснати навсякъде по света съм изоставил, нека да ми простят.

Денчо Митов

Иван Кумичин със сестра му и семействата им. Малкото дете в средата на третия ред е ген. Топалов. Последният вдясно е ген. Иван Момчилов.

Продължава ли Първата световна война?

В Р Сърбия, в градовете Сурдулица и Лесковац от 31 октомври до 2 ноември тази година, се провежда научна среща с участие на 42 историци от Сърбия, САЩ, Русия и Швейцария на тема „Българската окупация на Южна Сърбия в Първата световна война“.

Организатори на срещата са Сръбската православна църква – Епархия Вранска, Философския факултет в Ниш, Народния музей в Лесковац и Институтът за съвременна история в Белград. Срещата откри съветникът на президента на Р Сърбия Томислав Николч г-н Рагослав Павлович а приветствия към участниците направиха кметът на община Сурдулица г-р Александра Попович, владиката Врански Пахомий, проф. г-р Горан

безспорно има за цел да оправдае и измести темата за незаконната окупация на Западните покрайнини след разпадането на Югославия. С тази цел, сръбската „историческа наука“ продължава свободно и безотговорно да лицитира с броя на жертвите „избити от Българската армия по време на Първата световна война в Сурдулица“ - от 2 000 до 20 000 души! Противно на научната практика и здравия разум, за броя на жертвите да се говори на базата на установените по безспорен начин факти и доказателства, участниците на научната среща и този път продължиха да търсят доказателства за предварително и произволно загадени тези.

Според историк Деян Антчич от Философския факул-

Максимович декан на Философския факултет в Ниш, проф. г-р Милан Колянин от Института за съвременна история, м-р Владимир Джорджевич директор на Народния музей в Лесковац и проф. г-р Владимир Вукашинович протоерей-ставрофор на Светия Архиерейски синод на Сръбската православна църква.

На срещата присъстваха и специалният пратеник на министър Александър Вулин за Косово Милош Стойкович, зам.областния управител на Пчинска област Славица Булатович, зам.градоначалникът на Враня Драголюб Стеванович, градоначалникът на Лесковац г-р Горан Цветанович, деканът на Педагогическия факултет във Враня проф. г-р Сунчица Денич, директорът на Архива на Сръбската православна църква г-н Рагослав Пулипович, началникът на БИА във Враня Драгослав Дикич, представители на Армията и Жандармерията, представители на възпитателно-образователни институции, Сдружението на потомците на ветераните от 1912-1918г и много граждани.

Внушителното присъствие на представители на множество институции започвайки от администрацията на Президента Николч, църквата, администрацията, науката, националната сигурност, полицията, армията, музеите, до училищата и детските градинки с цел да се докаже предварително поставената теза за „... терора и престъпленията на българските окупационни сили над свещенството, чиновниците, учителите, видните граждани и останалото население от 1915-1918г, ясно говори за предубеденост и липса на безпристрастност и научна обективност по темата на „научната среща“.

Демократичния съюз на българите (ДСБ) остро протестира против политическо-спекулативния тон с който прозвуча тази „научна среща“ която бе широко отразена с информативни плакати и пана в градовете в Южна Сърбия и множество информации и коментари в сръбските медии и интернет. Темата за „Българската окупация на Южна Сърбия в Първата световна война“

мет в Ниш, за липсата на доказателства за сръбските жертви е виновен крал Александър и сръбският интелектуален елит от онова време, когото, вярвайки че ще привлечат и България в южнославянската гържавя са премълчали страданията на населението в Южна Сърбия, келето били избити или интернирани в България цели села!? Още повече, Антчич твърди, че хърватите по време на Втората световна война са „копирали“ българските престъпления избивайки сърбите в Херцеговина и че след 1945г отново били жертвани сръбските национални интереси заради „братството и единството“ и политиката на великите сили на Балканите и Югоизточна Европа! Според сръбските историци, България не е наказана за престъпленията си пак поради слабостите на крал Александър и интересите на великите сили!? И накрая, в едно от заключенията от срещата се казва: „Участниците се съгласиха, че трябва да се положат допълнителни усилия да се прегледат архивните фондове в българските архиви и поиска сътрудничество с научните и училищни институции в Република България и компетентните експерти за този период“. С това заключение, организаторите на „научната среща“ фактически признаха собствения си провал, защото те първо ще търсят доказателства в българските архиви за предварително поставените твърдения за десетки хиляди избити от българската армия сърби в Южна Сърбия по време на Първата световна война.

Сръбският крал Александър Караджорджевич най-малко може да бъде упрекат за слабост към българите, предвид апетитите му да привлече и България в южнославянската федерация за което самият той е убит от българин 1934г в Марсилия. Още по-безотказно е да се твърди, че България „не била наказана“ като се има предвид, че великите сили предават части от български гържавни територии и изконно българско население на днес несъществуващата Държава на сърби, хървати и словенци.

Имайки предвид, че именно българите в Сърбия са

жертва и заложници на тази политика и на подобни „научни“ твърдения, ДСБ протестира и изразява възмущение от езика на омразата с който от най-високо държавно ниво в Р Сърбия се заливат българите в Сърбия. По този начин се цели сред тях да се предизвика чувство на вина и срам от това, че са българи и заедно с редица други методи да се предизвика тяхното отвлечение и отказване от българската национална идентичност. Така бяха претопени 4/5 от българите в Сърбия. Присъствието на „научната среща“ на Сръбската православна църква чийто митрополити благославяха оръжието с което бяха направени най-големите престъпления срещу човечеството в Сребреница, както и присъствието на началниците на държавна сигурност, армията и жандармерията, съвсем не са в интерес на „научната обективност“ в изследването на историческата истина. Още по-учудващо е присъствието на президентската институция. Тревожно е, че тази реторика продължава и днес когато Р Сърбия се намира пред вратите на Европейския съюз и отварянето на 23 и 24 преговорни глави. Освен че българите в Сърбия с това се обезпокояват и слашават, с подобни „научни“ срещи се отварят редица спорни и отворени въпроси в българо-сръбските отношения, което е едно от условията за членството на Сърбия в ЕС. Посланията които по този начин се изпращат към сръбските граждани от български произход и българите в България, съвсем не са в интерес на етническата стабилност, мира и сигурността в региона. Сърбия днес няма нужда от претопяване на старите великосръбски проекти, а от нов прочит на историята написана от позициите на победител в Първата световна война и от катарзис на сръбският духовен елит за грешките и престъпленията които в днешно време застрашават основите на самата сръбска държава.

ДСБ протестира против антибългарската истерия която периодично се надига в Сърбия след подобни „научни“ срещи, и против бездействието на сръбската държава за неотложно решаване на жизнено-важните проблеми на българските общини които засягат националната идентичност и екзистенцията на българското население и го принуждават да изоставя родните си домове и да мигрира. Учудва и пренебрежението с което българската историческа наука и особено българската дипломация се отнасят към подобни провокативни действия. Премълчаването на подобни действия от българска страна, насърчава представителите на великосръбския национализъм още по-силно да настъпват срещу българите в Сърбия, които са принудени масово да подават документи за българско гражданство и да напускат родните си краища.

ДСБ осъжда антибългарската реторика с която се сее страх, несигурност и безпокойство сред българите в Сърбия и призовава българската и сръбската обществено-политическа и цивилизовано да преосмисли поуките от миналото и да се обедини около решаването на проблемите на българите в Сърбия – единствения реален проблем в сръбско-българските отношения.

Драголюб Иванчов

Държава, която не се грижи за народа си, е псевдодържава.

Българската държава има особено отношение към българите в чужбина. Никакво.

И докато това никакво отношение можем малко по-лесно да го преглътнем, когато става въпрос за българите, избрала по собствена воля да живеят зад граница, то нямаме право да го толерираме спрямо българите, чиято съдба е просто такава – да се родят практически на чужда територия, но де факто – на българска земя.

Защото по исторически причини България има такъв „народ“ – неин, но живеещ под чужда опека. И да го пренебрегва е недопустимо.

Вчера българите от Западните покрайнини за пореден път отправиха молба към държавата, която считат за родина. За пореден път я призоваха да ги защити. За пореден път с болка констатираха, че тя нехае и бездействието.

Този път поводът са сръбските пропагандни лъжи, разпространяващи се чрез медии и конференции, за „Български зверства“ по време на Първата световна война. Лъжи, които настройват сръбското общество срещу българското малцинство. А на българите там им е достатъчно тежко, за да търпят още удари – език на омразата, пренебрежение и високомерие. Затова не иска много – просто някой в България да се изправи и да каже, че сръбите лъжат. Защото лъжат.

Това обаче е само последната капка в морето от проблеми, в което се давят ежедневно нашите сънародници в Западните покрайнини. Те многократно са молили за внимание по отношение на проблема с образованието на български, този с медиите на роден език и още много други. И всеки път държавата казва, че иска да помогне, прави ограничени усилия и след това забравя.

Нормално е, записани в „изключително важни“ проблеми като това колко ще им е дълга коледната ваканция, дали ще преодолеят петъчния си мързел, за да съберат кворум в Народното събрание и дали и утре ще намерят хубаво безплатно място, за да си паркират джипа пред парламента, българските депутати и министри да нямат време за „маловажни“ казуси като българските общности зад граница.

Само че ние би трябвало да имаме време. Защото става въпрос за наши братя. Които не са виновни, че са се родили в Босилеград или Болград, под юрисдикцията на друга държава. Те знаят и избират да са българи, да пазят корена си и да възпитават и децата си като българи. Избират да пазят пламъка на българщината жив дори във враждебна и чужда среда.

И ако на нашите търтеи политици не им пука, на нас би трябвало да ни пука. И би трябвало да накараме същите тези търтеи да си свършат работата.

Защото държавата има задължения към братята ни в Сърбия. Има задължение да ги пазят и подкрепят. Защото държава, която не се грижи за собствения си народ, е псевдодържава. Ние, като народ-мнозинство, живеещ в родината си, можем да изискваме и да оказваме натиск. Ако не го направим, значи и ние сме псевдонарод.

Десислава Алобмирова

Да преосмислим националната си политика

Проф. Златимир Коларов

като страна, като народ.

„Да преосмислим поуките от миналото“, статия, погисана от Демократичен съюз на българите, Главен съвет – Босилеград, Председател Драголюб Иванчов от брой 34 (805) от 12 ноември 2015 г. на в. Словото днес. Цитирам началото на статията: „В Република Сърбия, в градовете Сурдулица и Лесковац от 31 октомври до 2 ноември тази година (2015 г. – бел. авт.) се проведе научна среща с участие на 42 историци от Сърбия, САЩ, Русия и Швейцария на тема „Българската окупация на Южна Сърбия в Първата световна война“. Организатори на срещата са Сръбската православна църква – Епархия Вранска, Философският факултет в Ниш, Народният музей в Лесковац и Институтът за съвременна история в Белград.“ И още един цитат: „...сръбската „историческа наука“ продължава свободно и безотговорно да спекулира с броя на жертвите, „избити от българската армия по време на Първата световна война в Сурдулица“ – от 2 000 до 20 000 души!“ В края на научната програма се разбира, че всъщност липсват доказателства за точния брой на загиналите във войната сърби, което определя срещата като фиаско на сръбската историческа наука, на сръбските църковни, научни и държавни институции, на сръбското политическо и национално мислене, на сръбската национална чест и достойнство, щом може да се позовава на лъжи и недоказани данни на международна среща от най-високо ниво с участници от Русия, САЩ и Швейцария.

Докато четях тази и предишната статия на същата тема пак от българите от Босилеград, в съзнанието ми се оформиха три момента:

Първият: Подобни срещи вместо да сеят мир, кладят война – това сърбите трябва да го знаят много добре, тъй като са били много пъти от битата страна – от битките при Сливница до последната война преди петнадесет години. Казвам го с болка като лекар, като писател, като човек, но го подчертавам, защото съзнавам много ясно, че ако не си вземем поука от грешките, рискът пак да сбъркаме е голям. А грешката в случая се заплаща с кръв, с погубени животи и майчини създи и от двете страни на бойната бразда. И няма значение дали убитият е българин или сърбин, защото е умрял един човек. Явно тази елементарна логика, този най-елементарен и достъпен хуманизъм са непонятни дори за Сръбската православна църква, която е сред основните организатори на срещата, а бидейки църква, трябва да сее любов и мир, както е завещал Христос, а не злост и желание за мъст. В случая Сръбската църква (не я наричам православна, защото делата ѝ в случая опорочават това свято признание), се проявява като елементарна политическа машина в ръцете на политици с нечиста съвест и назадничево мислене, с която искат да вадят вългени от огъня за чужда сметка. Не коментирам професионализма на другите съорганизатори на срещата – данните са категорични и коментарите – излишни. Няма професио-

нализъм, няма историческа наука, няма елементарен обективизъм – има омраза, злост и ярост, продукувани от атавистичен национализъм на нация, чийто възжеления за величие и доминиране в региона са разбити завинаги, напълно. Най-сетне не само сърбите, но всички от региона трябва да осъзнаят реалностите на света, че подобно нещо на Балканите не може да се случи, най-много отново над Балканите да задими и да се увеличат черните забражки и майчините вопли над пресните гробове. Не трябва да забравяме, че тук, на Балканите, всеки народ е бил маща в нечи ръце, а жертвите са били нашите братя, синове, бащи! И трябва да се научим да живеем заедно без омраза и желание за мъст и да прекъснем жестоката вековна практика да се избиваме един друг, за да живеят нашите и децата на нашите деца в мир.

Вторият: Нашите сънародници от Босилеград реагират мигновено на изкривената и опошлена история. Реагират много по- и про-български, отколкото българите в България, за съжаление. Статията звучи като зов обективност, желание за отзвук, като вопъл от болка по изкривената, измислена и неграмотно дописана история. Да не забравяме, че в общия мърморещ шепот, който най-силно крещи, неговата истина се чува най-добре и приема от непросветени, пристрастени и фанатици, пък била тя и необективна и изкривена. Всячески трябва да подкрепим българите от Босилеград, с всички възможни политически, социални и информационни средства, защото в случая не се касае за изолиран безобиден случай, а за българите изобщо, за честта на един народ, на една страна, за България като държава с история по-стара от сръбската, страна, спасила хиляди евреите през Втората световна война и доказала етническа и политическа толерантност към съседни и малцинства и много други български достойнства.

И третият, най-болезненият момент: Кога българското правителство, българската дипломация и българската външна политика ще тропнат с юмрук по масата и ще заявят ясно и високо, за да ги чуят всички в региона и Европа, че страни с подобна ретроградна политика спрямо България, като Сърбия и Македония, където продължава яростната антибългарска политика, няма да имат нашата подкрепа за членството им в Европейския съюз? Желанието им за членство в ЕС изисква европейско мислене, което обединява и крепи мира, а не балканско крещене, което разделя, сее омраза и желание за мъст.

Подчертавам – прословутата „тиха“ наша дипломация ражда и „тихи“ резултати. Това ги прави невидими за народа и обещството или – каквато дипломацията, такива и резултатите. Мисля си – зад тихата си дипломация родните ни дипломати крият политическата си късогледост и дипломатическата си безсилност. Когато става дума за българите и България не трябва да се шепти, а да се крещи! Да се поучим в това отношение от сърбите – как го правят в прословутата „научна“ среща. Считаю, че нашите религиозни, политически и държавни институции са по-интелигентни и няма да реагират по същия нечестен, площаден и ненаучен начин, но във всички случаи трябва да реагират – ясно, категорично, безкомпромисно. И моят призив е:

Да се организира дебат по темата, като се привлекат български и сръбски историци, социолози, политолози, политици, служители от Националния архив, граждани, философи, представители на „Демократичния съюз на българите“ от Сърбия и Босилеград и изобщо обществото като цяло. Може да започнем с писателите, които са съвестта, паметта и морала на народа, с изказвания и публикации на страниците на в. Словото днес. Трябва да го направим, защото се касае за достойнството на нашите предходници, за бъдещето на нашите деца, за честта на България и на нас като народ.

Писмо на КИЦ-а до Светия Синод на БПЦ

До Негово Светейшество Неофит

Митрополит Софийски и Патриарх Български

копие: Светия Синод на Българската православна църква

ВАШЕ СВЕТЕЙШЕСТВО,
ВАШИ ВИСОКОПРЕОСВЕЩЕНСТВА,

Ние, верни в Христа чеда на Българската православна църква от Босилеград, макар и извън границите на България, със синовна почит се обръщаме към Вас, за да изразим тревогата си и възмущението от антибългарските действия на Сръбската православна църква и специално на Епископа на Вранска Епархия Пахомий под чие то духовно ведомство се намираме и ние.

Ние с благодарност помним помощта и подкрепата която Българската православна църква и българската държава оказаха за поддържането и изграждането на нови православни храмове в Босилеградско, даренията от църковни книги и утвар, обучението на свещеници българи в Софийска семинария, което, завръщайки се тук, трябваше да служат и да ни вдъхновяват във вярата на нашия Бог Исус Христос, да пазят българският език и писмеността и нашите български обичаи и традиции.

За съжаление, възстановените и особено новоизградените православни храм в с. Паралово, Босилеградско, „Св. Йоан Рилски“, под управлението на епископ Пахомий бе преименуван на „Преподобни Йован Рилски“ и след дълги недоразумения и натиск, двамата свещеници българи, отец Йоан Занко Станойков и отец Ставри Велинов, бяха принудени да ни напуснат и заминаха за България.

Обслужвайки великосръбската националистическа идеология, Сръбската православна църква – епархия Вранска, се постави в служба на асимилацията (сърбизацията) на българите в Западните покрайнини и вместо да укрепва вярата ни, да проповядва мир и любов между българи и сърби и да ни възпитава във високите християнски ценности, епископ Пахомий се включи в инициативи и дейности които дълбоко ни възмущават и са изключително опасни за нас.

През 2010г епископ Пахомий беше един от инициаторите и изпълнителите на „възстановяване на паметна костница на избити от Българската армия сърби в Първата световна война“, в двора на Техническото училище в Сурдулица. Въпреки че и до днес няма научно установени доказателства за това, от името на Сръбската православна църква се твърди, че от българите били избити от 3 000 до 30 000 сърби! На стената на споменатото училище през осемдесетте години бе поставена паметна плоча на която пише, че Българската армия там е избила 20 000 сърби! Такава плоча, поставена пред очите на учениците от сръбска националност може да предизвика само чувство на омраза и отмъстителност към българите. Сред учениците от българска народност това може да предизвика само чувство на унижение, вина и срам от това, че са родени като българи. Ония които приеха това за истина, се превърнаха в яростни йеничари срещу всичко българско.

Сами разбирате, че това не служи нито на общата ни

православна вяра, нито на братските отношения между българи и сърби, нито на добрите сестрински отношения между двете църкви – българската и сръбската. Особено ако всичко това почива върху, меко казано, спорни исторически факти и доказателства.

Разбира се, с това антибългарската пропаганда от страна на Вранска епархия не приключва. През тази година - от 31 октомври до 2 ноември - в градовете Сурдулица и

Лесковац, отново по инициатива на Сръбската православна църква – епархия Вранска и епископ Пахомий се проведе „научна среща“ с международно участие на тема „Българската окупация на Южна Сърбия в Първата световна война“. Освен Сръбската православна църква – Епархия Вранска, организатори на срещата бяха: Философския факултет в Ниш, Народния музей

в Лесковац и Институтът за съвременна история в Белград. Срещата откри съветникът на президента на Р Сърбия Томислав Николич г-н Радослав Павлович, а приветствия към участниците направиха кметът на община Сурдулица г-р Александра Попович, владиката Врански Пахомий, проф. г-р Горан Максимович декан на Философския факултет в Ниш, проф. г-р Милан Колянин от Института за съвременна история, м-р Владимир Джорджевич директор на Народния музей в Лесковац и проф. г-р Владимир Вукашинович протоерей-ставрофор на Светия Архиепископски синод на Сръбската православна църква.

На срещата са присъствали и специалният пратеник на министър Александър Вулин за Косово Милош Стойкович, зам. областния управител на Пчинска област Славиша Булатович, зам. градоначалникът на Враня Драголюб Стеванович, градоначалникът на Лесковац г-р Горан Цветанович, деканът на Педагогическия факултет във Враня проф. г-р Сунчица Денич, директорът на Архива на Сръбската православна църква г-н Радован Пилипович, началникът на БИА във Враня Драгослав Дикич, представители на Армията и Жандармерията, представители на възпитателно-образователни институции, Сдружението на потомците на ветераните от 1912-1918г – все представители на организация и партии които неведнъж са заявявали яростни антибългарски позиции, допринесли за обтягане на междудържавните отношения и особено за влошаване на положението на българите в Сърбия, ограничаване на техните права и насаждане на омраза и дискриминация.

Внушителното присъствие на представители на множество институции започвайки от администрацията на Президента Николич, Църквата, администрацията, науката, националната сигурност, полицията, армията, музеите, до училищата и детските градинки с цел да се докаже предварително поставената теза за „...терора и престъпленията на българските окупационни сили над свещенството, чиновниците, учителите, видните граждани и останалото население от 1915-1918г.“, ясно говори за прегубеност и липса на безпристрастност и научна

обективност по темата на „научната среща“. Имайки предвид, че именно ние, българите в Сърбия, сме заложници и жертви на подобни наукоподобни твърдения, изразяваме възмущението си от езика на омразата с който, за съжаление, години наред говори и епископ Пахомий. Странно е, че той участва в такава „научна“ среща, при положение, че пре 2009г в село Паралово ни каза, че има само една истинна наука – Веронауката /Вероучението/, която не борава с граждански понятия и методи.

След три дни заседания, „научната среща“ от тази година излезе със заключение: „Участниците се съгласиха, че трябва да се положат допълнителни усилия да се прегледат архивните фондове в българските архиви и поискат сътрудничество с научните и училищни институции в Република България и компетентните експерти за този период“. С други думи, тепърва ще се търсят доказателства за преварително поставената теза за „невинните жертви избити от българските окупатори“?!

Въпреки очевидната липса на доказателства за толкова мащабни престъпления, Сръбската православна църква на „научната среща“ излезе със заключение, че „било желателно църковните реликви, документи, архивни единици, библиотечен фонд и други културни и материални предмети отнесени по време на окупацията на Югоизточна Сърбия да се евидентират още веднъж и да се иницира връщането им на собствениците“?!

И на края: „организаторите и участниците ще отправят молба на Светия Архиерейски Събор на Сръбската Православна Църква, Сурдулицките мъченици от Първата световна война да бъдат канонизирани и включени в календара на Сръбската църква, а от тук и на цялото Православие!

Считаме, че съобразно законите на България и нормите на двустранните отношения между България и Сърбия съобразно международното право, духовните принципи на Православията, отговорността и правото на Българската православна църква която успя да извоюва своето достойнство през 1870 г. и да утвърди правото да се грижи, да представлява и да бъде духовен закрилник и изразител на правдините на всички православни Българи в Америка, Австралия и Западна Европа, е призвана да направи същото и за нас, които не по своя воля, а под нечовешко насилие сме принудени да живеем в друга държава и заради това сме подложени на духовно унижение, каквото не е имало по време на Османската империя. Защото тогава в нашия край са създадени нашите църкви, нашите училища, чрез които Българщината бе запазена, а днес, в държава, която декларира, че приема православието, се отнася с омраза, дискриминация и постоянни обвинения към своите православни братя Българи.

Тази неправда е не само обидна за Българите в Западните покрайнини, тя ще бъде изобличение и унижение за Българската държава и за БПЦ, които, ако не виждат тази злина към нас са слепи и нямат достойнството, което им отрежда и закона и вярата. А ако виждат злините към Българите отвъд границата и не издигат глас за правдата, ако не към властите и църквата в Сърбия, то поне към Бога с молитва и изобличение, то това е акт на нашето отхвърляне от частта на нашия народ, от правото ни да имаме Българско национално и духовно достойнство.

Ето защо, като върховно ръководство на Българската православна църква-Българска патриаршия, ние се обръщаме към Вас, за да отправите официален протест към Негово светейшество Сръбския патриарх Иринеј за прогължаващата антибългарската пропаганда в Сърбия, подклаждана и от висши архиереи в лицето на Вранския епископ Пахомий.

**КИЦ „Босилеград“
Председател Иван Николов**

Писмо на КИЦ-а до българските учени

До Председателя на БАН Акад. Стефан Воденичаров
До Председателя на БАНИ проф. Григор Велев
До Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“
До Ректора на Великотърновски университет
„Св. св. Кирил и Методий“
До Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“
До ректора на Пловдивски университет „Паусий Хилендарски“
До Военна академия „Г. С. Раковски“
До Национален военно исторически музей
До Военно-историческата комисия
До Национален исторически музей
До Държавния исторически архив

Уважаеми господа,

През тази година - от 31 октомври до 2 ноември - в градовете Сурдулица и Лесковац, по инициатива на Сръбската православна църква – епархия Вранска и епископ Пахомий се провежда „научна среща“ с международно участие на тема „Българската окупация на Южна Сърбия в Първата световна война“. Освен Сръбската православна църква – Епархия Вранска, организатори на срещата бяха: Философския факултет в Ниш, Народния музей в Лесковац и Институтът за съвременна история в Белград. Срещата откри съветникът на президента на Р Сърбия Томислав Николич г-н Радослав Павлович, а приветствия към участниците направиха кметът на община Сурдулица г-р Александра Попович, владиката Вранска Пахомий, проф. г-р Горан Максимович декан на Философския факултет в Ниш, проф. г-р Милан Колянин от Института за съвременна история, м-р Владимир Джорджевич директор на Народния музей в Лесковац и проф. г-р Владимир Вукашинович протоерей-ставрофор на Светия Архиерейски синод на Сръбската православна църква.

На срещата са присъствали и специалният пратеник на министър Александър Вулин за Косово Милош Стойкович, зам.областния управител на Пчинска област Славиша Булатович, зам.градоначалникът на Враня Драголюб Стеванович, градоначалникът на Лесковац г-р Горан Цветанович, деканът на Педагогическия факултет във Враня проф. г-р Сунчица Денич, директорът на Архива на Сръбската православна църква г-н Радован Пилипович, началникът на БИА/гържавна сигурност/ във Враня Драгослав Дукич, представители на Армията и Жангармерията, представители на възпитателно-образователни институции, Сдружението на потомците на ветераните от 1912-1918г – все представители на организации и партии които неведнъж са заявявали яростни антибългарски позиции, допринесли за обтягане на междудържавните отношения и особено за влошаване на положението на Българите в Сърбия, ограничаване на техните права и насаждане на омраза и дискриминация.

Внушителното присъствие на представители на множество институции започвайки от администрацията на Президента на Р Сърбия Томислав Николич, Църквата, местната администрация, науката, националната сигурност, полицията, армията, музеите, университетите, до училищата и детските градинки с цел да се докаже преварително поставената теза за „...терора и престъпленията на българските окупационни сили над свещенството, чиновниците, учителите, видните граждани и останалото население от 1915-1918г“, ясно говори за предубеденост и липса на безпристрастност и научна обективност по темата на „научната среща“.

След три дни заседания, „научната среща“ от тази го-

дина излезе със заключение: „Участниците се съгласиха, че трябва да се положат допълнителни усилия да се прегледат архивните фондове в българските архиви и поиска сътрудничество с научните и училищни институции в Република България и компетентните експерти за този период“. С други думи, първа ще се търсят доказателства за преварително поставената теза за „невинните жертви избити от българските окупатори“?!“

Въпреки очевидната липса на доказателства за толкова мащабни престъпления, Сръбската православна църква на „научната среща“ излезе със заключение, че „било желателно църковните реликви, документи, архивни единици, библиотечен фонд и други културни и материални предмети отнесени по време на окупацията на югоизточна Сърбия да се евидентират още веднъж и да се иницира връщането им на собствениците“?!“

И на края: „организаторите и участниците ще отправят молба на Светия Архиепископски Събор на Сръбската Православна Църква, Сурдулицките мъченици от Първата световна война да бъдат канонизирани и включени в календара на Сръбската църква, а от тук и на цялото Православие!“

Считаме, че е отговорност и дълг на Българската наука да представи своята позиция, тъй като това пряко засяга не само нашата работа в Сърбия свързана с обществено-културната сфера, но и с възможността да пазим и защитаваме достойно името си на Българи, тъй като по същество на местна почва ние представляваме и олицетворяваме нашия народ пред обществото в Сърбия и пряко изпитваме тежките последици от нападките и унижителното отношение към нас на място.

1. Обръщаме се към Вас с молба да дадете официално научно обосновано становище на Българската наука и история основана единствено на фактите почиващи на достоверни доказателства и да ни подпомогнете чрез представяне на ясна и точна информация по повдигнатия от сръбската страна въпрос, за да можем ние тук на място да защитаваме Българската национална кауза въз основата на безспорни научно потвърдени доказателства.

2. Поради голямото идеологическо значение на проблема за Българската окупация на Сърбия предлагаме да запознаем обществеността и медиите в България с конкретните резултати от нашата наука по повдигнатия въпрос. Мълчанието от българска страна, в Сърбия вероятно ще бъде изтъкувано като признаване на вина.

3. Голямото значение на този въпрос и като цяло все по-трайно възраждане на недобронамереното и манипулативно общо отношение към Българите в Сърбия, Културно-информационния център в Босилеград ще иницира провеждане на специална конференция „Сръбските исторически фалшификации и претенции спрямо България през XX век“ в началото на следващата година и очакваме от Ваша страна да представите значими научни изследвания по тази тема.

Културно-информационен център „Босилеград“
Председател Иван Николов

Проектоплан за

(Становище на КИЦ „Босилеград“)

След внимателен и подробен прочит на Работния проектоплан за осъществяване на правата на малцинствата в Република Сърбия, КИЦ „Босилеград“ изразява следното становище: имайки предвид съществуващите законодателни рамки в Р Сърбия; установената политическата практика; предстоящите преговори на Р Сърбия за членство в ЕС; исторически наследените противоречия и антагонизми между малцинствата и сръбското мнозинство; прикритата дългогодишна практика за национална и културна асимилация (сърбизация) на малцинствата; преобладаващия патриархален и консервативен културен модел в Р Сърбия създаден от някои научни дисциплини, военната доктрина, историческите митове и фалшификации, литературата, киното, театъра и фолклора; силното консервативно и изолационистко влияние на Сръбската православна църква; силното политическо влияние на консервативния национализъм върху общественото мнение и близкото историческо минало; Работния проектоплан произлиза от нуждите на политическата кампания за стартиране на преговорите за членство в ЕС, а не от всестранен и задълбочен исторически и съвременен анализ на положението на малцинствата в сръбското общество и узрялото общественото съзнание на управляващото мнозинство, политическите, държавните институции, културните дейци, медиите, правостъпото, училищата, Националните съвети на малцинствата и националните малцинства. На практика и на този етап, Работния проектоплан, въпреки очевидно доброто желание на авторите му, е неприложим в общините където днес живее българското национално малцинство. Пропастта между либералните, привнесени от Европа, идеи и законодателни решения и консервативната националистическа среда в Р Сърбия, не дава възможност за свободна и искрена изява на националната принадлежност на гражданите от несръбски произход. Поради липсата на точно евидентирани граждани от малцинствен произход, не е възможно да се приложат и законите регламентиращи техните права.

Малцинствата в Р Сърбия са твърде разнородни по големина, икономическо развитие, културни и религиозни особености, географско положение, история, култура и политическа организация. Техните проблеми не могат да се решат с прилагане на общи, заградени „отгоре“ заповеди и препоръки за всички, а с конкретни и радикални действия на място в които да бъде премахната сезаишната политическа, правна, дискриминационна, възпитателно-образователна, икономическа, медийна, репресивна и пр. практика, която е била създадена с цел малцинствата да се асимилират и претопят колкото се може по-бързо. В противен случай, Работния проектоплан ще си остане само списък на добри пожелания. Той може да се окаже приемлив за големите малцинства, но не и за малките, каквото е българското.

Визираме само някои забележки:

„С измененията на Закона за гражданските регистри, ще бъде дадена възможност на личен иск, националната принадлежност да бъде евидентирана“?! „Личният иск“ не е достатъчен, трябва да се докаже фактическият национален произход по възходяща линия? Но доказателствата за национална принадлежност на българите в Сърбия бяха систематично унищожавани през изтеклите десетилетия. Без доказателства за фактически национален произход, има опасност от злоупотреби - сърби или принадлежащи към други малцинства могат да се евидентират като българи за да кандидатстват за българско гражданство например, или лесно да си намерят работа в държавните органи или да използват други предимства предвидени със закона. Или, каквато е досегащата практика, българи да крият националния си произход за да нямат лични проблеми в сръбските среди кошто са неприязнено настроени към българите. Ако националната принадлежност е евидентирана в гражданските регистри, това би трябвало да води до автоматично издаване на двуезични лични документи с данни за национална принадлежност, и едва след това да ползване на правата и задълженията на малцинствата предвидени със закона.

правата на малцинствата в РСърбия

При наличието на такива двуезични лични карти, с данни за национална принадлежност, отпада нуждата от „доброволното“ записване в отделните избирателни списъци за избиране на Национални съвети на малцинствата – гражданът на изборите може просто да декларира националната си принадлежност с личната си карта а не с подписване на декларация за национална принадлежност и записване в отделен избирателен списък. Сегашните отделни избирателни списъци за малцинствата, или за националните общности, каквото и да означава това, дават възможност в тях доброволно да се запишат и граждани от друг национален произход подменяйки по този начин избирателното тяло на малцинствата. Защо е нужен отделен избирателен списък на националните малцинства, когато за изборите за Национални съвети на националните малцинства се допускат партии които нямат малцинствен, а понякога даже имат изразителен антимаджинствен характер? Ако в Националния съвет на българското национално малцинство са застъпени представителите на политическата власт в Босилеград и Цариброд и то чрез членове на сръбски политически партии – какъв е смисълът от неговото съществуване? Могат ли същите хора които десетилетия наред създават малцинствените проблеми от позициите на изпълнителната власт, да ги решават в Националния съвет на малцинствата?

Работния проектоплан говори за разлика между принадлежащи към националните малцинства и малцинствени общности? Кои са едните, кои са другите и кои правни норми се прилагат в двата случая?

Работния проектоплан все още борави с понятията за „доброволно“ изразяване на националната принадлежност, но не уточнява, че тази „доброволна изява“ трябва да почива на фактическа основа. В случая с българското национално малцинство има множество случаи когато родителите „доброволно“ са се декларирали като „югославяни“, „сърби“ и пр., а техните деца искат да възстановят националния си произход и отново да се декларират като българи? Има ли правни решения за такива казуси?

В отдела за забраната на дискриминацията една от активностите е – изкореняване на езика на омразата. На практика, става дума за културен феномен който е заложен в учебниците по история, в системата за възпитание и образование, културата, медиите, някои научни дисциплини и църквата които все още боравят с утвърдени националистически клишета и стереотипи от миналото. Изкореняване на езика на омразата няма да стане с кампания, а с преосмисляне на учебните съдържания и исторически факти които генерират такава омраза като средство за национално сплотяване срещу другите.

На Националните съвети на малцинствата са дадени относително големи отговорности в сферата на образованието, инфраструктурата, служебната употреба на езика и писмата и културата, но не и правни механизми за прилагане на законите регламентиращи тия области. Начина на избирането на тия съвети от партиите на мнозинството и политизацията на тяхната дейност, не можа да привлече интелектуалните елити на малцинствата и те останаха извън тях. Председателството на Националния съвет на българското национално малцинство в момента е в конфликт на интереси с общинската власт в Босилеград която е избрана от партиите на консервативния сръбски национализъм. Така избран и конституиран, Националния съвет на българското малцинство не може безпристрастно и обективно да се грижи за правата на българското малцинство. Примерно, обективно да дава предвиденото от закона задължително мнение за проектите за медиите на малцинствата които имат критично мнение към самите Национални съвети и тяхната обвързаност с политическата власт. Същото важи и за мнението на Нацио-

налния съвет на БНМ при евентуалното назначаването на отговорен редактор на програма на български език при РТС.

Малцинствените медии в Сърбия страдат от два основни проблема – липсата на стабилно финансиране и липсата на свободна и професионално отговорна журналистика.

Българските организации (сдружения и партии) са поставени в зависимо положение от Националния съвет което със сигурност ще се отрази на работата им.

В раздел „Вероизповедание“ стратегическата цел е зачитане на свободата на вероизповедание в смисъл основаване и регистриране на религиозни организации на принципа на неутралитета на държавата. Българското малцинство е под юрисдикцията на Сръбската православна църква. Има ли правна възможност то да регистрира своя българска църква на своите исторически територии или да попадне под юрисдикцията на Българската православна църква, при така декларираният принцип за невластелство на държавата и очакваната жестока съпротива от Сръбската православна църква?

КИЦ „Босилеград“ смята, че съществуващите закони са достатъчни за служебната употреба на българския език и писмо в българските общности и въпреки това тия закони не се прилагат под натиска на уп-

равляващите леви и сръбски националистически партии. Натискът и негативната кампания срещу българските малцинствени партии ги изхвърли от управлението и лиши общинските съвети от коректив в прилагането на законите които се отнасят за правата на малцинствата, включително и за служебната употреба на езика и писмото, двезичните надписи, опазването на старите имена на населени и географски места и пр.

КИЦ „Босилеград“ счита, че образованието на майчин български език в българските училища в Сърбия не е въпрос на законодателство, а на политическа практика наложена от сръбските леви и националистически партии, и преследването, натиска и сатанизацията на българските малцинствени партии които разпознаха този проблем и го държат отворен в публичното пространство почти три десетилетия. Освен зададените общоизвестни активности за внос, превеждане и печатане на учебници на български, усъвършенстване на преподавателите за обучение на български език и писмо, премахване на анкети в ситуация когато националната принадлежност и езика на преподаването се определят от личната карта на родителите, трябва да се атакуват и учебните съдържания които възпитават национална ксенофобия към определени малцинства. Учебниците по история и география трябва да се преразглеждат, изчистят от идеологически примеси и съгласуват с учебните съдържания по които учат учениците в България за да се премахнат трайните увреждания в националното самосъзнание на учениците от българска народност в Сърбия.

По отношение на Националните съвети на националните малцинства и политическото представителство на малцинствата в органите на властта, особено за малобройните малцинства каквото е българското, са необходими и законодателни промени които да гарантират тяхното автентично представителство на всички нива на властта, където се решава за жизнените интереси на малцинствата и регионите където те живеят.

В раздела за икономическото развитие на малцинствата има много общи определения без конкретизация по отношение на самите малцинства и регионите в които те живеят. Когато се касае за икономическото развитие на българското малцинство изобщо не става дума. Самият факт, че все още се изучава европейската практика за решаване на проблемите на малцинствата показва, че Р Сърбия все още няма ясна визия за бъдещето и политическа готовност да скъса с миналото и да реформира сръбското общество по модела на развитите европейски страни.

Говорът на омразата срещу българите в Сърбия

До Генералният директор на ТВ „ПИНК“ г-н Желько Митрович, До омбудсманът на Р Сърбия г-н Саша Янкович, До Комисарят за защита на равноправието г-н Бранкица Янкович

В риалити-шоуто на ТВ Пинк „Фарма“ на 11.11.2015г. една от участничките в шоуто Мая Николч, вулгарно напсува в ефир „майка смрадлива българска“ на Габриела Пейчев, българка от Цариброд известна от музикалните шоу-програми на ТВ Пинк „Звездите на Пинк“ и също участничка в шоуто „Фарма“.

Имайки предвид, че подобен вид ТВ шоу-предавания се ползват с широка зрителска аудитория, посланието което по този начин бе отправено в национален ефир, е крайно простаичко, скандално и обидно не само за всички българи в Сърбия, но и за всички граждани на Р Сърбия като кандидати-членка на ЕС.

КИЦ „Босилеград“ изразява безпокойствие и тревога от бруталният говор на омразата, ксенофобията и националната нетолерантност към българите в Сърбия която продължава да се разпространява не само от представителите на подобни ТВ шоу-забавни програми, но и от представителите на държавните институции, университетите,

Омбудсман Саша Янкович

историците, литературите, кино-режисьорите, Сръбската православна църква и пр. Още по-тревожно е това, че става дума за млади хора които говорят с националистическата лексика от миналото. Подобни обидни антибългарски реплики не са никаква новост и са широко разпространени в много

сръбски литературни произведения, фолклора, филмите, театъра и пр. – и то в творби с претенции за висока художествена стойност.

По този начин в сръбското общество се възпитава национална омраза и презрение към българите и се нагнетява атмосфера на етническо напрежение. Имайки предвид тежкото наследство от миналото, както и безспорния факт, че българите в Сърбия десетилетия наред са подложени на национална асимилация и грубо погазване на правата на човека, тиражирането на подобен вид вулгарни и обидни послания към българите чрез националните медии в Р Сърбия не е само израз на примитивизъм, простаична и лош вкус. Това е и известен начин за мобилизиране на националистическата общественост срещу малцинствата които винаги са разглеждани като втора ръка граждани и като дезинтегриращ фактор на Сърбия.

Българското малцинство в Сърбия с нищо не е дало повод за подобни националистически внушения.

Мултиетническият състав, добрите сръбско-български отношения и членството на Сърбия в ЕС, изискват сръбското общество да излезе от досегашната националистическа матрица и активно да работи за усвояване и създаване на съвременен европейски културен модел.

КИЦ „Босилеград“ призовава ТВ Пинк, Защитника за родна равноправност, Омбудсмана на Р Сърбия и европейските мониторинг-институции, да предприемат мерки за предотвратяване на подобен вид вулгарни, обидни и унижителни за българите в Сърбия коментари – източник на национална омраза и нетърпимост.

КИЦ „Босилеград“
Иван Николов

Документи за изследване

София, 3 – Декември 1917

Вх. №2642

11.XII.917

дело 3

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И НА
ИЗПОВЕДАНИЯТА

Отделение...Политич.№ ...1445 Приложения...%

ОКРЪЖНО

До Царските Легации и Консулства в Странство.

Пролетните разбойнически изстъпления в Куршумлийско, изстъпления които предизвикаха легитимни репресивни мерки от страна на българските власти, продължават да занимават неприятелската нам преса, вдъхновявана от сръбски агитатори и кружоци в странство, които се стараят да дадат на тия движения, характер на народен бунт против нас. Заклучението от такава кампания и агитация е ясно: да се опозори българското име и да се компрометира България, нейното управление и въобще народната ни кауза в странство.

Министерството на Външните Работи и на Изповеданията и други път е имало случай да даде, в общи черти, характеристика на тия изстъпления в Куршумлийско и да изтъкне тяхната действителност. За да изчерпи окончателно данните, които министерството получи впоследствие по въпросът, за неизлишно счита да ги съобщи с настоящето на Царските Представителства в странство, за тяхно сведение. Както се указа от дадени писма и лица, размириците в Куршумлийско са дело на агенти и сподвижници на сръбското друкство „Църна Ръка“. Това бе партията, за създаване на Велика Сърбия чрез престъпления. Какви дела извърши това друкство в последните 5 години и до колко участието му в сгромоляването на Сърбия бе решително, това е известно на всеки, който е следил по отблизу политиката на Сърбия в последните години. Но тая „Църна Ръка“ не прекрати своите злодеяния и подир затриването на сръбската държава. Навикнала да си служи с терор и убийства, тя подири условия и сполучи още веднъж да даде възможност на населението на бивша Сърбия да изпита на плещите си нейното безумие и престъпност.

След освобождението на Моравско от неговите племенни угнетители, шумадийските сърби, в тоя край се възцари мир, ред и спокоен живот. Народът се зарадва на свободата. Хиляди войници, които през време на военните действия бяха се предали на нашите войски, бидоха освободени и се разотидоха свободно из селата си, мнозина от тях станаха кметове и бирници на села и всевъзможни чиновници. Може да се каже, че 90% от всички държавни и общински чиновници и служаци в окупираната област бяха местни жители от Моравско. Населението започна своите мирни производителни и търговски работи, и вследствие на високите цени, започна да разбогатява. Започнаха да се отварят и училища.

Новият режим и мирното благоденствие на моравското население уплашиха църноръките. Те изтръгнаха от злоба, яд и страх, че това население, при тия условия, в много скоро време ще се опомни, ще разбере изкусно оплетеното около него було на сръбската пропаганда, ще се повърне към пресните още за него спомени от бор-

на „Българската окупация на Южна Сърбия“

бите и идеалите му от преди 40 години и ще се прилепи с новоизбликнала любов и вяра към своята истинска майка България. А това вече ставаше и продължаваше да става с бързината и силата на оная стихия, каквато е кръвта на едно жизнено и силно племе, като българското.

Опиянени от злобата на лъжливата майка в баснята за Соломона, църноръкците измислиха и решиха, с помощта на терористи да произведат смут в Моравско, да предизвикат строгости от страна на българските власти, да се спъне мирното и благодетелно развитие на страната, та по тоя начин да се всеят чувства на неприязненост и отдалеченост между освободители и освободени. Освен това, тоя смут – навяваха се те – щеше да им даде възможност в мирната конференция, в края на войната, да твърдят, че моравското население е сръбско и че то със сила се противопоставя на българското владение.

Проводници и агенти терористи не бе трудно да се намерят, и такива скоро се намериха; главните бяха: 1/ Коста Печанец, по произход черногорец от Инек, и по професия стар наемен терорист на сръбската пропаганда в Македония при турците; 2/ Коста Войнович, по произход черногорец от Митровица, а по професия контрабандист на добитък; 3/ Капит. Миленко Влахович, по произхождение черногорец; 4/ Подпоручик Аца Пипер, черногорец от Митровица; 5/ Поп Мита Димитриевиц, черногорец от Дяково; и разни други, всички черногорци.

Тия хора, окръжени от цяла група черногорци и албанци, от кол и вџе, които нямаха ни мило ни граго в Моравско и можеха без гризене на съвестта си да причинят на моравското население най-големите злини, се появиха през есента на 1916 г. в планинския и горист район на бившата сръбско-турска граница около гр. Куршумли и започнаха своята тъмна терористична дейност.

Тоя район бе твърде сгоден за целта, защото е населен с полудиво черногорско население, заселено от Крал Милан през 1885 г. на мястото на българското население, изтребено през време на възстанието от 1876 г. срещу турците, с цел да се постави преграда на постоянните нападения на албанците откъм Митровица и Прищина. За тия полудиви черногорски планинци, скитането из планините и разбойничеството бе любим спорт, даже занятие още от мирно време, и никога в 30 годишния период от заселването им в тая местност до днес тоя край не е бил спокоен и чист от разбойници.

Сърбите трудно намираха хора за чиновници в тоя див край, който минаваше за място на истинско заточение.

На изпечените терористи от „Църната Ръка“ не бе трудно да намерят в тая среда хора, които да се присъединят към тях. Разбойниците от сръбско време – разбойници и по инстинкт и по професия, намериха сгоден

случай, под булото на някаква идея, да заловят стария си занаят под водителството на терористите.

Задачата на църноръкците се облекчаваше още и от това, че по онова време в цялата окупирана област имаше съвършено малко наши войски, колкото за носене на гарнизонната служба в големите градове.

Още през зимата на 1916 г. до висшето управление

Коста Милованович Печанец

на Областта бяха достигнали най-точни сведения за дейността на появилите се терористи. Обаче строги репресивни мерки не се взеха, защото управлението бе заето с грижи за благоденствието на населението, и, освен това, при съществуващия мир, ред и твърде голяма свобода за един окупиран край във военно време, не се допушаше, че безумието може да отиде до там щото умислено да се разстрои тоя ред и да се хвърли в нови нещастия едно население, което и без това бе вече преживяло неимоверни страдания.

Възползувани от това, пришелците терористи решиха да направят през Февруарий смут в целия пограничен планински район, като му придадат вид на народен бунт. Планът им бе да слязат от планините сред тероризираното вече от техните убийства население и да го дигнат на сила.

Обаче да се дигне населението бе невъзможно. Като оставим на страна бившите разбойници по професия и по инстинкт, на които тоя бунт откриваше поле за корistolюбива дейност и които по тия съображения вече се бяха присъединили към терористите, останалата маса на това полудиво черногорско население не желаше никакви нови сътресения и на никаква цена не искаше да наруши своя мирен и благоденствен живот и свободата, от каквато не бе се ползувало даже през време на бившия сръбски режим.

Но терористите, които схващаха много добре това настроение, действуваха колкото с терор, толкова и с умелост. За да намерят последователи, те употребиха следните средства:

1/ Понеже по това време българските власти събираха младежите, навършили 20 години, за да образуват работнишки команди за поправка на пътищата и за полските работи в областта, то те разпръснаха мълвата, че българите правят военен набор и че събраните младежи ще се изпратят на Южния фронт, да се сражават със своите бащи и братя;

2/ Те разпространиха като положителен факт, че Съглашенската армия на солунския фронт е пробила фронта и достигнала до Скопие и Куманово и, че има заповед от върховната сръбска команда всеки способен за оръжие да се дига на бунт.

3/ Най-могъщото им средство обаче бе терорът. Всеки, който не изпълнеше заповедта на църноръкците

да се присъедини към техните банди, биваше заплашван със смърт. Смъртното наказание бе най-обикновеното нещо. Мало и голямо трепереше от страх.

През м. Февруарий терористичните банди напустнаха своите горски скривалища и обявиха бунт. Заедно с присъединилите се към тях професионални горски разбойници, числото им възлизаше на 150-200 души, пръснаха в множество малки банди из целия край.

Развивайки нечуван терор над местното население – защото групи средства се оказаха не ефикасни – църноръкците успяха да подкарат със своите банди няколко стотици селяни, с които общото им число нарасна до 500-600 души. За да постигнат моя успех, те обсапаха пътя си с гробове и бесилки на които увисваха мнозина нежелаещи да ги следват. За да се види, до каква степен, бе ужасен този безчовечен терор, ще приведем само следния от многото примери, които ще има да тегнат върху имената на църноръкците, до като има живи хора в Куршумлийско.

В с. Тулари, затънено от непроходимите планини край бившата сръбско-турска граница, бандите на Поп Мита Димитриевич и на Капитан Миленко Влахович се опитаха да подкарат със себе си способните за оръжие. Последните отказали. Тогава с една зверска жестокост, тия кръволази извадили вън от селото всички мъже и публично заклали 80 души, като нахвърляли труповете им в един дол. По после през лятото, в разни времена, бидоха убити в това село от разбойниците, пак защото е отказало да им се съдействува, още 40 души, или всичко в селото от тях са убити 120 души. А нека се има пред вид, че, според имеющите се данни, това село през течение на цялата досегашна война включително и балканските, е дало в убити и ранени не повече от 30-40 души. Сравнението между цифрите е достатъчно, за да ни покаже, до какви чудовищни размери бе тукан терорът на църноръкците.

Така попълнени с тероризирани селяни, бандите се спуснаха в няколко групи по планините и заеха малките балкански градчета Куршумли и Прокупле и селото Лебане. В тия пунктове квартирували по 1-2 взвода наши опълченци, които получили заповед да ги напуснат. Целта на терористите, със заемането на тия пунктове, бе да направят по възможност повече шум около своето гребно и престъпно дело, с което се изпълняваше една част от тяхната програма.

Но и при всичкия си бесен терор, разбойниците не прекараха дълго време в илюзии. Радостта им не трая повече от 4-5 дни. Наши пехотни дружини, които по това време случайно се превозваха по линията София-Ниш-Скопие, спряха своя маршрут и в няколко дни ги раззониха, като увлечените на сила селяни се разотидоха успокоени из селата си, а пришелците отново се оттеглиха по планинските местности.

През цялото лято на 1917 г. тия разбойници се криха из планините. Дейността им се заключаваше единствено в тероризиране на населението за храна, за пари и в лично отмъщение. Те заплашваха със смърт всеки чиновник или общински служащ, местен жител, който оста-

ваше верен на своя дълг; те заплашваха със смърт всеки насила отвлечен от тях местен жител, който, възнегодувал от престъпността на действията им, слизаше от планините, за да се предаде доброволно на властите и да заживее отново мирен и свободен живот в селото си. През цялото време, те не нападнаха даже отделен наш войник, защото техните малки разбойнишки групи не бяха способни да се борят освен срещу безоръжното местно население.

Коста Войнович

За по голям външен ефект, те се именуваха с громки титули и чинове, като шефове на комитети, коменданти на отряди /които не съществуват/, четоводи и пр. Но всичко това бе само за вид. Централният комитет на К. Печанец няма друго изражение от обикновения щемпел и печат, който той носи със себе си. Всеки, който водеше на прехрана и за грабеж между населението 2-3 разбойника, именуваха себе си четоводец. Даже, имаше четоводи без чети. Например, четата на Душан Касапчето дълго време – доде да се предаде доброволно – се представляваше само от любовницата му Савка, която го следваше в авантюрите му.

Трудно бе за войските ни да унищожат напълно тия вечно бродещи планински разбойници. Обаче в това нам помогна отчаянието на местното население, а тъй също и самите

четници, именно ония от тях, които не бяха пришелци а местни жители, насила подкарани от четите. На местното население се дадоха за самозащита пушки от българските военни складове, организираха се контра-чети, към които се присъединиха местни жители и много от самите четници и, благодарение на тяхното енергично и вярно действие, сега четничеството почти не съществува. Из планините още продължават да се крият пришелците от Черна-Гора и Албания, групирани около Печанец, Войнович и Влахович, всеки от които разполага непосредствено с по около 10-15 души. На 15 и 17 Октомврий, най-силната чета – тая на Войнович, която тогава броеше 40 души – биде нападната от един взвод, воден от сърбина Коста Вучкевич и съставен наполовина от наши войници и наполовина от бивши четници на самия Войнович, и бе избита почти цялата му чета, а сам той с ношно облекло и 4 четници успя да избяга. В този бой падна убита и метресата му Даница, която го придружаваше във всичките му скитания.

С такива дела се занимаваха хората и агентите на сръбската „Църна Ръка“ в куршумлийско и тия именно техни дела съставляват движението, което така безскрупулно и без стеснение се експлоатира от нашите врагове и се представлява като бунт против установената власт. Колкото и да не се боят тези врагове от опровергаване на техните твърдения, колкото и да не се боят от контрола на измислиците и изопачаванията си, истината се установява постоянно и си пробива път между добросъвестните хора.

Настоящото съобщение е дадено и на българския печат.

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР-СЪВЕТНИК: /н./ Ал. Златанов
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛЕНИЕТО,
ЛЕГАЦИОНЕН СЪВЕТНИК: /н./ Д-р Pagev

По следите на историческата истина

гоц. Лозан Митев

От няколко години насам сръбски обществени среди, научни институции, местни власти и представители на държавни структури отново поставиха на дневен ред темата за действията на Българската войска в Поморавска военно-инспекционна област по време на I световна война като „ратни злочин“ (военно престъпление) и „геноцид“ над местното население, с ясно разбираем външно и вътрешно политически замисъл. Темата има своето практическо приложение и обществени функции в Южна Сърбия, където е необходимо да се поддържа патриотизма в една доста сложна обстановка. Наред с това, темата е нужна и полезна в Сръбско-Българските отношения, за да се отстоява водещата менторска позиция на Сърбия дори и срещу слабите атаки от Европа по въпроса за малцинствените права на нашите сънародници в Западните покрайнини. Тези анализи е необходимо да правят меродавните институции и общности в България, които се надпреварват да предлагат на Сърбия застъпничество за нейното влизане в Евросъюза и непрестанно декларират безусловната подкрепа на страната ни, въпреки тази кампания.

Би било уместно, ако политическата и медийна прослойка в България получават компетентно образование и подготовка по външно политически проблеми, задължително да обърнат внимание на такава тенденция на пропагандата в Сърбия, за която така пламенно и въдъхновено осигуряват безусловна подкрепа. Най-малкото отговорните политически и медийни кръгове да изучат истината и фактите по тези безусловно сериозни обвинения към България, с които се прави опит тя да бъде сравнявана по жестокост с най-зловещите самрапи в света. Но това би станало, ако в България този въпрос би бил предмет на обществено внимание, ако у нас имаше държавници, за жалост има само политическа бутафория организирана от външни сили, която неумело и комплексивно се опитва да се скрие от тежките проблеми в Българо-Сръбските взаимоотношения.

Не така реагират политиките и медиите, когато трябва да преследват уронения престиж на България в някой филм на Ал Джазира или Турция, но когато става за унижения, които ни се отправят от Европа, Русия или Сърбия, нашата политическа класа и медиуми показват своя истински раболепен облик.

За нас Българите и по-специално нашите сънародници от Западните покрайнини, които имат силата да понесат всичките последици от историческите реалности предизвикани от сложната съдба на нашия народ и държава, сме длъжни да насочим нашето внимание към нарастващото внимание в Сърбия към въпроса за „Българските злодейства и жестокости“ по време на I световна война. Това е един принципен въпрос, който не е изяснен пълноценно нито в Сръбската, нито в Българската историография, поради простата причина, че всички пуб-

ликаци са лишени от най-важното – фактологическата база. Ето защо, като обикновен Българин, комуто е мило Отечеството и същевременно, осъзнавайки отговорността към истината и последиците от нея, не мога да подмина тези тежки обвинения към Българското войнство, към Българската държава и нашия народ, защото не може да се води такава пропагандна война и ние да мълчим безотговорно, малогушно, предателски. За нас, като народ е важна истината и каквато и да е тя, ние сме длъжни да поемем отговорностите и последствията, но категорично - след пълноценно, цялостно и обективно изясняване на всичко, което се е случило в условията и законите на времето, което е предмет на полемика.

Сръбската пропаганда по този случай, от I световна война до днес няма променена теза и концепция. Това говори за високата дисциплина на историзма и липсата на различни гледни точки, липсата на желание или възможности за представяне на доказателствата по обвинението. В нея се утвърждава тезата, че Българските войски са изклали от 2 000 до 30 000 души в Сурдулица (в Сръбските данни няма яснота за броя на жертвите и за това се дават такива мащабни разлики). Втората теза, че Българите са избили 30 000 невинни хора по време на Топличкото въстание през 1917г. Към това трябва да добавим и новото обвинение в предаването на 8 000 девойки на Турция за харемите на нашите¹.

Всяко обвинение, каквото и да е то, се нуждае от пълноценно правно разследване, а в случая, предложеното повествование от сръбските източници е удивително еднотипно и най-важното, без така необходимия конкретен исторически доказателствен материал, който е абсолютно необходим за подобни мащабни обвинения. Именно, ако има такива доказателства, то всеки международен форум би изявил позиция и становище.

Ето защо, новото поставяне на проблема изисква представянето на конкретни доказателства с внимателна проверка на автентичността на изложената информация и добросъвестното прилагане на историческите методи свързани с изясняване на всички обстоятелства около представените доказателства. Явно фактите и истината са сериозен проблем и на сръбската теза по „Българските злодеяния“ и за това завършилата конференция в Сурдулица и Лесковец през ноември 2015 година, поставя в своята резолюция няколко важни искания за изясняване на събитията през тази епоха, едно от които е настояването пред България да помогне за утвърждаване на тяхната теза, като отвори архивите си по този въпрос. Разбира се, това искане говори освен за липсата на нужните доказателства, така също и стремежа за провокиране на Българската страна по проблема, но вероятно с политически, а не научни съображения.

След като се поставя въпроса за търсене на исторически доказателства, това ни дава възможност да „съучастваме“ в търсенето на информация за тези събития и се чувствам призван от резолюцията в Сурдулица и Лесковец да предоставя информации, които да подпомогнат пълноценното възстановяване на историческата картина от тази епоха. Несъмнено, истинските нефалшифицирани факти ще изиграят роля както за преценка на епохата и отговорностите, така и ще разкрият пок-

варните практики на пропагандата.

Тук на читателите представям пълния текст на две писма от Коста Пекаянъц, печално известен със своята „освободителна мисия“ в Босилеград през май 1917 г., които имат пряка връзка с изсяняване събитията през 1917 г.

„Централни комитет
Войвода К. Пекаянъц

До Поп Мита Димитриевиц, бивш четоводец (поп Димитър Димитриевиц, черногорски войвода и свещеник б.а.)

Тези дни ми се донесоха много оплаквания против тебе и се уверих, че си извършил големи злодейства в моя край, иснасилал си беззащитни жени, нападил си честни офицерски фамилии, крадеш рокли и ризи и отиваш толкова далече, че на селяните не оставяш и пелените на плета. Станал си цел коцкар, за велика жалост, но от тебе не съм можал по-добро да очаквам. Отнесе пари от Ябланицкия отряд и ги изигра на комар, макар че за това се отива на кол(застрелване).

На какво се надеваш? Защо вършиш такива пагения? За жалост, с своята велика грешка доведе общото дело в опасност. Какво щастие да не си се явявал в тия кристични моменти.

Вие сте този, които искахте въстанието и поисквахте револвер, когато аз предлагам да се не гуза въстанието, за което говорят официалните документи. Вие сте първи, който като най-голям предавател избегахте от позицията и сега сте първи, който нападате незащитения народ, вършите такива чудеса, от които всеки сърбин трябва да се грои (страхува б.а.). За това ти заповедвам всичките неща, които си откраднал и отнел от сиромасите, да ги върнеш и повече такива зверства да не вършиш, иначе ще заповедвам да ти попречат с въоръжения сила. На какво се надеваш, като си се замърсил в такива злодеяния? И втори път ти заповедвам да престанеш с грабежите и нещата да върнеш на онези, от които си ги вземал. Също и онези, които си вземал в Туларе и изнасилвал незащитени жени и девойки. Да престанеш с тия големи грешки, за които ще те предам на съд, който ще тури край на твоите мръсни дела.

5.VI 1917 г

Позицията Войвода Коста Пекаянъц”
„Централен комитет на К. Пекаянъц

Попе Мито,

Твоите велики дела и злодейства, които си извършил над беззащитен народ надминава всеко злодейство, което до сега е извършено в света. Ти, респективно, твои честници-разбойници сте пекли деца, баби, жени и старици и хора за пари. Убивали сте първите хора за пари и сте сторили много чудеса. Макар, че получих до сега 100 на(вер.над б.а.) жалби, но всичко това не повервах до като не видех твоя почерк, който носи лъжовен печат на централния комитет. С кой подпис искаш пари, осъждаш хората на смърт, макар че за това не си опълномощен. Аз те познавам много добре и зная, че боледуваш от лудост, но никога не съм вервал че си луд до толкова. Виждам да си се опитвал да ме смразиш с народа и го насочиш против мен. Казваш на народа, че ти си негов защитник, но за жалост, ти си негов злодеец. Знаеш ли, че сиромашките сълзи са тежки и знаеш ли, че за твоите безчинства сръбския народ ще те линчува. Кой те упълномощи да стреляш от мое име хората, да отнемаш пари, да печеш деца и кой ти позволи да изработиш печат с мое име. Знаеш ли, че за

това се отива на кол(застрелване). Разправяш на народа, че аз съм крив за въстанието, а немаш кораж да кажеш, че това си ти и твоите другари виновници за всичкото зло. Разправяш как си ти по стар комита от мене и аз не съм изстрелял нито един патрон на неприятеля, освен срещу своя брат за пари. Виждам, че искаш да ти плати народа 60 000 динара, които уж българите ти вземали от къщата при изгарянето ѝ, и сега търсиш да ти ги върнат сиромасите. Не те е срам будала. Целия свет знае, че ти не си имал ни 60 пари, а къде ли толкова хиляди. Вижда се за какво си извършвал тия злодейства. Като защитник на моя беден народ требвало би да наредя веднага да те убият, но за тези големи злодейства ще отговаряш пред съда, когато дойде време.

За това ти заповедвам веднага да събереш твоята разбойническа компания и на първата чета (да) предадете оръжието си и да дойдете при мен. Нищо нема да ви сторя докато не дейде сръбски съд. Ако се не предадете, ще наредя с помощта на тия народ, когото си в черно облекъл и четници да те унищожат от моя свет като вреден за общото дело. Ще бъдеш оценен на 10 000 динара от централния комитет.

26 юни Войвода К.Пекаянъц”

Писмата не се нуждаят много от коментар. Те са още по-ясни за Българите от Западните покрайнини. В тях ярко се очертава „хуманния и нравствен“ образ на Коста Пекаянъц в сравнение с рисуваната от него злодей поп Мита. Редно е, за непосветените в България, а и в Сърбия да напомним „хуманистичните“ принципи и дейност на Коста Пекаянъц в Босилеградско, който през май 1917 г., съобразно непознати за нас цели, стратегия и принципи навлиза в босилеградските села Горна Любата, Долна Любата, Горна Лисина и Босилеград, като запали над 70 къщи и избива 25 души, между които и две деца, запалени живи в къщите. От висотата на този „хуманизъм“ само може да се предполага какви са били машабите в делата на колегите на Коста Пекаянъц и по-специално на Мита Димитриевиц.

Тези два документа са известни на сръбската историография. Благодарение на тях сръбските историци разкриват конфликтите между ръководителите на Топличкото въстание, но никога нямат смелостта да ги публикуват изцяло, както и да разкрият причините и характера на дейност на четите. Причината е много ясна и проста. Само с няколко реда се разрушава строената с десетилетия и с десетки хиляди страници пропаганда. Но това е силата на истината-да води човека към просветление и правда.

Писмата са намерени при залавянето на Аца Пипер и поп Мита Димитриевиц в опит да преминат през Южния фронт и се присъединят към сръбската армия. Впоследствие са публикувани във в. Моравски глас бр. 130/134. Несъмнено копие от течението на този вестник съществува в Сърбия, защото голяма част от сръбската теза се позовава на сведения, които съществуват именно там. Ето защо, нашата задача ще бъде да дадем сведенията от първоизточниците за да спрем манипулациите и да поставим началото в търсенето на истината.

Едно е несъмнено - в трагичните събития през I световна война много невинни хора намират смъртта си в цялата жестока касапница организирана от борбата за световно господство. Тяжната жертва ни задължава да търсим опрощение и помирение, но най-напред е нужно да се представи цялата истина. А до тогава ни чака още много изследователска работа и много нови открития.

Час по ревизия на историята

Конференцията за „Българската окупация на Южна Сърбия 1915 – 1918г“ която се провежда в Сурдулица и Лесковац не е случайна. Тя върви по пътеката по която някои сръбски историци вече десетина години се опитват да ревизират историята. Двете цели които преследват е да стоварят цялата отговорност за всички сръбски поражения и неуспехи в днешно време върху югославянството и комунизма. Порицанието на тези две идеологии, доведе до реабилитацията на великосръбския национализъм олицетворен в Начертанието на Гарашич и дори до някои негови носители с профашистки убеждения.

През май 2015г в Белград бе реабилитиран сръбският четнически комендант Дража Михайлович, убеден консервативен сръбски националист, неведнъж провеждал етническо прочистване в собствената си страна. Във Високия съд в Белград започна дело за реабилитацията на Милан Недич - сръбски премиер по времето на германската окупация на Сърбия 1941-1944г. Убеден фашист, човек който се възхищава от Хитлер, който участва в Холокоста и Пораймоса (геноцида на циганите), който е вярвал в победата на фашизма и е воювал срещу комунистите и партизаните. През лятото, в присъствието на президента Николич, бе открит паметник на Гаврило Принцип в Белград. Както си спомняте, неговите изстрели срещу австрийският престолонаследник Франц Фердинанд обявяват началото на Първата световна война. Министър Вулин пък пренесе костите на озлобеният водач на „Църната ръка“ Драгутин Димитрийевич Апис от Солун в Алеята на заслужилите граждани в Белград.

Докато наблюдавам всичко това неволно си задавам въпроса, какво ли щеше да стане ако някой във Франция, която безспорно е далеч по-демократична страна от Сърбия, се опита да реабилитира Филеп Петен? Или Квислинг в Норвегия?

Всъщност, освен политическите, зад реабилитацията на Недич се крият и интересите на неговите наследници които в реабилитацията търсят юридическо основание за отнетото имущество – Недич е бил изключително богат човек. Но не е само това. Реабилитацията му е поискана от Сдружението на писателите на Сърбия, „Двери“, Сръбската либерална партия и Сдружението на сърбите в Хърватия. От чисто юридическа гледна точка, реабилитацията е правно невъзможна, защото съдебно дело срещу него не е водено. След като американците го предават на партизанската власт, Милан Недич скача от прозореца на ОЗНА и се самоубива. Обявен е за военнопръстъпник с наредба на Правителството на ФНРЮ 1949г

За неговата реабилитация най-гърмоко се застъпват някои историци от Института за съвременна история в Белград, привеждайки куп политически и нито един исторически довод. За професионалните историци които пишат историята на базата на исторически източници, няма две мнения: Милан Недич е една от най-мрачните личности в съвременната сръбска история. Заради симпатиите си към нацистите и германския Райх за връзките си със известния сръбски фашист Димитрийе Лютич, е сменен от поста военен министър 1940г. Активиран е през април 1941г., а през август същата година е назначен за премиер от германските окупационни власти. Като премиер на Сърбия по време на германската окупация с негово съдействие или бездействие са направени публичните разстрели на граждани в Банат, Мачва, Панчево, Крагуевац и Кралево. „Сръбският народ“ казва Недич, „е призван на Балканите да бъде пазач и жандарм за центъра на Европа, т.е. за Райха и неговите европейски планове“. Докато той е премиер, по нареждане на Хитлер започва преследването и избиването на евреите в лагерите Баньница и Старо Саймище в Белград. В нацистката операция „окончателно решаване на еврейския въпрос“ на територията на Белград са избити около 12 000 евреи и около 80% от еврейското население в Сърбия. Белград е единствената

европейска столица която под ръководството на Недич е обявена за „Judenrein“ (освободена от евреи). Преследването на евреите се провежда с отпускането им от държавна работа, от гимназиите и университетите, забраняване да се занимават с търговия, изкуство, адвокатска практика, да ползват телефони и радио апарати. Със заповед на кмета на Белград Драги Йованович е ограбено движимото им имущество: радио апарати, хладилници, електрически апарати, мебели и пр. Загължително е носенето на Давидовата жълта звезда, евреите са присилени на робска работа, забранено им е да ползват трамваи и да купуват продукти на пазара преди 10 часа. Интересното е, че предложението на закона за реституция от „новата постоктомврийска власт“ прескача военния период, въпреки че е ясно, че евреите със заповед на Правителството на Недич останаха без всичкото си имущество. Всичките членове на кабинета на Недич са подписали заповедта за безвъзмездно отнемане на имуществото на евреите в полза на държавата.

Със съдействието или бездействието на Недич в Банат и Панчево са правени масови разстрели на цивилно население далеч преди партизанското въстание в Ужице. Младият сръбски историк Милан Раганович, известен с борбата си срещу ревизионизма, твърди, че през нощта на 22 срещу 23 юни 1941г., две седмици преди въстанието, Гестапо и Специалната полиция са арестували над 700 души в Сърбия. Четниците на Дража Михайлович в Прибойска област са разстреляли няколко хиляди души. Публикуван е списък с 2 300 бошняци избити от 5 до 10 февруари 1943 година от които две трети са жени и деца. Правителството на Недич сервизира германските окупационни сили като им доставя списъци на евреи и комунисти които трябва да бъдат ликвидирани. По това време са направени и масовите разстрели на ученици и учители в Крагуевац. Недич даже не си е подал оставката, въпреки че германското командване му предлага това. Седмица след масакрирането на учениците в Крагуевац двама официални пратеници на Дража Михайлович предлагат на капитана на германското военно разузнаване в Белград сътрудничество в борбата срещу комунистите! На територията на Белград е имало 4 концлагера, нещо, което го няма в нито една европейска столица. Има твърдения, че Недич е правил и добри дела – спасявал е сърби и е приемал бежанци от други части на окупиранията Югославия. Всъщност, има ли и избор? И Хитлер поема германските бежанци от Източния фронт с напредването на съветската армия. Достатъчно ли е това за да бъде амнистиран от отговорност?

По това време Правителството на Недич въвежда робски труд и за самите сърби в мините Бор и Костолац, а много от тях, комунисти или просто набедени за комунисти, са предадени на германците за работа в конц. лагерите.

Кой и в името на какво иска да реабилитира днес една толкова спорна личност в сръбската история? Какви послания се отправят с това към евреите, ромите и малцинствата изобщо? Какви послания се отправят към съвременна Европа изградена именно върху победата над фашизма? Възможна ли е днес такава произволна ревизия на историята при положение, че сръбските и германските вестници от това време, докладите на военните коменданти, на високите есесовски офицери, Гестапо и военно-разузнавателната служба АБ-ВЕР са запазени и достъпни? Въпросът е, дали ония които се опитват да пренапишат историята са запознати с документите за събитията за които пишат.

Историографията която иска да реабилитира сръбските фашисти, по същество и самата е профашистка. Изхождайки от нацията като догма и като религия, тази историография е в състояние да оправдае и прости всички други престъпления, освен югославянството и комунизма. Точно така, както е говорил Недич и всички останали фашисти в Европа.

Иван Николов

Дража Михайлович

Идентичността на Сърбия – между величаенето и унижението

Соня Бисерко

в мнозинството и в малцинствените общности. В повечето случаи, когато става дума за югославските пространства, етническата и религиозната идентичност не съвпадат. Общото за всички е антиюгославянството, защото Югославия допълнително се доживява като рамка която е потискала отделните идентичности.

Няма съмнение, че има проблем с националната идентичност, особено в недовършените нации, тоест там където няма симетрия, тоест съвпадение на етническият и държавния аспект на понятието нация, и там където това размиване е болезнено. Но проблемът с националната идентичност, подчертава Милорад Беланчич, философ и писател, трябва да се разбере и като част от проблема който хората имат с различните идентичности: лични, етнически, професионални, общащни, културни и т.н. Ключовият проблем не са самите идентичности, а даване на метафизически предимства на една идентичност над всички останали.

Новата идентичност на Сърбия се крепи на „традиционната автентична политическа идентичност“, тоест на средновековното наследство на Сърбия и фолклор в културата, православието, византийското наследство и антизапада. Социалистическа Югославия се криминализира с ревизия на историята, която релативизира фашисткото наследство. Реабилитацията на Драгослав Михаилович и евентуално Милан Недич (която се провежда) нормализира техните престъпления, а демонизира и криминализира антифашисткото движение. Десните историци фабрикуват книги които не почитват на източници, фалшифицират се данни, а престъпленията се тълкуват без контекст. С това превентивно се възпрепятства всеки опит по един справедлив начин да се опише неуспешният и грабителски преход.

Освен това, изключвайки ХХ век от собствения си опит и спомени, сръбската култура се отрича от своите най-големи постижения. Сблъсъкът между патриархалната и модерната цивилизация, за съжаление, в този момент води до репатриархализиране на обществото. Голяма е съпротивата към постулатите на модерната държава – правова държава, човешки права, плурализъм и толерантност.

Проблемът с новата идентичност е, че с афирмирането на една идентичност, се отричат другите. Етническите малцинства в Сърбия не съвпадат в новият модел на идентичност, защото те се разглеждат като нежелателни. На практика се провежда „сегрегационен мултикултурализъм който поддържа етническа дистанция“, без постигане на видима интеграция.

Повечето десни групировки и интелектуалци се застъпват за светосавска идентичност на сръбския народ, като опора върху която „почиват всички победи и надежди за възстановяване на Сърбия“. Преобладаващия националистически елит силно се съпротивлява на реформите на държавата и обществото под изговор, че това унищожава сръбската идентичност. Същността е, че модернизацията на Сърбия застрашава интереси им които пряко са свързани с политическия елит. Тия интелектуалци считат, че най-голяма вътрешна опасност за светосавската идентичност е гражданския сектор с проевропейска ориентация и всички останали които са за членството на Сърбия в ЕС и НАТО. Дисквалифицират се всички които се стремят към „културна, демократична Европа, защото те не осъзнават, че това е архаичен сън“. Според тях, културната окупация на Сър-

бия се провежда с всеотдайна помощ на квинслинговите псевдоелити, или с ергелите на добре сресани и охранени троянски коне – чиято задача е със своите европейски подковани копита да погравят почвата за империялно нивелиране на сръбските духовни и културни пространства“. Политическият анализатор Драгомир Анджелкович изтъква, че „евроатлантическите силови центрове и тяхната тукашна антисръбска пета колона полагаат толкова много усилия за препариране на нашата идентичност“ особено в „идентифициране на агресора и приемане на чудовищната конструкция за нашата вина и за всичко лошо което захвана Балканите през деветдесетте“. Той призовава да се спре антисръбската културно-медийна НГО пета колона която е по-опасна от природно бедствие.

Сред най-големите противници на европейската ориентация са и многобройните интелектуалци и професори на Белградския университет. Примерно, Мирно Ломпар, преподавател по литература, счита, че тази ориентация е най-елементарната форма на самоотричане от сръбската духовна или културна общност и казва: „За да можем да тръгнем по криволичещия, неизвесен, тръпчив път за възстановяване след историческото поражение през ХХ век, необходимо е да намерим отговор на западното историческо предизвикателство. В средичето на този отговор трябва да бъде сръбското становище като сбор от решения които поддържат строг национален егоизъм, откъдето да произтече сръбската културна политика, като най-широка почва на националното самосъзнание“.

Най-болезнената точка която се показва във всички дискусии за сръбската вина, безспорно е геноцида в Босна. Сребреница беше и остана травматична точка и траен препъни камък в изграждането на новата идентичност. Въпреки че не се признава Трибунала на Хага, очевидно е, че не могат да се пренебрежат присъдите му за геноцида в Сребреница. Изтъква се, че външните интереси диктуват историческо създаване на представа за сръбската вина. Към това се добавят интерпретациите на мотивите за предложението на британската резолюция (по повод 20-годишнината от геноцида в Сребреница). Тоест, че това преди всичко е, както изтъква председателя на Комитета на Думата за международни отношения Алексей Пушков, натиск срещу Сърбия затова, че не иска да наложи санкции на Русия“. Също така се изтъква, че резолюцията за Сребреница е „тест за нашата готовност за безусловна капитулация, тоест, че с това би се постигнал перверзен резултат: Убийство на Сръбството със Сръбски ръце“.

Пренебрезва се не само Югославия като държавно творение което е било против сръбските интереси, но и нейното брутално разпадане. Обаче не се пропуска, на пример, по повод 29 ноември, да се изтъкне, че „в Яйце са поставени основите за нова война и ново разпадане на страната, което се случи четири десетилетия и половина по-късно, когато републиките и измислените в Яйце народи поведоха война срещу Югославия в желанието си за независимост“. Това, по същество се свързва с основното разбиране на сръбските националисти според които Югославия е – разширена Сърбия.

Показателно е, че Русия подхранва сръбските фрустрации и тези, че Югославия е била сръбска заблуда. Също и тезите за изкуствено създадените нации, като например, Черногорците. Руският политолог Владимир Трапар от Института за международна политика и стопанство счита, че приемането на Черна Гора в НАТО за тази страна означава отдалечаване от Сърбия и сръбската идентичност.

Сръбският национализъм по същество доживя серия от поражения, така че от фазата на войнстваща идеология, сега бавно се трансформира в разговор на разочаровани, или „умити“ националисти. Сръбският елит често споменава уж унижителните условия на Европейския съюз което показва сериозен проблем с поколебано доверие и за този собствен недостатък се обвиняват другите. Контрастът между величавото минало и фрустриращото настояще е преаклено голям, което допълнително влияе върху откъсване от реформи и трансформиране на обществото.

Милорад Беланчич изтъква, че проблемът на горе-голу всеки национализъм е, че той своята квази-религия не иска да подложи на секуларните, граждански ограничения а иска всички индивиди, структури и дейности да ги асимилира и да ги върхнови с единствен и всъщност едноумен дух и да ги накара на постоянно заклинание на националната идентичност.

Конституция която уби всички надежди

Джордже Суботич

Скоро ще дойде Димитровден, важен ден за Сръбската православна църква, който бе наложен на всички гражданки и граждани на Република Сърбия като важна дата. На този черковен празник, в „световната“ гържава (по словото на Конституцията), а не примерно в лаческа гържава, бе обявена Конституцията на Република Сърбия. Според изявлението на тогавашният лидер на радикалите в Скупщината на Сърбия, Томислав Николч, в оборот са били повече дати за обявяване на най-високият политически и правен акт на Република Сърбия. Единият се е пагал в неделя, но „нима ще я наречем „Неделна конституция“, и така кубчето пада на 8 ноември. На гражданките и гражданите на Сърбия „с късмет и берекет“ бе подарена – Димитровденската конституция.

Тази Конституция от 2006 година, по ментална конструкция и правна логика е идентична с Конституцията на Милошевич, по същество е политическа спогодба между радикалите, Демократичната партия на Сърбия и демократите с логистката подкрепа на Социалистическата партия на Сърбия, тогавашната партия на Динкич и Сръбското движение за обновление. Всички наши конституции носят имената на владетели или политици, или пък на благите дни или тайните скрижалища в които са писани: Сремска конституция, Видовденска конституция, Карделева конституция, Жаблячка конституция... Тази конституция все пак е малко по-различна и в този смисъл е най-лошата от всички: нямаше нито една секунда публичен дебат, а депутатите които гласуваха и я утвърдиха, нито я прочетоха, нито видяха текста.

Самозагушена работна група

Изпратихме и деветата годишнина от както Конституцията на Сърбия, с помощта на болния патриарх Павел, логистката подкрепа на ЦЕСИД и всеобщата мобилизация на патриотичните сили „получи мнозинство на конституционния референдум“, посред нощ на 28 срещу 29 октомври 2006 година! За тази конституция нейните протагонисти и агитатори изтъкваха, че нейното най-добро качество било, че е лесно сменяема. Наслушахме се пароли: „Конституцията има недостатъци, но те лесно ще се поправят“ (Борис Таич, Драголюб Мичунович...) Обаче изминаха девет години, а Конституцията още не е променена. Излезе, както твърдяха правните специалисти, че не може много лесно да се промени. През пролетта в Скупщината на Сърбия бе формирана Работна група за реформа на политическата система, но в началото на есента работата на тази група се самозагуши, а за предложенията и съдбата на различни инициативи, обществеността почти нищо не знае. Междувременно обществеността се приспива с инициативи за реконструкция на Правителството, предсрочни избори и референдум, които по волята на един човек са отложени за шест месеца след което цялата тази връва вероятно пак ще се повтори.

Трябва да е ясно, че всяка по-сериозна реформа на политическата система погразбира гласуване на нова конституция, защото сезашната е катастрофална и представлява само редизайнирана Меморандумската конституция от

1990 година и много е трудно, почти невъзможно, да се промени. На деветата годишнина от референдума е невъзможно да се говори за положителни ефекти от обявяването на тази конституция. Тази конституция не реши нито един съществен въпрос!

С тази конституция Сърбия остана заточена в своето митологично минало, сред своите възняти и невъзняти стари юнаци от загубените битки, сред своите нови престъпници, които, като герои доездяха от етническите прочиствания и грабителските нашествия от преди две десетилетия. Сърбия е обезумяла от своите сложни родолюбци и партийни чиновници, които безочно лъжат народа си за собствена полза.

Държава на един народ и чужди граждани

Тази конституция конституира „родна“ гържава и „роден“ народ, като народ от първа ръка и „ония другите“ като добавени народи или народи втора ръка. „Сръбският народ“ е този роден народ, а гражданите са народ от друг род, „ония другите“, „останалите“, „излишни и ничии“, всъщност – ненужните. Конституционното начало дефинира Сърбия като гържава на един народ и чужди граждани. В Сърбия гражданите не живеят тука. Така по конституцията е стъкмено „цивилно прочистване на гражданите“, от които се създават „кирилицари“, защото служебно се използва само едно писмо.

Конституцията не може да осъществи правова и световна гържава, не може да реализира принципа на социалната справедливост, зачитане на гражданските, човешки и малцинствени права, разделение на властите и функционална демокрация. Конституцията е най-голямата пречка за решаването на косовския въпрос! Конституцията на Р Сърбия не може да реши жизнено важният въпрос за териториалното деление на властта, автономния статус на Войводина и въпроса за местната власт. С Конституцията не са решени имуществените въпроси на териториалните общности. Конституцията блокира влизането на Сърбия в евроинтеграциите, свидетели сме, че вече дълго време се спекулира с отварянето на преговорните глави и сроковете непрекъснато се променят. Най-добре щеше да е ако самата Сърбия сериозно започне процес на конституционната реформа, защото това ще ускори влизането ѝ в Европейския съюз.

Конституцията не дефинира ясно стопанската ориентация на Сърбия! Сърбия няма ясна концепция за регионализиране и федерализиране и е без изградени политически и правни институции! Конституцията въведе партийна система на управление и даде възможност за автократия. Сърбия почива на червива, или по-точно на гнила конституция от 2006 година. Тази октроирана, недемократична Конституция трябва да се премахне и по-скоро да се донесе нова!

По мнението на Венецианската комисия, по начина на донасянето, „се поставя въпроса за легитимността на Конституцията“. Това становище е особено актуално по войводинския въпрос, защото Конституцията на референдума, с незапомнена кампания, натисци, писмо на председателя на Изпълнителния съвет на всеки дом във Войводина и много похарчени пари на данъкоплатците, получи, тоест не получи подкрепата на гражданките и гражданите на Войводина. За нея гласуваха всичко 43,93 на сто. Това Войводинско НЕ на Конституцията е предупреждение, че конституционното положение на Войводина в Сърбия трябва да се регламентира по друг начин. Новата конституция трябва да се усвои на специална Конституционна скупщина, с предварителен договор на двата равноправни ентитета Войводина и Сърбия. Нормите за териториално уреждане „по същество са наказателни норми на актуалната Конституция за АП Войводина“ (проф. Рагивой Степанов).

Убита политическа субективност

Когато става въпрос за Войводина трябва да се вземат предвид няколко факти:

Първо, Войводина, за разлика от другите области, не е настанала на територията на Сърбия. Второ, на гражданите и гражданите на Войводина не са върнати конституционните права съгласно заключенията от Лондонската конференция (август 1992 година). Трето, Войводина е единствената конститутивна част на бившата СФРЮ чийто въпрос не е решен. Шестте републики са самостоятелни държави, а Косово обяви независимост и се бори за международно признание и членство в международните институции.

От осемте конститутивни части на бившия Югославски федерализъм, днес седем са самостоятелни политически субекти. Въпросът е къде се загуби политическата субективност на Войводина? С тази червива конституция Войводина бе обявена за несъществуваща автономия, автономия без автономия и бюджетна ставка от 7% и се настоява, както и всяка друга разноска, ежегодно да се намалява, което означава, че не се зачита конституционната разпоредба. Най-добър пример за тази констатация е моментното състояние, когато незачитайки конституционните разпоредби, се съкращава разпределението на средствата на Войводина и дългът към нея се увеличава и мерци с повече милиарди динари. Намалявайки „бюджетните разноси“ държавата Сърбия, полека, но сигурно съкращава автономията на Войводина!

Димитровденската конституция на Войводина предлага несъществуваща автономия или както мнозина прецениха „автономия под попечителство“, което Войводина отхвърли на референдума. На Косово бе предложена истинска автономия което те не прие.

Понятието автономия е похабено. Необходими са групи, по-функционални и съвременни решения. Войводина се нуждае от равноправие в Сърбия и постигане на идеята за свобода, а това е Република Войводина. В противен случай и тази „полуавтономия“ ще се срине.

Войводина се разглежда като военна плячка и комора от която всеки, без да пита, си взема колко и както му потрябва. Войводина плащаше данък на всички бойни полета и строителни площадки на предишните режими.

Войводина е област която най-много обеднява в Сърбия. Някога по икономическо развитие тя беше веднага след Словения и Хърватска, а сега често пъти е под средното ниво в Сърбия, централната част на Републиката и особено Белград. Според данните от официалната статистика, Войводина дълго е била сред икономически изостаналите области в Сърбия!!!

Въпросът с Войводина трябва да се реши така, че с новата Конституция Сърбия да се федерализира. Уважавайки международните споразумения, и особено заключенията от Лондонската конференция. Връщане на конституционните права на гражданите и гражданите на Войводина в нови условия, в самостоятелна Сърбия, подразбир федерален статут в Сърбия. Значи, Република Войводина в сложна, Съюзна република Сърбия. На Войводина е нужна Конституция в която ще бъдат депонирани законодателната, съдебната и изпълнителната власт във всички области с изключение на класическите държавни (армия и отбрана, външна политика, монетарна политика, митница, държавна сигурност), които трябва да бъдат в надлежността на Съюзна Република Сърбия. Република Войводина е осъществяване на идеята за свобода!

Най-изостаналите страни в света са федерализирани или регионализирани. Федерализмът е лек за изчерпаната и обеднена Войводина, който е полезен и за всички останали части на Сърбия и държавата като цяло. Ако Сърбия иска напредък заедно със съвременните европейски страни, тя трябва част по-скоро да се освободи от гнилата конституция. Суровият централизъм, автократията и национализъмът днес унищожават Сърбия. Колкото по-скоро се освободи от него по-скоро ще влезне в Европейския съюз а за това са необходими нова политика и нова демократична конституция

Гражданите искат,

Лидия Делирадева

В рамките на икономическата глобализация демократичната система се сблъсква с един парадокс – гражданите престават да се интересуват от политиката, както показва броят на негласувалите. От друга страна, същите тези граждани искат да контролират по-добре действията на държавата и да участват в проектите, които ги засягат пряко. Как да се съгласуват двете тенденции?

За първи път на планетата съществуват толкова демократични системи и демократични редувания на правителства. Преди 40 години, по време на прехода в Испания, имаше около 30 демократични държави. Днес според ООН те са 85, макар и в различна степен на консолидация. Т.е. демократичната система на управление има най-висока легитимност в глобализирания свят. Никога обаче не сме били толкова недоволни от демокрацията. Признаците на това недоволство стават все по-явни. Броят на негласувалите се увеличава непрекъснато. Според анкета на „Галъп интернешънал“, проведена в 60 „демократични страни“, само един на десет души смята, че „правителството се подчинява на волята на народа“.

В много демократични страни се забелязва възраждане или възникване на партии с антипарламентарна традиция, главно популистки и крайно десни. Страни с неоспорима демократична традиция като Швейцария, Дания, Финландия, днес се управляват от партии на крайната десница (или с тяхна подкрепа), които поставят под въпрос легитимността на днешната демокрацията. Също така много обикновени граждани, ударени безмилостно от кризата, не приемат подчинението на демократичната система на новата финансова и медийна мезавласт. С други думи, начинът, по който функционира днес демокрацията, се отрича. Изчезва доверието в политиките и партиите. Представителната демокрация изглежда неспособна да отговори на новите политически реалиности. Голяма част от населението вече не се задоволява с това да гласува през определен брой години, а иска да участва в решенията.

При това положение става все по-трудно да се провеждат реформи или да се взимат политически решения с по-широк обхват. Интересите на мозъци, лобисти и групи, медийните кампании и също така защитата на легитимни права на определени слоеве от населението затрудняват промените. Политиката вече не смее да се докосне до някои теми, и ако го прави, трябва понякога да преодолява силна съпротива или да отстъпи.

Мнозинството от гражданите са убедени, че демокрацията е най-добрата форма на управление. От друга страна обаче, същото това мнозинство няма доверие на политиките и партиите. Да си припомним какво казва големият писател Жозе Сарамаго: „Вярно е, че можем да гласуваме. Вярно е, че можем чрез тази частичка суверенитет, който ни дават като граждани, да изберем, обикновено чрез някоя партия, наши представители в парламента. Вярно е също, че тези представители и разните политически комбинации, наложени от необходимостта да има парламентарно мнозинство, позволяват винаги да се състави едно правителство. Всичко това е вярно, но е вярно също, че възможността за демократични действия започва и свършва с това. Избирателите могат да свалят едно правителство, което не им харесва, и да го заменят с друго, но гласовете им никога не са имали, нямат и няма да имат някакъв видим ефект върху истинските сили, които управляват света, страната и самите тях. Говоря очевидно за нарастващата икономическа власт на многонационалните компании, които въобще не се интересуват от общото благо, към което по принцип се стремим демокрацията“.

Накратко, изправени сме пред граматичен парадокс – никога преди не е имало толкова демокрация, но и толкова недоволство и отрицание на представителната демокрация. Сред

представителната демокрация не дава

причините за това отричане на този вид демокрация можем да посочим следните:

1. Прекаленото неравенство, богатите стават все по-богати, а бедните – все по-бедни.
2. Кризата на държавата и на обществените отношения, атакувани от неолибералните теории, които проповядват „минимална държавност“.
3. Липсата на солидна демократична култура.
4. Лошото влияние на корупцията в политическите среди.
5. Затрудненото общуване между партиите и гражданското общество.
6. Подчиненост на политиката по отношение на фактичката власт – медийна, икономическа, финансова.
7. Подчиненост на правителствата спрямо решенията на наднационални, недемократични организации, като Европейската централна банка, Г-20, Международния валутен фонд, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Световната търговска организация и т.н.
8. Разрастване на сблъсъците между гражданското общество и правителствата.
9. Дискриминация и отхвърляне на някои категории хора по социален и полов признак – имигранти, хомосексуалисти, хора без документи, жени, цигани, мюсюлмани и т.н.
10. Идеологическо господство на медийни групировки, които поемат ролята на опозиция, но в защита не на гражданите, а на собствените си интереси.

В много страни макроикономическото развитие не означава, че животът на хората със скромни доходи се подобрява, а това създава социално неравенство. Съществуват обезпокоителни данни. Според изследване, проведено от Програмата на ООН за развитие (ПРООН), 45% от латиноамериканците предпочитат да живеят в диктатура, която им гарантира работа и достатъчно средства за нормален живот, отколкото в една демокрация, която не ги извежда от мизерията...

Това означава, че голяма част от предизвикателствата произхождат от бедността и неравенството. Така наблизаме в ядрото на модерната демократическа мисъл. Жан-Жак Русо казва в „Общественят договор“, че „социалната държава е за предпочитане, когато всички притежават по нещо и никой няма прекалено много“.

От друга страна, в рамките на неолибералната глобализация държавата губи регулиращата си функция спрямо пазара, който от своя страна вече не е национален. Многонационалните компании и финансовите пазари не се нуждаят вече от държавата като опора. Характерно е днес отстъплението на държавата. Ерата на националните държави и най-вече ерата на демократичната държава достигна върха си с появата на политически реалности от рода на масовите партии, масовата култура и колективното убеждение, че хората престават да бъдат поданици, на които се запоява, а се превръщат в граждани, които трябва да бъдат убедени.

Днес националната държава отстъпва част от властта си на наднационални институции, като Европейския съюз например, и също така на местни институции, като автономните области в Испания. Така е, защото глобализацията и децентрализацията настъпват в световен мащаб като два успоредни процеса. Глобализацията се връща към най-слабо изразената демокрация, тъй като все по-малко стават важните решения, вземани от националните държави. „Действително съществуващата демокрация“ претърпява по този начин серия превъплъщения, които я поставят много далеч от трите основополагащи модела: британската парламентарна реформа от 1689 г., Американската революция от 1776 г. и Френската революция от 1789 г. Избирателите престават да бъдат граждани, които следва да бъдат убедени, и се превръщат в потребители, които трябва да бъдат прелъстени. В тази културна панорама упражняването на представителната демокрация престава да бъде дейност, изпълнена със смисъл, и се превръща в очите на гражданите в зрелище, устройвано от една чужда „каста“, в което те не участват реално.

Така се получава една двойна трансформация. От една страна, глобализацията намалява тежестта на националната Държава и значението на демократичния политически живот. От друга, културната трансформация, която води към една

„видео-телевизионна политика“, проясня връзките между гражданите и обществения живот.

Можем да кажем, че се намираме в ситуация, в която изкоаваните в продължение на два века инструменти на демокрацията вече не са ефикасни. И макар да изглежда, че демокрацията е победила в световен мащаб, по-скоро наблюдаваме залеза на успехите ѝ, защото преобладава ясно изразено изключване на по-голямата част от населението от процеса на взимане на решения по държавните дела. Така общото съгласие, консенсусът, се свежда до „кастата“, до някои малцинства, които не са представителни за многообразието на интересите в едно общество.

Стигна се до необходимостта от „директна демокрация“ и гражданско участие в публичните дела. Те могат да се разглеждат като двете лица на демокрацията с участието на народа („демокрация на участието“). Нейната главна изява е „гражданското участие“, индивидуално и колективно, в процеса на взимане на решенията и контрола над обществените дела.

Гражданското общество и някои социални движения виждат в партиите основната причина за неприязънта към демокрацията. Това обаче е безплодно разискване. Няма демокрация без партии, защото вътре в партиите са донякъде същите, които вредят и на други обществени сектори. Партиите обаче трябва да приемат, че сами по себе си не са достатъчни, за да се реализира демокрацията. Те следва да възстановят своята легитимност чрез прозрачност и вътрешна демокрация. Да приемат, че хората вече не се задоволяват с това да пускат по една бюлетина на всеки 4-5 години. И не са съгласни ролята им в публичните дискусии да се свежда единствено до гласуването.

Конституциите на Венецуела от 1999 г., на Еквадор от 2008 г. и на Боливия от 2009 г. са сред най-прогресивните в света по този въпрос. Те говорят за демокрация с участието на народа, а не за представителна демокрация. Защото възнамеряват да демократизират демокрацията. Общо взето, има съгласие, че представителната демокрация трябва да се запази, но ясно се вижда необходимостта да се засилят в нея механизмите на народното участие, за да се преодолее разрывът между политиката и гражданите.

Да припомним, че механизмите на директната демокрация, като народната законодателна инициатива и допитването до народа чрез референдум или плебисцит, не подкопават представителната демокрация. Доказва го фактът, че тези механизми съществуват, например в Швейцария, Италия, САЩ и все по-често в Европейския съюз. Само във Венецуела съществува процедура, при която чрез национално допитване може да се отнеме мандатът дори на президента на републиката. Венецуела е единствената страна в света, в която се провежда референдум за отнемане на президентския мандат, и вотът беше спечелен от Уго Чавес. На местно ниво – за регионални и общински органи, тази процедура съществува и в други латиноамерикански страни, като Аржентина, Колумбия, Еквадор, Боливия, Перу и т.н.

И накрая трябва да е ясно, че нашите демокрации се нуждаят от нов социален и конституционен договор, за да бъде изградена една не само изборна, а гражданска демокрация, в която да няма отхвърлени от обществото хора. Моделът на представителната демокрация не се справя освен това и с актуални проблеми като околната среда, опасностите за биологичното многообразие, запояването на климата, безработицата, застаряването на населението в Европа, масовото шпиониране, миграциите и бедността в света.

Дори ако допуснем, че демокрацията продължава да бъде моделът, който най-добре стимулира разискванията и диалога като средства за решаване на социалните конфликти, трябва все пак да подчертаем, че представителната система не позволява реално и ефикасно участие на гражданите. Явно е, че в дългосрочна перспектива участието на общите блага е възможно само заедно със социалните и гражданските движения, а не против тях. Затова именно трябва спешно да се демократизира демокрацията.

Само с факти от българската история не става

Панде Ефтимов: Само историческите факти не са достатъчни за борба срещу македонизма

Защото в Македония сме загръстени от сръбска телевизия, сръбски филми, сръбски концерти, книги, вестници, списания? Защо в България никои не се досещат, какво трябва да се прави?

Панде Сотиров Ефтимов е български поет и публицист от Македония. Роден е на 15 март 1932 г. в с. Претор, Преспа, тогава в Кралство Югославия. Внук е на революционера от ВМОРО Панде Суджов. Завършил е висшето си образование във Филологическия факултет на Скопския университет. Открито се самоизява като българин, участва в патриотични групи, целящи независимостта на Македония, заради което прекарва 7 години в три различни затвора. Пише поезия и изследва далечното и близкото минало на Македония. Работил е като учител, бил е журналист към скопския в. „Народна просвета“. Принуден е да смени няколко професии, но не се отказва от идеалите си. След 1986 г. участва в процеса по формирането на партия ВМРО-ДПМНЕ.

Панде Ефтимов употребява българска азбука, вместо установената в Македония разновидност на сръбската, и през 2001 г. публикува две книги с поезия на български. В стихосбирката „Заточение“ (стихове от затворническият живот) няма нито една буква от македонската „караджица“, или „коневицата“. Вместо ј употребява дж, а вместо ‘ (апостроф за означаване на ъ) – ъ. Книгата се посреща с яростна съпротива. На което поетът отговаря: „Това е било в съгласие с езиковите норми в „литературния македонски език“. Да, но в моята Преспа говорим: път, кът, рѣка, мѣка, кѣтник, лѣк, а не: пат, кат, рака, мака, катник, лак. Длъжни сме пред младите поколения да покажем, че днешната писменост в Македония бе наложена през 1944 г. А ние си имаме от Свети Кирил и Свети Климент Охридски.“

Панде Ефтимов има пряка заслуга светът да научи за откритието на т.н. Битолски надпис. Когато през декември 1956 г. този каменен надпис е открит, Ефтимов го заснема и изпраща информацията за него в България. Надписът е на старобългарски език от времето на Иван Владислав (1015-1018), последния цар на Първото българско царство. Намерен е при събарянето на Чауш джамия в гр. Битоля, която вероятно е сградена с камъни от Битолската крепост. От текста разбираме, че владетелят съобщава за обновяването на Битолската крепост и упоменава, че е цар на България и „българин по род“. Този факт нанася голям удар на привържениците на македонизма. За това в историческия музей в Битоля той не е изложен на показ, а се съхранява в складовите помещения.

През 2007 г. Панде Ефтимов получава българско гражданство, доста години преди това е признат за неформален лидер на българите в Република Македония.

Господин Ефтимов, вие принадлежите към български революционен род...

Семейството ми има богата и трагична история. Моите прадеди са били горди българи, които са се борили за свободата на Отечеството. Част от тях са от Преспа, където са имали много имоти, взети по-късно от турците. Моя пра-пра-дядо Янко е имал голям имот в Цариград. Той е подпомагал финансово и с продукти българската гимназия и българската болница в града. Отглеждал е зеленчуци и

овошки. Тримата му снове – Янко, Иван и Андрия, са завършили Роберт колеж в Цариград. И тримата, по различно време, умират за свободата на България. Иван е имал син Панде – това е дядо ми, на когото съм кръстен. Той е учил в Българската екзархийска гимназия в Битоля. По-късно е убит от сърбите. В нашата фамилия няколко поколения са отраснали без дядовци. Мъжете са били все войводи, комити, които са жертвали живота си за българската кауза.

Дядо ви Панде има завидна борческа биография, която не може да се събере само в два-три реда...

Дядо Панде е ученик на Дамян Груев, от Битолската гимназия. Когато трябва да продължи образованието си в

Солунската гимназия, Дамян Груев му казал: „Остану, върни се. Войводата Кръстьо Ресенски е много способен, но не е много писмен. Да му бъдеш секретар“ (така, както политически комисар, както са му викали в комунизма). И той се връща, остава образованието си. По нареждане на Дамян Груев формира българска екзархийската семинария за подготовка на свещеници. За две години са подготвили над 80 свещеници за всички гъркомански села, където не е имало български свещеници. Избирали са ги по това – да бъдат здрави, хубави, умни мъже, интелигентни, да бъдат женени, преди да бъдат запонени. Трябвали са им, за да вършат сериозна мисия. Седем години е бил по планините Панде. Няма е време да се ожени. По време на Хюриета турците го затварят и лежи в турски затвор до 1912 г., тогава от затвор го освобождават сърбите.

Включва се в Българската армия, воюва в Балканските войни, воюва в Първата световна война. По време на Доиранската операция е в състава на ген. Нерезов и ген. Вазов в тила. Панде е един от войниците, които пренасят плочата на цар Самуил от село Герман в София, но това е груга история.

През 1918 г. населението го избира за кмет. Девет години е кмет. През 1927 г., на 22 срещу 23 март, сърбите го убиват край Преспанското езеро. По това време е предвидено в Битолската област да бъдат избити 250 люде. После започва големия процес в Ресен – против Асен Татарчев и другите. Сърбите извършват страшно масово убийство и унищожават стотици личности, които наистина са заслужавали внимание.

Нека се върна малко назад – през 1913 г. Панде се включва в Охридското въстание, воюват против сърбите. Сърбите това няма да го забравят, изпращат голяма дивизия и мнозина бягат към Албания. Но целият интелектуален елит, който е бил тогава, онези, които са знаели да обичат родината, да се борят за нея, да ѝ помагат – практически са унищожени. Една част от качествените хора беше изселена в България, а по-голямата – убити. Това е тъжната история на нашите люде, тъжната история на нашия народ.

Няколко пъти сте започвали образованието си от първо отделение, но не заради лош успех, а заради смяната на официалния учебен език.

В първо и второ отделение учих сръбски език. През 1941 г. дойдоха италианците и започнахме да учим на техния език, който е съвсем различен от славянските езици. Изкарах 1,2,3 и 4 отделение. После дойде албанска администрация и отново карах 2 и 3 отделение, този път в албанско училище. През 1943 г. дойдоха българите. Населението ги посрещна с песни, с цветя, с хляб. Когато започнах да уча

на родния български език бях забравил кирилицата. Моят учител Иван Николов ме накара да си напиша името на черната дъска и аз го написах на латиница, а той ми се скара строго. Не ми трябваше много време обаче, за да влезна в крак. Но след това дойде новата езикова норма в македонския език, която е под сръбско влияние. Тя въведе използването на йота (j). Така вместо да напишем "Югославия", ние започнахме да пишем "Југославија". Започнахме да пишем „бугари“, а не „болгари“, както е на македонското наречие. Всъщност звукът "ъ" в много български думи в македонския говор преминава в "о" – "мълчи" – "молчи", "вълк" – "волак" и т.н.

Помните ли вашите „международни“ учители?

Както казах, най-напред учих в сръбско училище. Учителят ни беше сръбизиран българин от Куманово, с име Теодоси Кралевич. Беше неприетлив човек и доста груб с нас, учениците. Когато ме попита как се казвам и аз отговорих Панге Ефтимов, той ми удари плесница. Така постъпи и с всичките мои съученици, седемгодишни деца. Каза ни, че фамилията ни имена трябва да завършват на –ИЧ. Така станах Панга Ефтимович. Същата процедура се проведе и през следващите дни, когато той ни попита "Ща си ти?" На нашия отговор, че сме българи, той отново отвърна с по един хубав шамар. Имахме съученик, също българин, но по-мургав. И той, за да избезне боя, отговори, че е циганин. Тогава учителят го посочи с пръст и каза: "По-добре циганин, отколкото българин!"

А учителят по италиански език?

Казваше се Гарибалди. Изключително интелигентен и образован човек, за когото и до днес пазя най-мили спомени. Той имаше педагогически подход. Умееше да преградополага към себе си учениците и ние доста прилежно залягахме над уроците. При него за две години изкарахме и четвърто отделение.

Разкажете повече за Иван Николов, учителя ви по български език...

Иван Николов беше от Варна. Беше войник в подразделението на генерал Маринов. Първоначално, няхахме учител по български език. Родителите ни много се разтревожиха от това и излъчиха делегация, която се яви при генерала и го помоли да съдейства да ни изпратят учител. Генералът без да се баби попитал войниците има ли някой с педагогическо образование. Оказало се, че такъв е Иван Николов. Беше съвсем млад и още неопитен и не можеше да се сравнява с методите на преподаване, които владееше италианецът Гарибалди. Учителят Николов бе добър специалист, но нямаше опит и педагогически подход към нас, децата. Вече споменах, че когато ме накара да си напиша името на черната дъска и по инерция написах на италианския Панге Ефтим, той грубо ми се скара. Не отчиташе травмите и влиянието, което бе оставило чуждото владичество върху нашето съзнание. И въпреки това го обичахме, защото беше българин.

Едва 16-годишен ставате член на нелегалната ВМРО...

В нашето семейство се знаеше всичко за ВМРО, за първия председател на организацията д-р Христо Татарчев, наш далечен роднина. В семейството ми постоянно се говореше за войводи, за комити, за българи, убити от турци, сърби и гърци. И не само за д-р Татарчев, аз от малък знаех имената на всички основатели на ВМРО и на по-малките войводи. Въпреки че, родителите ми бяха по професия овощари, пчелари, това им бяха основните занимания, моят род преживя трагедията да ни следва най-лошото. Моят татко – в затвора, брат ми – в затвора, вуйчо ми – в затвора, братовчед ми – в затвора. Всичките – в затвора, накрая – и аз в затвора. Защото не сме свикнали да навеждаме глава. Може би знаете българската песен: „Касапният коли най-кромките крави, а дивите вълци са живи и здрави...“. Е, ние не навеждахме глава, но и никои не успя да ни покори. Ние си останахме такива, каквито бяхме дошли на света, ние не вдигнахме дори пръст против България...

Покойният български историк, публицист и фолклорист

Коста Църнушанов (1903-1996) пише за вас, че сте се декларирали като българин още като дете?

Това се случи на брега на Преспанското езеро, в Претор, през април 1941 г. Коста Църнушанов пристигна с два автомобила, придружаван от Атанас Разбойников. Тогава бях на 9 години. Издекламирах стихотворението, научено от майка ми: „Българин съм, тъй се казвам, пред когото и да щеш...“ Но пътеводно начало ми беше песента „Торгей се Майко Българийо с твоите синове герои...“ Пеех я на висок глас от малък. Когато през 1943 г. дойдоха българските военни и административни власти, излязох извън село, до Преспанското езеро, за да ги посрещна. Дете на 11 години, аз им се представих и ги попитах: „Вие българи ли сте?“ След като получих утвърдителен отговор, зарагван им казах, че всички в нашето село са българи и в околните села също. В първо отделение вече знаех цялата българска азбука. И по-късно много четях художествена литература и история.

Къде продължи образованието ви след 1944 г.?

В гимназията, първоначално в Ресен, а по-късно и в Битоля. Там се свързах с мои съученици, мислещи като мен. В горните класове вече имахме ясно разбиране за Македония. И моето влизане в Организацията на 16 години беше съвсем закономерно. В дълбока нелегалност работехме с Даниел Попов от Царев двор, Илия Христов, също от Царев двор, Ташко Кръстев, по-възрастен от нас, по-късно всички бяхме съдени. Тази група постепенно се разрасна, към нея се включи и Коста Смичков от Прилеп и други незови съмишленици. Но нека да подчертая, че не ние създадохме организацията. Ние хранехме безгранична почта към класическата ВМРО и с пълно съзнание се стараехме да бъдем достойни продължители на делото ѝ. Поведението ни беше на много високо равнище, защото знаехме кои сме и какво защитаваме. В горните класове станахме още по-активни членове на ВМРО. Четяхме много българска литература, например книгите "Македония в историята на българския народ", "Апостоли на българската свобода" и др.

Югославската Държавна сигурност, т.н. УДБ-а, не ви ли следеше?

Имахме достатъчно добри познания и поведението ни беше като на възрастни. Всичко вършехме в условия на строга конспирация. Произхождахме от семействата, които ни бяха научили на изкуството да мълчим, да пазим тайна. Най-големият идол ни беше Тодор Александров, по-голям от Гоце Делчев, а народната песен, посветена на Александров: „Нещо ке те пращам, бабо, право да ми кажеш...“, възприемахме като химн и при всеки удобен случай я пеехме. За тази песен тогава пращаша в затвора.

Кога за първи път ви пратиша в затвора?

За първи път ме арестуваха на 21 години. Затвориха ме по подозрение за участие в едно подобно дело, но не намериха доказателства, тъй като Коста Смичков, Даниел Попов и другите не ме предадоха. По-късно отново ме арестуваха.

За какво?

Бяха намерили някакви материали, подозрителни за властите, които съм писал в стихотворна форма. Като съвсем млад пишех за Пирин, за Егея, за Вардар. Още тогава бях и пламенен оратор и се изявявах на всички литературни срещи. Обвиниха ме в антидържавна дейност. Такава беше формулировката на обвинението. Работил съм бил за събаряне на установения обществен ред в Социалистическа Югославия и за това, Македония да се присъедини към западните държави. Осъдиха ме на 4 години затвор. Пратиша ме в Плачковица, където станах шофьор, но ми дадоха да карам камион без спиратки. Освободиха ме по-рано, защото тогава в Македония имаше голяма криза за учители. И станах учител в с. Стражево. В това село всички жители бяха участници в Илинденското въстание. В която и къща да отидех, на стената се виждаше картината "Васил Левски на беслото". Във всяка къща намирах българска литература. На всяка веселба се пееха български песни. Това беше живата материя на българския дух, съхранила спомена за

Илинден и традициите на народа.

Какво стана след това?

От Стражево отидох в Долно Дупени. Макар и съвсем младо момче станах директор на училището. Това е до Преспанското езеро, до гръцката граница, най-южната точка на Македония. Но тук се случи нещо необичайно и аз отново си показах розата. Тогава УДБ-а, за да сплши народа, започна да убива по някой и друг човек, без конкретно обвинение, без повод. Така на 31 май 1955 г. в Долно Дупени беше убит Любомир Поповски, както си работел на нивата. Заведех цялото училище на погребението и гържах реч, която стана повод да вляза отново в ползрението на властите. От юни до ноември бях разкарван по следствените арести на Охрид, Дебър и Струга. Отървах се благодарение на един коментар по радиостанция „Гласът на Америка“. Той бил посветен на убийството в Долно Дупени и в него била цитирана моята реч, както и моето име. Това явно е стъписало властите и те ме освободиха по целесъобразност от дипломатическо естество.

Разрешиха ли ви отново да станете учител

Да. Изпратиха ме в гр. Дебър. А след това в с. Лера, Битолско, където за голям късмет успях да открия неунисожена част от архива на Коста Църнушанов и да я съхраня.

Оттам бях преместен в с. Цапари, където отново се свързах с членове на ВМРО, които ми станаха приятели. Един от учителите – Димитър Настев, беше завършил Софийския университет. Държавна сигурност бързо подуши, че имаме организация и я разтури. Съмишлениците ми бяха преместени на други места, а аз бях арестуван. Обвиниха ме отново в антидържавна дейност, че съм работил за отделянето на Македония от Югославия, но този път и за още нещо, че съм сътрудник на Иван Михайлов. Това беше типично обвинение срещу всеки, който не приемаше сръбския комунизъм. Освободиха ме, защото трябваше да вляза в казармата и се оказа, че наблюденията върху мен са станали още по-педантични и системни.

Как се развиха събитията след това?

В казармата отново се свързах с опозиционери на Титовия режим. Между нас имаше и хървати, и словенци, и бошняци. Тогава чух, че е обявен конкурс за журналисти в радио „Скопие“. Явих се, защото и преди това бях сътрудничил на някои вестници и списания. На конкурса се явиха 36 журналисти, но приеха трима, между които и мен. Тогава помислих, че УДБ-а ме е забравила вече, но се оказа, че съм се лъгал. Във всяка редакция като журналисти бяха назначени подслушвачи на тайните служби. Те не работеха нищо, а само следяха кой какво прави и донасяха. Тази им дейност особено се засили, след като по инструкция на ЦК на ЮКП започна някаква кампания против местния национализъм в съюзните републики. В Македония пръв заговори за това Страхил Гигов, сърбоман от българско семейство във Велес. Той публично разкритикува македонския печат и медици, че се ръководят от националисти и ВМРО-вци. В същия дух беше и дейността на Златко Веляновски председател на Съюза на борците в Македония. Анте Поповски беше уволнен като главен редактор на „Нова Македония“, в Загреб започна процес срещу групата на генерал Франьо Тужман. Тогава арестувах и нас – мен, Георги Тоцев, Костадин Динев, Дончо Симеонов.

В каква организация бяхте?

В никаква. Измислиха си поводи, за да ни обвинят.

Само журналисти ли бяхте?

Не. Имаше хора и от културните институции, но на-

белязани като неудобни за властта. Трябваше да се намери някакъв мотив, за да ни затворят. По това време, през 1971 г., в Скопие бяха направени няколко бомбени атентати, беше подпалено кореспондентското бюро на белградския в. „Политика“. Откриха заложени взривове в сградата на Гръцкото консулство, в сградата на Религиозната албанска общност, във градските виадукти. И всичко това беше приписано на нас. Бях обвинен за главно действащо лице, но как да докажа, че не съм, какъв документ да представя? В същото време службите на Държавна сигурност започнаха да изпращат анонимни писма, че в Македония няма свобода, че върлува терор.

До кого бяха адресирани тези писма?

До радио и телевизията, до синдикатите, до важни държавни и партийни институции. И, разбира се, започна режисирана кампания за издирване на анонимните автори. Първоначално се спиряха на Коле Чашуле и Гане Тодоровски, обявиха ги автори на писмата, след това към тях прибавиха имената на Блаже Ристовски и моето. В последствие обвиненията към останалите отпаднаха, но останах само аз, като автор на анонимките.

Помните ли, какво по-контретно, бе съдържанието на тези писма?

Пишеше, че Македония е колониална държава, която се експлоатира от Югославия, че е държава, в която няма свобода за национална изява, че управляващите в Скопие живеят по добре от бейовете в Турската империя и т.н.

А всъщност имахте ли някакво участие в написването на тези анонимки?

Не. Как ще пиша подобни писма! В същото време ме обвиниха, че съм автор и на бомбените атентати. Но аз

никога не съм вярвал, че с атентати и с анонимки може да се срине един държавен режим, защото чрез тях се създава само хаос, от който никой не печели. Това бе мое дълбоко убеждение. Но не и според логиката на обвинителите ни...

И за пореден път ви арестуваха...

Беше 17 април 1972 г. И започна марафонско следствие, което продължи 9 месеца. Прекарах 9 месеца, два дни и четири часа в карцерите на затворите. Трябваше да призная и двете обвинения. Според тогавашните закони на Югославия тези обвинения предвиждаха смъртно наказание. И докато траеше делото, сигурно, за да има по-голям ефект върху населението, в Загреб течеше процеса срещу генерал Тужман и неговата група. Имаше процеси и срещу албански групи. По това време в Югославия всички вестници бяха ангажирани, както и радио, телевизията, Комunistическата партия, Съюза на младежта, синдикатите, творческите съюзи, УДБ-а, КОС – всички и всичко, което съществуваше като държавни структури и идеологическа надстройка. Създаде се много, много тежка обществена атмосфера по отношение на обвиненията срещу нас. Всеки ден се внушаваха нови и нови престъпления, извършени от нас. Това беше целенасочена, организирана кампания, която продължи три месеца – септември, октомври и ноември. Но не можехме да признаем нещо, което не сме извършили.

Как се разминахте със смъртната присъда?

Отново в наша полза се яви западният печат. Излязоха статии, в които се твърдеше, че в Югославия осъждат идеите на Гоце Делчев, дори се появи статия със заглавие „Обвинените осъдиха комунизма“. Нагаде глас и емигрантският печат, и хърватският, и македонският на Драган Богдановски. И въпреки това нас ни осъдиха на година и половина затвор. След обжалването ни до Върховния съд увеличиха присъдата на три години. Пратиха ме в „Идризово“, където

условията бяха ужасни. След затвора ми бяха отнети всички граждански права и отидох да работя в строителството. Животът ми бе обект на постоянни преследвания и затова имам пет досиета. Когато след няколко години се върнах вкъщи, синовете ми не ме познаха, бяха пораснали без мен. В продължение на 20 години бях лишен от документи за самоличност. До пенсионирането си работих тежка изнурителна работа в строителството. За мен затворът свърши, когато през 1992 г. получих личните си документи.

Жива ли е още тази атмосфера на подозрителност?

Има две неща, които трябва да се знаят. Първо, в системата на Р Македония останаха всички структури на държавата преди разпадането на Югославия и всички структури на УДБ-ата, непроменени. Второ, политическите досиета, които са около сто хиляди на два милиона народ, бяха предоставени за съхранение или унищожаване на тези, които ги съставиха. Това стана против здравата логика и против всички морални норми и правила. И те направиха от досиетата материал за компромати.

Кое бе най-тежкото ви обвинение?

Аз съм осъден с обвинението, че работя за отделянето на Македония от Югославия. Това, според тогавашните закони, бе углавно престъпление, защото властите свързваха отделянето от Югославия с присъединяването ни към България. И затова в документите е записано най-тежкото обвинение: „бугарофилство“. Не може някой да иска отделянето на Македония от Югославия, ако не е бугарофил. Това е основната поанта.

Днес, когато Югославия не съществува, можел ли да твърдим, че в Македония продължава същата антибългарска пропаганда?

Можем, разбира се. Трябва да гледаме фактите такива, каквито са. През есента на 1944 г. Македония я окупираха сръбите начело с родоотстъпници „македонци“, възпитавани и образовани в сръбските училища, активисти на сръбската комунистическа партия. Македония беше касапница за политически затворници от 1944 до 1988 г. Официалните власти целяха да се прекъсне връзката с България. Голяма част от интелегенцията и свещеничеството бяха унищожени. Югославия се опитваше да създаде нова нация – югославянска, както СССР се опитваше да направи съветска нация. Това обаче нямаше как да се случи, защото националното самосъзнание на народите, които съставляваха тези страни, беше високо. Няма как от коня да направиш магаре или от кучето – агне.

Жестокият отпор против повторната окупация, провеждан чрез различни форми на съпротива от народа, предизвика невиджан терор от страна на „сръбските освободители“. След 1944 г. цялата система на образование, култура, целият политически и обществен живот бяха насочени към пресичане на всяка връзка между македонците и българите. Разтворете учебниците, дори и за основните училища, и ще откриете текстове, в които за неприятели на македонците се сочат не сръбите, гърците, турците, албанците или някои други, а само българите. И друго. В Македония не сме пришили прозвището „окупатор“ нито на германците, нито на сръбите, нито на италианците, а само на българите. Навсякъде, по всички поводи и на всички равнища, пропагандата внушава, че българите са окупатори. Историята ни от 1918 г. до 1941 г. е празна. Там не е отбелязано нищо.

От кога в действителност започва историята на Р Македония?

Историята започва от 1941 г. и малко след това, когато титовите бандити инсценираха един жалък фарс, влязъл в учебниците по история като въстание срещу „българския окупатор“. А готовата сръбите не бяха ли окупатори? Но за това се мълчи. И защо тези български окупатори бяха посрещнати с цветя и музика, с хляб и сол като освободители? Този факт няма как да се заобиколи. И още нещо. Методи Шаторов – Шарло, който тогава оглавяваше Комунистическата партия в Македония, въпреки поста си, прие

удването на българите като национално освобождение. И затова Тито го осъди на смърт. Подобна е позицията и съдбата на Кузман Йосифовски – Питу. Именно за това Темпо направи шеф на комунистите в Македония освободения от плевенския затвор сръбоман Лазар Колишевски. (Бел.рег. – Светозар Николе Вукманович – Темпо, югославски партизанин, комунист. Под негово ръководство е разформиран Покрайненския комитет на Македония и е създадена Македонската комунистическа партия, която е тясно обвързана с Югославската комунистическа партия. Според една версия, убийството на известния поет Кочо Рацин е инсценирано от партийния комисар Темпо и от Страхил Гизов, отявлен противник на групата на Методи Шаторов – Шарло в партията, която защитавала тезата за българската принадлежност на македонците и на която симпатизирал Рацин. През 1978 г. в „Политика експрес“ пише, че Вукманович очиства партизанските регове от опортюнистични и пробългарски елементи.)

Днес Македония тъне в собствените си заблуди, неопределеност, проблематична идентичност, страх за съществуването. Намесата на чуждите влияния, икономическата и политическата зависимост на просръбската посткомунистическа партия от Белград и преекспонирането на малцинствените права, особено на най-малкото малцинство, влашкото, съзнателно разделят македонското географско, историческо и национално единство. Безболезненото отстъпване пред натиска на албанците от прокомунистическата партия от страх да не загуби властта превърна македонците в безжизнена изплашена маса и пасивни наблюдатели на собственото си пропадане. В условията на организиран грабеж и осиромашаване, неминуем е колапсът на стопанството и съществуването на хората.

Сигурно оттук произтича и фанатизма на Груевски да „запечатта веднъж завинаги въпроса за македонистичния идентитет, език и нация“?

Това е политика, наложена още от първото заседание на Антифашисткото събрание за народно освобождение на Македония (АСНОМ) на 2 август 1944 г. от сръбските комунисти в Македония. И всеки, който не беше съгласен с тази политика, биваше отстраняван и изпращан в затвора Идризово. Така първият ръководител на Р Македония Методи Андонов – Ченто беше осъден и изпратен в затвора. Същата беше участта и на ветераните Павел Шамев, Панко Брашнаров, на поета Венко Марковски. По времето на Лазар Колишевски Македонската комунистическа партия беше прочистена от всички несъгласни с просръбския диктат, а останаха тези, чиито наследници днес са Груевски и Бранко Цървенковски. Тези, двамата, въпреки привидните им политически различия, са приели идеологията за неотклоняване от просръбския политически курс на Македония. И това се осъществява от Груевски, който успя да оскверни ВМРО, като я превърна от идол в напълно конюнктурна партия, обслужваща идейното и политическо югославство в Македония. Интензивното македоносръбско сътрудничество през последните месеци е красноречиво доказателство за това. В същото време България доброволно е приела ролята да бъде второстепенен играч в битката за истината на нашето минало и настояще, а бъдещето на отношенията ни е предоставила великодушно на Атина и Белград.

Това не е ли упрек към българските държавници?

В България няма държавници и политици, поне такова е впечатлението ми от това, което се прави като политика към Македония. Българските държавници са личности, които нямат пред очите си програма, завет или поне внушена отговорност към темата „Македония“. Те правят някаква кариера, сякаш само за себе си, без да обръщат внимание на специалното положение на България в атмосферата на Балканите и в сферата на Балканите. Най-лошото е, че те живеят с някакъв ялов романтизъм по отношение на Македония, сякаш се намират в 19-ти век. Те не искат и не могат да схванат, че в Македония има много сериозна еволюция, че

сърбите в продължение на 100 години внушават своя идеология, свой манталитет, който вече се превръща в неотменна психологическа съставка на младите поколения и за разклащането на който освен историческата фактология са нужни усилия в още много посоки.

Какво имате предвид?

Имам предвид предимствата, които ни дава демокрацията, предимствата на дискусиите, на взаимния културен и междуличностен обмен. Ние сме единствените езици, които нямат падежни форми. Ние сме единствените, които се разбираме без преводач, ние сме единствените, които имаме едни и същи песни... Това българските политици, които управляват или които ще управляват утре, трябва да знаят. И друго. Не е възможно български политици да не знаят къде е Македония, а не знаят. Защо български министри, например, не се качат на колата и, ей така, частно да посетят Охрид, Струга, Скопие. Нека нашите македонци видят тези министри, тъй като ги видят и като разменят някоя и друга дума с тях ще разберат, че и те са хора, дори много по-близки от другите. Тък нека да гоиде и министър-председателят, президентът. Да посетят Бигорския манастир, да посетят Преспа, да поразгледат забележителностите на тази наша Македония, тъй и ние да ги видим, хубави ли са, какви са и да почувстват дълбоко истината, защо се разбираме без преводач. И още. Не сме видели в Македония нито един фестивал с участие на български състави. А искаме това да бъде масова практика, да се превърне в хубава традиция. Да има сътрудничество между нашите и вашите културни институции, да има общи проекти, общи цели. Това сътрудничество отсъства. А всяко отсъствие на сътрудничество е катастрофа. Близостта, преодоляване на десетилетия налаганата отчужденост не се осъществява с надменност, високомерие, подигравки и приказки, а с всекидневна работа – добронамерена, и с братско разбиране за напращаните ни различности.

Отново пожелания, романтизъм, за които говорихте преди малко. Нека да бъдем повече практични!

Говоря точно за практичността, за нещата, които могат и трябва да се направят. Например, аз питам, кой македонец няма роднини в България? Нека да направим стъпка към това взаимно преоткриване. Защото сега, ние, в Македония, сме задръстени от сръбска телевизия, сръбски филми, сръбски концерти, книги, вестници, списания. Ето го големият въпрос. Това е политика, за която в България никой не се досеща, че трябва да се прави. Защото в съвременна Македония, както е известно, нито се предлага българска литература, нито се продават български вестници, нито се гледа българска телевизия, нито се слуша българско радио. Радио София, например, се слуша някъде до Осогово. Ние, българите в Македония, нямаме абсолютно нищо! А на нас ни трябва поне една нормална телевизия, тъй като сателитната не всеки може да я плати, за да я гледа, скъпа е. Нужен ни е и вестник, който да е по гжоба на всекиго и да се пише на местния правопис, защото повечето от местните хора не познават буквите “Ю” и “Я”, например, и не могат да четат на българската писмена норма. В Македония се ползва т.н. Караджича, създадена от сърбина Вук Караджич, и донесена според модулациите на Блаже Конески. И днес, поради това, че нямаме буквата “Ъ”, например, пишем със запетайка, като “ръка” се изписва “р’ка” или “т’га” – “т’га”. В стихосбирката ми „Заточение“, със стихове от затворническия ми живот, няма нито една буква от македонската „караджича“, или „коневицата“. Вместо ј употребявам гж, а вместо ‘ (апостроф за означаване на ъ) – ъ. Книгата се посреща с яростна съпротива. Това не било в съгласие с езиковите норми на „литературния македонски език“. Да, но в моята Преспа говорим: път, кът, р’ка, м’ка, кътник, л’к, а не: пат, кат, рака, мака, катник, лак. Длъжни сме пред младите поколения да покажем, че днешната писменост в Македония бе наложена през 1944 г. А ние си имаме своя, благодарение на Свети Кирил и на Свети Климент Охридски.“

Но младите едва ли някога ще научат истината, защото не само няма кой да им я каже, но и съзнанието им е промито от тоталната антибългарска пропаганда...

През времето на сръбокомунизма в говоримия македонския език се прибавиха много сръбски думи. Да не забравяме, че дълги години Македония беше част от Югославия. Вместо „брачна двойка“, започнахме да казваме „пар“ – това е чисто сръбска дума. Преди казахме ”решение“, а после стана „одлука“ – това не е наша дума. В Преспа казахме „межда“, „вежда“, а по югославско време тези думи започнаха да се изговарят и пишат по сръбски модел – „мегя“, „вегя“. В Македония в отделенията задължително се изучаваха сръбски език – по един, два, три часа в седмицата. Младите в Скопие започнаха да говорят на сръбски по улиците. В същото време в сръбските училища не се изучаваха македонски.

Двустранната неинформираност за творческата дейност и 80-годишното затваряне на границите оставаха бели полета в съзнанието на хората и от двете страни. В Македония освен Христо Ботев друг български писател не се изучава. Ако не броим Никола Вапцаров, който в Македония, като вече казах, е обявен за македонски поет. И стара книжнина няма. През 1918 г. сърбите изгориха всички библиотеки с български книги. Това се повтори още веднъж през 1944 г. Освен това строгата цензура на граничните пунктове не позволяваше българска литература, грамофонни плочи, вестници, аудио- и видеокасети да преминават границата. За съжаление и България също има неадекватна политика. Така например не знам по какви подбуди Държавната агенция за българите в чужбина спря подпомагането на разпространението на българската преса в Македония.

И още нещо. Да вземем вашето “якане” и нашето “екане”. Знаем, че противопоставянето на тези две диалектни форми на един и същи език беше осъществено под натиска на Москва и Белград с езиковата реформа у вас и със създаването на македонския език у нас. Ето поле за българските езиковеди да реабилитират научността в езикознанието, потиснатата от идеологията и политическите интереси. Връщането към етимологията на Светиклиментовия език ще разкрие голямата истина, че разлика между българи и македонци няма. Да се разберем обаче. Всичко това може да стане, ако България схване най-после, че е призвана, не само да клейми сръбокомунистическия македонизъм с исторически факти. Без висока доза политически талант София не ще може да спре повсеместното настъпление на македонизма. Ето голямата отговорност на българската държава пред историята и пред паметта на онези, които с много жертви и политическа прозорливост сътвориха Екзархийска България.

Възможно ли е постигането на подобна цел?

Разбира се, демокрацията, колкото и да я потискат, все пак си казва думата. Ето в Скопие поставиха паметник на Тодор Александров, а не е далеч времето, когато само заради споменаване на името му, вкарвах в затвора. Вече са реабилитирани и Павел Шатев, и Методи Андонов – Ченто, и Методи Шаторов – Шарло. И най-големият пробив е, че в Скопие поставиха паметник и на Борис Сарафов, дъщеря смятан за “големобугарски върховист”.

Известна е стратегията на управляващите в Скопие да приииват македонистично съзнание на възрожденците и старите борци...

Дори и така да е. Всяко зло за добро. Не е далеч времето, когато македонизацията на заслужилите исторически личности, ще се върне като бумеранг върху македонистичния фанатизъм и ще отвори широко вратите за истината на еднината ни история. Бумерангът, който хвърли Груевски, с цел да „запечама македонското прашане“ със сръбски печат, ще се обърне срещу него и неговите учители и съмишленици. Това е неизбежно.

*Екип на в. ”Глас на българите в Македония“.
(В интервюто са използвани въпроси и от други медии).*

Иван Михайлов – морален стожер на народа ни в Македония

Шейсет години след създаването на ВМОРО и петдесет години след Илинденско-Преображенското въстание последният водач на ВМОРО Иван Михайлов пише една от най-хубавите си статии „Нашата 1903 година“, която е посветена на годишнината от въстанието. В нея бележитият революционер се изявява за пореден път като историк на революционното движение. Тя е публикувана още тогава в изданията от МПО Сборник „Илинден“, а впоследствие през 1971 г. и в печатния орган на МПО в. „Македонска трибуна“. В България ние за пръв път я публикувахме едва през 1993 г.

Успоредно с тази си статия Иван Михайлов издава една кратка брошура от 16 страници „Какво ни диктуват интересите на нашия народ“, която определено трябва да се определи като морален кодекс на българите живеещи извън България. В нея водачът на македонските българи по обичайния за него подгреден по точки начин в няколко дяла наставлява нашите сънародници от всички дялове на Македония, включително и на македонската емиграция как да се съхрани народа ни в тежкия режим при който той е поставен в титова Югославия. Брошурата е разделена на следните шест дяла - I. - Нашата народна цел; II. - Нашето единство; III. - Отношение към Югославия; IV. - Вярност към миналото на народа ни; V. - Декретираният (наложеният) от Белград език и VI. - Заключение.

Макар и накратко Ив. Михайлов се спира и на изключително важния въпрос за отношението на съседните на Македония народи и гържави, като отбелязва, че само България единствена е изразила официално и то още преди десетилетия, че е готова да подкрепи автономията на Македония, като по такъв начин се изпълни целта на създадената през 1893 г. революционна организация на българите от Македония и Тракия. И тук за пореден път той подчертава, че за разрешението на македонския въпрос най-добър е швейцарският модел, когото той защитава и в книгата си „Македония Швейцария на Балканите“.

И в тази си брошура Иван Михайлов, текстът на която ще имате възможност да прочетете по-году, се изявява не само като бележит български революционер, но и като морален водач на народа ни.

Цочо В. Билярски

* * *

КАКВО НИ ДИКТУВАТ ИНТЕРЕСИТЕ НА НАШИЯ НАРОД

Интересите на нашия народ и на Македония ни диктуват да бъдем въодушевени от истините, които следват по-надолу:

I. - НАШАТА НАРОДНА ЦЕЛ.

1. Нашият народ искрено и дълбоко желае Македония

да бъде цяла и независима. Това народно желание днес е по-силно отколкото в 1893 година - когато се създаде ВМОРО.

2. Голяма далековидност показаха апостолите-борци - Даме Груев, Гоце Делчев и другарите им - като имаха пред очи целостта на Македония.

Успоредно с това те поставиха като цел на борбата политическото обособление на Македония.

3. До 1912 година политическото обособление бе възможно чрез автономия; цяла Македония тогава бе в границите на турската гържава. Но след това, тоест след като Македония бе разпокъсана, може да се говори само за независимост; на целокупна Македония.

4. Който измежду балканските наши съседи желае доброта на народа в Македония - няма защо да се противи на една негова независимост. Толкоз повече, че по този начин - тоест чрез нашата независимост - съседите ни се спасяват от кървавите спорове около владението на Македония.

5. Еднъж свободна и независима, Македония може да осигури най-добре търговските нужди на съседните ни гържави - чрез пристанищата Солун и

Кавала.

При взаимните им подозрения и вражди тези нужди са занемарени в тяхна обща вреда, както и във вреда на самата Македония.

6. За бъдещата уредба на Македония най-добър пример ни дава Швейцария. Македония има, обаче, по-добри стопански и търговски изгледи за развитие; тя има плодна земя, повече подземни богатства и излаз на море; тя има по-голяма територия, а по-малобройно население; Македония е повече географска и стопанска цялост отколкото Швейцария.

7. Равноправието между народностите, тяхната солидарност - това ще бъде първата гаранция за нашия напредък при самостоятелност. Швейцарският пример е назидателен специално в това отношение.

8. Ако другите балкански народи желаят балканска федерация или конфедерация - независима Македония би могла да бъде член в нея, стига това да реши нейният парламент.

9. Никакво балканско сближаване не ще бъде трайно и нашият народ не може да го одобри, ако на Балканите има потиснати и обезправени народи.

10. Създаде ли се обединена Европа - Македония може да бъде член в нея - по решение на нейния парламент. Никога Македония не ще приеме друг някой да я представлява в обединена Европа или в коя и да е международна организация.

II. - НАШЕТО ЕДИНСТВО.

1. Крайно необходимо условие за успех на народните ни стремежи е нашето единство.

2. Преди всички други нашата интелигенция трябва да остане вярна на народните стремежи.

3. Да не забравим никога, че нямаме ли единство - Македония много по-лесно ще бъде кџсана на парчета; много по-лесно за нејна сметка ще правят свој „македонски въпрос“ други, а думата на нашето отечество не ще бъде уважена.

4. Дележите са особено опасни в робство; те услужват на поробителите.

Само след като постигнем нашата свобода и независимост, можем да си позволим лукса да се делим на партии или класи. Но докато народа ни - без оглед на класи и съсловия е потискан и генационализиран, - а земята ни разделена чрез насилствени граници - ние трябва да сме сплотени, като стоманена духовна фаланга.

5. Първостепенният наш въпрос е борбата за независима и цялостна Македония. Всички останали въпроси са второстепенни.

6. Обяснимо е защо ВМРО е препоръчвала безпартийност не само на поробения ни народ под сръбска и грџка власт, тиест да не се разпокџсва из разни чужди партии, но и на емиграцията ни в България, която наброява близо половин милион души. И нејната енергия и внимание не е трябвало да се разпиляват в други посоки, а да бъдат съсредоточени към главната наша народна задача.

Същото ВМРО е препоръчвала и на населението в Пиринския край, което наброява към двеста и петдесет хиляди души.

Безпартийност царува и сред емиграцията ни в Америка, чийто брой е към петдесет хиляди души; тя свободно гласува при американски избори, но живее в пълно идејно и духовно единство що се касае до нашите народни задачи и до борбата за постигането им.

Ако в лоното на голямата наша идея ние не бихме били единни - ние, които сме от една народност, как ще искаме да привлечем и обединим с нас политически другите македонски народности - албанци, грџци, власи и пр.?

8. И тук трябва да си спомним за далновидността на първите наши борци, които преди шестдесет години можаха правилно да насочат нашето движение като обичайно, нагпартийно и нагкласово.

Никаква причина не диктува днес да бъде другојаче.

9. Нека гледаме това, което ни сближава, а не това, което може да ни дели. Сближава ни всичко; може да има различие върху грџбни неща. Всички различия ще могат отлично да се изгладят в една независима Македония, ако и сами не отпаднат до нејното постигане или когато тя бъде постигната.

III. - ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЮГОСЛАВИЈА.

1. а) Македонското освободително движение никога не е имало югославянски идеал.

Югославия никога не е била желана от народа ни. Тя дојде в Македония като потисник и тиранин. Тя наследи Сърбия в нашето поробено отечество. Не само изместване, но и пълно фалшифициране на нашите народни идеали би значило да се посочва като наш идеал Югославия.

б) Някои лица - предимно с комунистически убеждения - искат Македония да бъде завлечена към Югославия, макар в Македония да няма югославяни (такџв народ не съществува), а нито истински сџрби, но само малџк брой сџрбомани. Но тогава с какво основание ще отхвърляме претенциите на Гърция и Албания за присъединяване към тях на части от Македония - като се знае, че в тези части наистина има грџци и албанци? А как би се отхвърлило специално основанието на България да иска присъединяване на Македония?

България, Гърция и Албания с право ще се противопоставят на исканията на Югославия да се уголемява чрез заемане на нови македонски територии. От друга страна България и Албания ще претендират да отнемат от Югославия областите (македонски), които Сърбия бе заграбила в 1912 година и в които живеят чужди на сџрбството народности.

Друг е въпросът, ако става дума за независима Македония. Тогава аргументите на Гърция и Албания могат да бъдат оборими. А България официално е заявявала (например в Париж през 1919 г.), че е готова да даде своя македонски дял в полза на една независима Македония.

2. а) Титова Югославия се показва спрямо Македония както и кралска Югославия: еднакво цели да бъде посџрбен народа ни. Нека се вгледаме в ежедневните старания на Белград да ни посџрбџва: чрез книжнина; чрез промяна на Свети Кирил-Методиџевската наша азбука и приближаването џ към сџрбската; чрез обучаване на войниците ни в казармата на сџрбски език; чрез сџрбизиране на народния ни език, вмџкџвайќи в него сџрбски думи и прочее. Който не вижда, че и сега сџрбизирането е в ход - той е слепец.

б) Сџрбските шовинисти в Шумадија и в емиграция имат основание да бъдат признателни на Тито - задето им пази целостта на Югославия. Но нашият народен интерес е винаги обратен на това, което искате шумадиџците. Те искат Югославия - това значи, че ние не трябва да я искаме. Така и по редица други въпроси, които засягат нашето отечество и народа ни - нашите интереси са обратни на сџрбските.

в) Нашите братя трябва да се пазят от всичко, което идва от Белград. Най-заблудени са тия нашенци, които се радват на похвалите, що Белград им отправя. Те са на погрешен път, опасен за народа ни.

г) Югославия е била в миналото, и сега е пречка за правилното решение на македонския въпрос, според волята на народа ни. Тя е опасност и за самото съществуване за нашия народ.

3. Онези единици в средата на народа ни, които развиват югославянски идеи, трябва да имат предвид, че от Югославия искат да се отделят и други народи, а не само нашият. Дават ли си сметка те, какво ще стане с нашите Вардарски околии, ако например в даден момент от Югославия се отцепи макар само хърватската нация? Съгласен ли е нашия народ тая голяма наша област да остане да виси като капраница на колата на Шумадија?

4. Други наши братя бџа заблуждавани от Белград и титовци със славянски идеи. Те не са знаели - изглежда, - че Сърбия много пъти си е служила със „славянски идеи“ във вреда на нашия народ, като е влизала в сџюз с неславяни. Видяхме, как лесно титов Белград се обџрна срещу така наричания славянски блок начело с болшевишка Русия. Нашето движение не се е занимавало с такива идеи; толкоз повече, че в Родината ни живеят и други народности, които не са славяни. „Славянската идея“ Тито използва за целите на белградската империалистическа политика.

5. а) Излишно е да се спираме надџго върху сегашния диктаторски и безправен режим в Югославия. Там няма свободен печат; няма свободни политически партии; няма свобода на събрания; националните и човешки свободи са всецяло потиснати.

б) Първата грижа на този режим бе да отнеме земята на селянина. Обратнo на това - първата грижа на ВМРО бе да даде земя на нашия селянин.

И, за да бъде иронията и духовният натиск по-силен, титовата власт разправя, че нейният режим означавал „осъществяване идеите на ВМРО“! Идеите на ВМРО „осъществени“ при разпокъсана Македонија, при сърбузиране на народа, при ограбване на земята, - тоест кога то гържавната власт идва да замени някогашните бегове...

в) Белград диктува, как нашите деца да бъдат обрзовани и възпитавани; той разпорежда обучаването и исползуването на войниците ни; той разпорежда със стопанството ни; той ни контролира и ни застрашава с полицията; той ни определя външната политика и прочее.

з) Изброените проблеми са важни. Но за нас има и по-важни, които ни диктуват да смятаме Югославия за наш враг. Сърбата, която се рисува на народа ни в Югославия, е посърбяване - както се каза по-горе.

IV. - ВЯРНОСТ КЪМ МИНАЛОТО НА НАРОДА НИ.

1. Народ без минало е като гърво без корен.
2. Историјата на еден народ не се състои от фалшификации.
3. В Югославия и Гърција се върши основна фалшификација на нашето народно минало, - по всички посоки.
4. Младежта ни трябва да полага върховни старания, за да изучи миналото на свој народ такво, каквото то е било наистина.
5. За своето минало и за вековното си народно име гържат и всички останали националности в Македонија. Ние гържим уважение към тяхната национална вярноста.
6. Белград се старее чрез материални примамки да отклони някои наши браќа от вековното ни минало. Ако материалните изгоди ръководеха нашият народ - тој можеше още в турскиот режим да изневери на съвестта си, на миналото си. Тој, обаче, се покажа достоин народ - предпочете страданията, борбата, жертвите, бедноста пред материалното благополучие, свързано с измяна към себе си. Много народи са изчезвали в разкош, а груги са се запазвали и издигали в скромност и духовна твърдост. Белград се старее да ни накара што за паница леца да продадем душата си. Това е неговата най-нова тактика по пътя на денационализаторската му политика спрямо нашият народ. Тази тактика на вековният ни враг трябва да се разбие пред духа на нашият народ.
7. Същият наш враг внушава на лековерните, че през турскиот режим нашият народ още не бил оформен в народностно отношение. Това е кр̀гъла измислица. Всички славянски народи са много отдавна народностно оформени, вклучително и нашата народност. Областните наименования (географските) не трябва да се смесват с националните.

И кога то се придобиват политически наименования (както например е случај со името „швейцарец“) - етнографското име на даден народ си остава непроменено; така и в Швейцарија всички се наричат швейцарци, но по отделно имаме народности немска, френска, италианска, рето-романска, всяка със свој книжовен език (немски, френски, италиански и пр.). Политическо име, както и географско име „швейцарец“ съществува за всички - както казахме, - но народност швейцарска, в етнографски смисъл на думата няма.

Такова е положението и в Македонија от миналото, независимо от насилническите фалшификации на режими като титовия.

8. Не бъдем ли верни на миналото ни - ще останем да висим във въздуха, дока то в недалечно бъдеще нашите народни противници ще ни погълнат.

V. - ДЕКРЕТИРАНИЈАТ (НАЛОЖЕНИЈАТ) ОТ БЕЛГРАД ЕЗИК.

1. Белград е наложил във Вардарските околии еден нов език, изпълнен със сръбски думи. Народът ни веднага схвана, че се касае до нов опит за посърбяване.

2. Всички трябва да бойкотираме този език, да не си служим с него!

3. Още през турскиот режим народот ни имаше свој книжовен език, на којто говориха, пишеха, учеа младите и възрастните, нашите големи борци - Даме, Гоце, Пере Тошев, Развигоров, Узунув, Патчев, Кляшев и цял легион техни гругари.

4. Ако некоја нужда наложи да се направят промени в книжовниот ни език - тия промени може да извърши волята на целият наш народ: от Вардарскиот край; от Пиринскиот край; от Јужна Македонија; от голямата ни емиграција в чужбина, която е неразривно свързана с Македонија. Практически промените може да извърши еден народно събрание в свободна и независима Македонија.

5. Дотогава нека всеки от нас си служи (ако не знае книжовниот ни език от миналото) със свој местен диалект; народот ни петстотин години си служеше с народните ни говори през турскиот режим, и отлично се разбираше помежду си, и се запази како народ со достоинство. Всички наши народни говори са разбираеми за всеки син на нашата Родина. Тези говори са скъпоценно наследство от дедите ни; трябва да ги пазим чисти от всякакви сръбски примеси.

6. Тр̀ябва да изхвърлим от азбуката сръбските знаци и да ги заместим с буквите, които ни са наследство от епохата на Св. Св. Кирил и Методиј.

7. Не оставајте да ни се надсмиват сръбите и да смятат, че сами си затваряме очите пред така јавните им намерения да ни сърбузират со наша помош и съгласие. Помощта и съгласието ни биха се покажале в липсата на отпор против „новиот език“, „новата азбука“ и други таква посегателства върху вековното наше национално наследство.

Отпочнете свещена борба против посърбяването!

VI. - ЗАКЛУЧЕНИЕ.

1. Тези са идеалите и главните народни въпроси, които могат да обединяват народот ни от всички части на разпокъсаната ни Родина, както и от емиграцията.

2. Това е политическиот език, на којто единствено можеме со успех да разговаряме со другите народности в Македонија.

3. Това е програмата, която успешно можеме да противоставаме срещу домогванията на соседни гържави.

4. Којто измежду нас не води сметка за тези идеали и тези важни народни въпроси - тој подпомага, съзнателно или несъзнателно, посърбяването и погърчването на народот ни.

5. Само свободно и самостојателно отечество може да бъде за нас гаранција, че духовните и материални сили на народот ни ще бъдат насочвани към истинските народни интереси и стремежи.

6. Тези разбирања трябва да проникнат и до последната колиба на нашата Родина. Те трябва да станат политическото и општествено евангелие за всеки македонски син.

Кървавата Коледа за българите в Македония

Наскоро излязоха найвече злобещи и почти неизвестни факти за буквалното изстреблението на хиляди българи в Титова Македония. И то за времена, когато се прокламираше и се направи опит, за наша радост несполучлив, за създаване на Балканска федерация. Става дума за т.н. Кървав Божик или Македонската кървава Коледа. Според задълбочените изследвания на историка Веселин Ангелов само на 7 януари 1945 година, първия ден на Коледа, по списък, съставен от Лазар Колишевски във Вардарска Македония са избити без съд и присъда 1200 българи. В следващите няколко седмици в Охридско и Преспанско са убивани цели семейства. След това телата са им изхвърляни в Охридското и Преспанското езеро или по чукарите на планината Галичица край село Отешеве. Установено е избиването на над 23 000 заявили своята българска принадлежност, а други 130 000 българи са изселени, прогонени или изпращани в концлагера “Голий оток” или затвора “Идризово”. Само в първия ден на Коледа, 7 януари (в Македония Коледа се нарича Божик и се чества според Юлианския календар) в Скопие са избити 63 души, във Велес – 54, в Куманово – 48, в Битоля – 36, в Щип – 77, в Прилеп – 35, край село Владимирово, Беровско са убити 330 души. Във Велес телата са закопани за черквата “Свети Спас” и край Пуста кула.

Нечувани жестокости

На 26 декември 1944 година, дни преди Коледа 1945 година в казармите в Скопие и Щип се разбунтуват няколко хиляди войници и над 100 офицери. Те не били съгласни с дошлата от Белград заповед да отидат на фронта в защита на Сърбия. Декларирали желанието си войската да се насочи към Солун, за да се освободят сънародниците от Егейска Македония. Пратениците на Тито Светомир Вукманович – Темпо, Лазар Колишевски и ген. Михайло Апостолски решават, че сега е моментът за разправа с привържениците на “бугарскиот окупатор”. Те събират около себе си сръбските офицери и им казват, че разбунтувалите се са “бугараши”, “ванчемихайловисти”, “ВМРО-вци” и “фашисти”. Ген. Апостолски прилъбва разбунтувалите се офицери в Офицерския клуб в Скопие, “за да обсъдят въпроса”. Където веднага ги обезоръжават, арестуват ги и ги затварят в подземията на старата турска крепост “Калето”. След кратък разпит, воден лично от Темпо само за няколко часа за разстреляни над 70 офицера. Преди разстрела Темпо на всеки казвал: “Хочеш Солун, еве ти га...” Войниците, които вече се били прибрали в казармите усетили, че с техните офицери нещо се случва и около 1000 от тях се насочват отново към центъра на Скопие. Там са пресрещнати от добре барикадираните сръбски партизани, които започват срещу тях безмилостна картечна стрелба. Убитите на площада са около 100, над 900 са арестувани и затворени в “Калето”. Там са държани повече от месец без хляб, вода и завивки. Почти всички умират от глад и студ. На 6 срещу 7 януари 1945 година започнало масово изстребление на кметове, свещеници, учители, обикновени селяни из цяла Македония. Те били наричани “бугара-

ши” и “помагачи на бугарскиот фашистски окупатор”, Без съд и присъда. Използвал се току-що гласуван закон за защита на македонската чест. Така Вардарска Македония насилствено се сърбизира.

Сталин, Тито, Димитров

Георги Димитров свидетелства в дневника си (10 януари 1945): „Сталин се обади:...” Югославяните ми съобщиха, че предложили на българите България да влезе в Югославия на онези права, както сръбите и хърватите. Но българите не се съгласили с това и настоявали за създаване от Югославия и България на равноправни българо-югославска държава. Аз казах, че българите са прави, а югославяните не са прави. Би следвало от Югославия и България да се създаде двуединна държава на равноправни начала, нещо като бившата Австро-Унгария. Иначе влизането на България в Югославия ще означава поглъщане на България...” На 28 януари 1945 федерацията се обсъжда във вилата на Сталин, в присъствието на членове на Политбюро, български и югославски представители и самия Димитров. Изглежда, югославската страна се е отнесла резервирано към предложението за федерация от австро-унгарски тип, защото въпросът за характера ѝ се отлага за по-късно. Обсъждане има и на 12 април 1945 между Сталин, Тито и Димитров. (Г. Димитров, Дневник)

Така Тито усеща, че прикачането на България към Югославската федерация е невъзможно, а Сталин пък вече се е уверил, че маршала се заиграва с Чърчил и англичаните. Това е единствената печалба от разпада на проекта Балканска федерация. Иначе днешната Благоевградска област щеше да бъде в рамките на Югославия, а сега на БЮРМ. Още повече, че сръбските емисари, наречени македонски учители били пълзнали вече из Пиринския край.

Действително, в най-неизгодно положение при тази сделка е България. След края на войната Югославия печели територии, за Албания остава шансът при евентуално напускане на федерацията да си излезе с целокупното албанско население на Албания и Косово. Единствено България понася само загуба на територия. Има известна ирония на съдбата в следвоенния статут на Димитров. Преди това той е бил нещо като началник на Тито - председател на Коминтерна. Докато Тито е бил само един от боричкащите се около престола му претенденти за водачи на югославската компартия. Сега формално двамата са равни. В действителност, обаче, Тито има собствена държава и реална власт в нея, докато Димитров е само марионетка на Сталин. Дори, фактически, той е понижен - от интернационален в национален водач.

Нечуваните жестокости към българския етнос по време на Кървавия Божик окончателно сърбизира Вардарска Македония, ситуация, от която днешната република, ужим независима, не може да излезе и сега. Тайната за нечуваните жестокост бяха пазени грижливо от сръбоманите повече от 50 години.

Величаенето на Апис – промоция на великосрбскиот национализъм

Няма разлика между Мајскиот преврат од 1903 и 12 март 2003

Тия дни общественоста бе запозната с контроверзниот ход на едниот од министрите во Правителството на Србија, којто пожелала „добредошли“ на костите на полковник Драгутин Димитриевиќ Апис. Несъмнено става гума за една противоречива и спорна историческа личност независно од нејниот реален исторически обхват и въздействие.

Първо, тој е водач на заговора којто во нашата историографија малко романтично е наречен Мајски преврат (1903). Во този преврат една ноќ са убити крал Александър Обренович и сљпругата му Драга. Техните тела буквално са изкасапени. Отвратително е да се четат докладите од аутопсијата во којто се описва по какъв начин са обезобразени труповеите им, след којто са изхвърлени през прозореца во двора кјдето са останали през целия ден. През тази ноќ во Белград са се случили и други престљпления, многу роднини и дрјжавни служители близки на династијата са свалени по кјса процедура. Цјала Европа е била стљписана од жестокоста на този акт, нај-напред од публичното, почти ритуално касапене на убитите Обреновичи. Години наред од Србија се иска да накаже престљпленијата направени во време на преврата. Тоа е и тесст за младата балканска страна дали ќе се гради върху правото или насиетието и беззаконието; дали во неа ќе са по-силни институциите на системот или някаква паравоенна и полутерористична организација каквато е била Черната рјка на Апис.

Значи, човекът којто е бил во основата на заговора од 1903, върпреки че неговото място во Мајскиот преврат гонякјде се преувеличава заради неговата по-кјсна и позначителна роля, няма как да не е спорен. След връцането на Карадјордјевичите на власт, групата на Апис прави силен извјн институционален натиск на Правителството и Скупцината – тја предварително разглежда законопредложенијата. Србија понася европејски санкции поради нежеланието на новата власт да изведе пред правосјдието отговорните за престљпленијата во Мајскиот преврат. Сјщо така, сздавајќи организацијата Обединение или смърт (Черна рјка), Апис укрепва решаващото си положението на кључов, както тогав се казва, „безотговорен фактор“, зашто открито заговара всесрбско обединение, чиято алтернатива, както говори и името на организацијата, е само смъртта. Јасно е и

какво би се случило на ония којто не биха приели посочениот приоритет. И накрая, и самото му убијство на Солунскиот процес 1917а е спорно, както и рехабилитацијата му направена од југославските власти 1953 година.

Върпреки че од източниците на оноа време не може да се изведе закључението, че Апис е бил централната личност, несъмнено тој е бил сред ония којто нај-многу са се облагодетелствали од този преврат, зашто неговото политическо влијание, особено оноа подземното, е пораснало. Во културата на спомените и историографијата, не е спорно, че преувеличавањето на неговото влијание е започнало междо войните и то поради граматичното му убијство во монтираниот Солунски процес (1917), по нареждане на регента Александър Карадјордјевич, кога то страната е във война, а армијата и правителството во изгнание. Сјщо така, исторически факт е, че „чернорјките“ на Апис са подрјжали връзка со Млада Босна којто е направила атентатот во Сараево (1914). Те са обучавали и върорјжавали младежите, опитвајќи се да инструментализираат техниот идеализъм. Друг е върпросът, на којто историографијата не е дала јасен отговор, каква е зависимоста на Черна рјка и официалната србска власт

во месеците пред избухването на Първата световна война.

Ако Србија не се е разграничила од ценностите којто симболизира Апис, ние како общество имаме голям проблем. Интересно е да се знае какво мислат за убијството на србскиот премиер Зоран Дјиндјич ония којто величајат Апис? Каква е сјщественаата разлика междо Мајскиот преврат од 1903 и 12 март 2003?! Сјдејќи по тоа, Србија не е направила голяма цивилизационна крачка през последните 100 години којто разделят тези две престљпления променили пътя на историјата. Величаенето на Апис и бизарното добредошли на костите на Апис, не може да има друго послание освен промоцијата на насиетието, политическите престљпления, газенето и унижавањето на институциите, отричането на правата дрјжава във въртрешната политика и промовирането експанзионистката, тнр. обединителна програма във вършината политика чиято алтернатива може да бјде само смъртта.

Миливој Бешиќ

Протестен митинг на ДСБ

От името на Демократичния съюз на българите откривам този протестен митинг под мотото СТОП НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ВЛАДИМИР ЗАХАРИЕВ. Въпреки че ние го свикваме, нека това да не е партиен митинг в полза на една или друга партия, а да бъде протест на гражданите когото не са съгласни с това управление и искат да го променят. От 2001 година ние непрекъснато предупреждавахме за опасността от некомпетентното и безотговорно управление на кмета на Босилеград Владимир Захариев и предлагаме алтернатива. Подведени от популизма и празните обещания, гражданите гласуваха доверие на най-вредното в историята на Босилеград управление. Управление, което ни превърна в заложници на властолюбие и личните интереси на хората когото се хранят от общинския бюджет. Резултатите са налице и ние ги виждаме навсякъде.

След 15 години, последициите са катастрофални – като никога досега общината е застрашена от политическо своеволие, корупция, беззаконие, икономическа криза, безработица и миграция.

Катастрофалната ситуация в общината налага да преодолеем всички партийни различия и противоречия в името на една обща цел – ПРОМЯНАТА. Тази промяна може да се постигне само с масови протести на които гражданите да отменят доверието си от сегашното управление и започнат свободно да избират, но и искат отговорност и да сменят властта която работи против техните интереси.

Нека днешния ден да бъде началото за създаване и организиране на критичната маса която да направи промяната и открие нова перспектива за Босилеград.

Преди да приключим, искам да добавя още нещо. Призовавам представителите на частния бизнес, представителите на политическите партии, на неправителствените организации и на гражданите, в по-тесен формат да направим една кръгла маса и да продължим диалога за това което говорихме досега. До края на мандата на това управление и началото на изборите има още няколко месеца. Въпреки недоволството, не може да се разчита само на него – необходима е широка коалиция която да предложи нова визия и нова организация на работата с която всички заедно да се противопоставим на досегашния начин на провеждане на изборите. Залогът е прекалено голям – загубим ли и сега, загубили сме Босилеград. И то завинаги. Нека всеки да се замисли върху това, преди да каже каквото и да било друго. И дали ще е готов да поеме отговорността за още един изборен провал.

С оглед на това, че ние винаги трябва да говорим и да работим от името и за гражданите на Босилеград нека да отправим и някои послания.

Първо, държавното ръководство на Република Сърбия трябва да бъде наясно че ако продължава да подкрепя сегашната общинска власт в Босилеград един ден ще трябва да отговаря за унищожаването на българското национално малцинство.

Същото важи и за България. Всеки който подкрепи това управление, работи за окончателното унищожение на общината. За 14 години ние спаднахме на 6 500 души. При сегашната динамика и те ще изчезнат и то за по-малко от 14 години.

Второ, въпреки че радио Босилеград също има своята отговорност за сегашното катастрофално положение на общината, то сега е застрашено от закриване а журналистите - от уволнение. Трябва да се намери начин те да останат на работа под условие да си я свършат – обективно и професионално. Тогава промяната сама ще гоиде.

Трето, Ромското население е пред хуманитарна катастрофа която може да се окаже опасна за всички останали жители на общината. Трябва да направим всичко възможно спешно да му се окаже хуманитарна и медицинска помощ. Това не е никаква предизборна агитация, защото ромите са винаги жертва на такива агитации.

И накрая, но не на последно място, искам да кажа нещо във връзка с бежанците или нелегалните мигранти. Вече една година ги гледаме как минават през Босилеград. Заговори се за откриване на приемен център за бежанци в Радичевци. Ние смятаме, че това в никакъв случай не бива да се допусне.

От края на април тази година група наши момчета се намират в следствения арест в Белград с обвинения за трафик на хора. С тяхното арестуване трафика не спира, напротив, увеличи се. Без да се месим в работата на правосъдието, ние апелираме за справедлив процес. Всеки е невинен до доказване на вината и заради това настояваме да им бъде позволено да се защитават на свобода, защото те нямат абсолютно никакви шансове да се укрият от правосъдието.

Драголюб Иванчов

Босилеград

Изказване на Иван Николов на протестния митинг на ДСБ

Уважаеми дами и господа, Скъпи съграждани!

Когато през 2001 година Владимир Захариев гоиде на власт, ние предупредахме за надвисналата над Босилеград социално-икономическа опасност. Не можеше да се очаква успешно управление от хора с елементарно образование, без политически биографии и опит и то в такъв деликатен момент когато се сменява държави и политически системи. И особено в една такава чувствителна община каквато е Босилеград. Хората когото можеха, когото имаха усет и визия за развитието на Босилеград, не само не бяха допуснати до властта, но и бяха разделени, скрани и противопоставени, поради слабостите на опозицията и клеветническите и интригантски методи на противопоставяне на сегашната власт. Всичко е документирано в нашите програмни документи, многобройни съобщения, интервюта и изказвания по медиите. За съжаление, нямаше кой да ни чуе.

Днес, когато всички наши лоши прогнози се осъществиха, а Босилеград претърпя най-голямата катастрофа в новата ни история, ние имаме пълното морално право да поискаме равносметка и отговорност от сегашното управление на Владимир Захариев, но и от всички когото го доведоха на власт. За пореден път искам да призовем гражданите на Босилеград, без оглед на партийна принадлежност и политически определения, да преодолеем нарочно направените разделения и да се обединим в името на ПРОМЯНАТА, в името на общите за всички граждани интереси и в името на спасението на жителите на този град. Когато всички заедно потъваме, включително и ония когото подкрепят Владимир Захариев, вече няма никакво значение кой от коя партия е, кой какъв е бил и какво е правил – трябва всички заедно да се хванем за ръце за да се спасим.

Ние сме наследили Босилеград от предците си и сме дължници да го запазим за потомците.

Вместо всички заедно да правим по-добър живота тука в Босилеград, много наши съграждани се принудиха да търсят по-добър живот в чужбина. Младите, образованите, специалистите, кадърните, можещите, когото трябваше да надграждат и да модернизират Босилеград се принудиха да напуснат семействата и родните си домове и отидоха да търсят работа извън Босилеград.

Отидоха, защото искат да живеят в свободен и демократичен свят, защото не искат да ги лъжат повече, защото им омръзна популизма, танците и ръчениците по селските сбирки, празните обещания, изборните манипулации, клокуите и интригите и всичките тия църковне с нагласени избори, поръчкови ТВ емисии, бедствени положения, общински заседания на бензиностанцията и други шоу-изпълнения, чиято цел е да заблуждават хората и да лъскаят имиджа на кмета когото превърна общината в частна фирма и заведе монопол във всички области на обществения живот. И то не само в полшуката, но и в бизнеса, спорта, културата, медицината, медиите, кандидатстването за българско гражданство и дори в роднинските и семейните отношения на хората. Това управление ни превърна в заложници на властолюбие и егоистичните интереси на една малка група която прееде с власт, която безотговорно се разполага не само с общинския бюджет, с общинските ресурси и природните богатства не в полза на гражданите а в полза на собствените си интереси.

Под управлението на Владимир Захариев, Босилеград претърпя историческа катастрофа – като никога досега общината е застрашена от икономическа криза, политическо своеволие, корупция, престъпност, беззаконие, безработица и емиграция. И което е още по-абсурдно, всичко това се случи през годините когато държавата наливаше стотици милиони динари в общинския бюджет! Просто е невероятно как успяха с толкова много пари да наредят Босилеград между петте икономически най-изостанали общини в Сърбия.

В сравнение с 2001 година населението на общината е намаляло от 10 500 на 6 500 жители. Заетите са намалели от 2 129 на 1 250. Да не говорим за това, че повечето от тях получават

претърпя историческа катастрофа

заплати и нищо не работят. Безработните са се увеличили почти три пъти – от 593 на 1 507, а хората които ползват социална защита са се увеличили от 270, на над 1 100! Новородените от 84 през 2001г., са намалели на 27 през 2015г. Смъртността е четири по-голяма от раждаемостта. Улиците на Босилеград вече са зловещо пуссти.

Селата са почти изпразнени. Земеделието, животновъдството и овощарството като традиционни занимания в нашия край са унищожени. Няма пазари и за това скромно производство което сеяните с крайни усилия подържат. Социалното положение на възрастните хора по селата е трагично.

Още по-лошо е социалното и здравното положение в ромската махала в Райчиловци. Тия хора брутално бяха използвани на изборите и оставени да живеят в беда и мизерия с опасност да се превърнат в източник на заразни болести, хуманитарна катастрофа и престъпност. Вместо да се мисли за трайно решаване на техните проблеми и тяхната интеграция в обществото, те са оставени да живеят в гето, а при тях се отива само по време на предизборна агитация.

С такива икономически и демографски резултати, Босилеград и околните села са обречени. Кой и в името на какво може да си позволи такава безотговорна и унищожителна политика? Положението е прекалено сериозно и драматично за да продължаваме да вярваме и да се доверяваме на това некомпетентно, непрофесионално и лекомислено управление което изчерпа всичките си скромни възможности и остави опустошителни последици след себе си – започнати и незавършени обекти за които бяха похарчени стотици милиони динари. Обекти които се разпадат, обекти които вече никому не са нужни защото хората си отидоха: незавършен водопровод, незавършена спортна хала, незавършен плувен басейн, мост на края на града, разпаднали се плочки по тротоарите – всичко това са паметници на грандоманията и глупостта на една власт която мисли само как да набере гласове на изборите и няма никаква реална стратегия за развитие на общината и никаква визия за утрешния ден.

По време на управлението на Владимир Захариев, няма закон който да не е нарушен. Общинската администрация вместо да намалява, се увеличи и се превърна в неефикасна партийна администрация от негови партийни активисти. За това свидетелства доклада на Държавната ревизорна институция на Сърбия и десетината наказателни производства образувани срещу общинските органи. Учудва мълчанието на прокуратурата, разследващите органи и правосъдието.

Свидетели сме на абсурдна и безсмислена война между общината и частния бизнес. Вместо да привлече и стимулира местни и външни инвеститори да приватизират и инвестират в икономиката и да откриват нови, реални работни места, ние една година се забавляваме с приватизацията на бензиностанцията и с безсиелните на органите на правосъдието да приложат словото на закона. Опитите да се задвижи производството в „Кобос“ и да се привлече външен партньор от България, срещна решителната съпротива на Владимир Захариев който по този начин осуети откриването на стотици нови работни места. Въпреки ужасната безработица. Въпреки че младите са принудени да бездейничат или да се занимават с контрабанда за да изкарат пари за препитание. Негодуството е такова отношение към частния бизнес, към хората които идват с капитал, които дават работа и пълнят общинския бюджет. Общината е лош работодател – не могат всички да живеят от метене на улици.

Свидетели сме на масово унищожаване на природните богатства на общината. Ние не знаем под какви условия са продадени водните потенциали на общината за изграждане на двайсетина мини водоцентрали. Както и до днес не знаем какви са ползите и вредите от хидро системата в Горна Лисина. Ние не знаем под какви условия и с каква цел се рови в мините за олово и цинк в Караманица и фосфатите в Горна Лисина и какви са вредите и ползите за общината от това. Свидетели сме и на незаконно опустошаване, грабеж и заболяване на горите които застрашават общината с екологична катастрофа. Всичко това са наши ресурси и ние като граждани на община Босилеград трябва да ги пазим и рационално да ги използваме. Защото не може един век само да се изнася и никой нищо да не инвестира в този град.

В 21 век ние все още сме изправени пред една затворена граница за свободно движение на хора, стоки, идеи, капитал и услуги и свободен излаз на българските пазари и магистрални пътища. Владимир Захариев четири години преседя в сръбската Скупщина и дума не каза за тия стратегически важни за Босилеград неща. Това очевидно не го интересува.

Но има неща които го интересуват и което перфектно го овладя.

Това е престъпната технология на правене на избори. При липсата на конкретни управленски резултати, при очевидното пропадане и обезлюдване на общината, той печелеше избори след избори. Свидетели сме с каква кораба безсъръечност се използват хората, как се материализира в гласове медицинската, културната, образователната и хуманитарната помощ която България ни оказва за печелене на власт, и как тази власт работи против нашите интереси.

Разделената и противоположена опозиция, съзнателно или несъзнателно, също допринесе за това.

Медиите също допринесоха. По време на абсолютната си власт той успя да овладее и използва малцинствените медии не като предпоставка за развитие на демокрацията и обществото, а като средство за утвърждаване на личната си власт. От позицията на тази неограничена власт, използвайки ресурсите на общината и въпреки безспорния конфликт на интереси, той обедини кметската власт с председателството на Националния съвет на българското малцинство. Няма никакво съмнение, че и на новата длъжност ще покаже същите резултати както и на кметския пост. Абсурдно е да се очаква решение на тежките малцинствени проблеми и то от същите политици които ги създадоха.

А това е изключително важен политически въпрос който не смее да се отлага и не смее да се импровизира с него, защото Сърбия води преговори за членство в Европейския съюз. От спазването на правата на човека, от положението на малцинствата, от реформите, зависи изхода на преговорите. В Европейския парламент бе проведен дебат за положението на българското малцинство. На няколко пъти бяха поставени въпроси на сръбското правителство за нашето положение. В резолюциите на Европейския парламент за напредъка на Сърбия за членството в ЕС редовно се настоява за решаване и на нашите проблеми. Проблемите на българското малцинство редовно се обсъждат на сръбско-българските срещи на най-високо ниво. Международните мониторинг институции, Европейската организация за сигурност и сътрудничество също внимателно следят всичко какво става тука.

Брюксел и София а напоследък и Белград, ни изпращат едни и същи сигнали: Първо, да се обединим около общи цели и да отправим конкретни искания. Второ, да предложим устойчиви програми за развитието на общините Босилеград и Цариброд с които да кандидатстваме за средства пред европейските фондове. Трето, да усвояваме европейските принципи и ценности, европейския начин на мислене, поведение и работа и в рамките на преговорния процес да правим необходимите реформи.

Това се очаква от нас и ние трябва го направим, никой друг няма да ни го направи.

С тази цел, ние каним всички граждани, политически партии и сдружения, първо, да преодолеем наследените различия и дружно да покажем червен картон на управлението на Владимир Захариев. Второ, да променим сегашното еднолично управление с функционално демократично общество с пазарна икономика, свободни медии, избирателност, сменяемост и отговорност. Не с друг Владимир Захариев. И трето, за създаване на обща програма за спасяване на Босилеград или поне на това което е останало от него, за привличане на инвеститори, стимулиране на частния бизнес, откриване на нови работни места и задръжане и завръщане на младите в Босилеград. Уважавайки всички партийни и политически убеждения, ние призоваваме да преодолеем разделението на „наши“ и „ваши“, на „патриоти“ и „предатели“ и запазвайки всеки своята индивидуалност, да се обединим около една партия, партия за спасението и възвръщането на Босилеград. Само с такава партия можем да повдигнем самоучествието си, да спечелим уважението на другите и да поискаме и получим помощ отвън.

Благодаря за вниманието!

Иван Николов

Ньойския договор никога не е ратифициран!

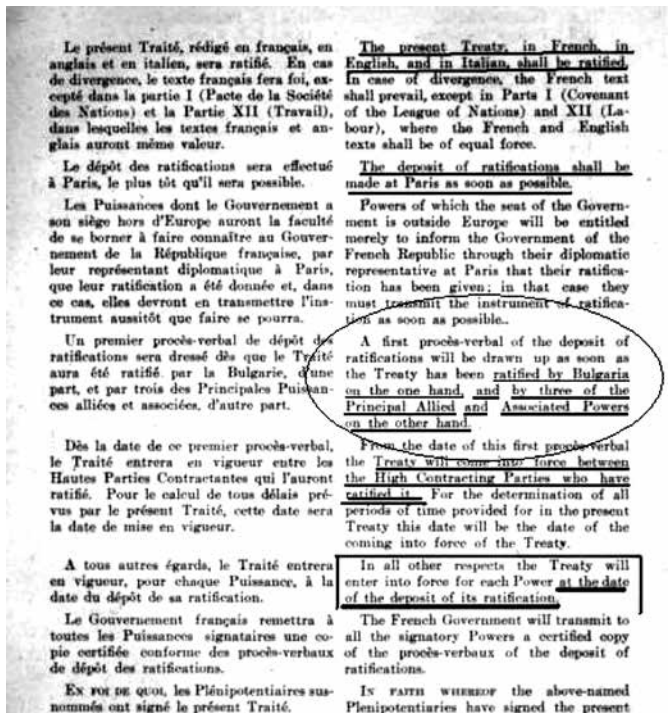
96 години след подписването на Ньойския договор който осъди българите в Западните покрайнини на робство, сърбизация и емиграция и 12 години след разпадането и на последното югославско формирване, откриваме подробности които ни ужасяват с неговата юридическа несъстоятелност и беззаконството на българските правителства да отреагират

правилно и навременно след окончателното разпадане на Югославия. Оказа се, че Ньойския договор не е издържан в юридическо отношение.

Има нещо изключително важно, което поставя под съмнение основанието за негово влизане в сила.

След последния член 296 от Ньойския договор е записано, че той ПОДЛЕЖИ НА РАТИФИКАЦИЯ.

Ратификацията е условие, за да влезе Ньойския договор в сила и е записана като задължение „Този договор на френски, на английски и на италиански езици ще бъде ратифициран.“

Проблемните текстове в Ньойския договор

В следващия абзац четем, че депозирането на ратификацията трябва да стане в Париж възможно най-скоро: „Депозирането на ратификационните документи ще се извърши в Париж колкото е възможно по-скоро.“

Допуснам е и ВЕРБАЛНО уведомяване на ратификаци-

ите. Точно с този ВЕРБАЛЕН ПРОЦЕС е станало възможно унищожаването на България от Антантата.

В елипсата от снимката съм отбелязал УСЛОВИЯТА ЗА РАТИФИКАЦИЯ на Ньойския договор, които се явяват ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ, за да влезе в сила. Задължителните условията за ратификация са три. Свързани по между си със съюза „И“ (на английски „AND“). Използването на „И“ показва, че И ТРИТЕ УСЛОВИЯ ТРЯБВА ДА СА БЕЗУСЛОВНО ИЗПЪЛНЕНИ, ЗА ДА ВЛЕЗЕ В СИЛА НЬОЙСКИЯ ДОГОВОР!

Записано е следното: ”Първият вербален процес за депозирането на ратификациите ще бъде изготвен веднага щом договорът бъде...”

От тук нататък следват ТРИТЕ УСЛОВИЯ ЗА БЕЗУСЛОВНА РАТИФИКАЦИЯ НА НЬОЙСКИЯ ДОГОВОР:

Ньойски договор, подписан на 27 ноември 1919 г.

България ратифицира Ньойския договор в полза на несъществуваща република – Сръбско Хърватско Словенската Държава

„ратифициран от България от една страна...“

Това задължително условие е изпълнено. България е ратифицирала Ньойския договор и е представила ратификацията си в писмен вид.

Логическия съюз „И“ прави следващото условие задължително! ”от три от основните съюзнически сили“.

Основните съюзнически сили са пет – САЩ, Англия, Франция, Италия и Япония.

Изисква се само три от тях да ратифицират договора. Както всички знаем – Съединените щати не са ратифицирали нито един от Версайските договори. Това задължително условие е също изпълнено.

Логическия съюз „И“ прави следващото условие задължително: „асоциирани сили от други страни.“

Асоциирани сили са всички останали в това число и СРЪБСКО ХЪРВАТСКО СЛОВЕНСКАТА ДЪРЖАВА / СРХСД/. Това условие не е изпълнено. СРХСД никога не е просъществувала, защото Сръбско Хърватско Словенското Кралство /СХСК/ влиза в конфликт с Хърватска и Словения по въпроса за името на новата държава.

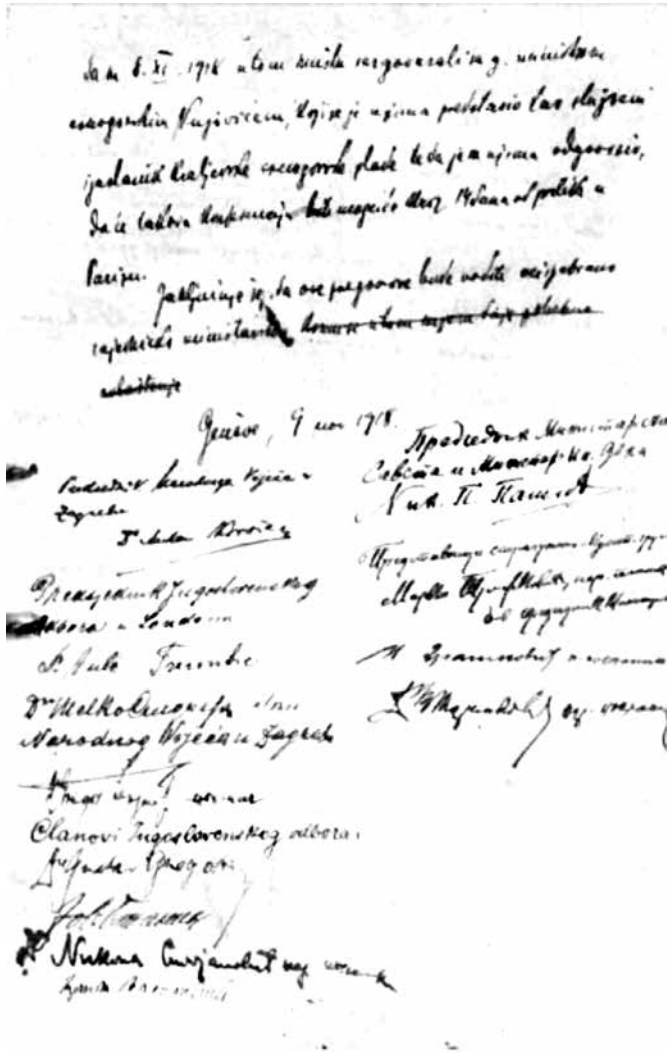
В допълнение, следващият текст казва, че който не ратифицира Договора, ТОЙ НЕ ВЛИЗА В СИЛА САМО ЗА НЕГО: От датата на първия ВЕРБАЛЕН процес договорът ще влезе в сила между високодоговарящите страни, които

са го ратифицирали.

Няма никакво съмнение, който не ратифицира Ньойския договор, няма да получи нищо.

Републиканската структура Сръбско Хърватско Словенската Държава /СрХСД/ е образувана на 9 ноември 1918 г. с Женевската декларация.

Подписите от Женевската декларация за създаване на СрХС държавна

България е ЗАДЪЛЖЕНА по член 36 и 37 от Ньойския договор да признае съществуването на републиканската структура Сръбско Хърватско Словенска Държава и да предаде Западните покрайнини точно на нея.

Поради конфликта на учредителките на новата държава, никога не е са правени избори за Голямата Скупщина /Конституантата, според Женевската декларация/ и държавно Правителство.

И съответно Ньойския договор не е ратифициран от тази държава, което е условие за влизането му в сила.

Историята ни показва, че ратификацията би трябвало да се е случила до 9 август 1920 г., когато Ньойския договор влиза в сила. А до тази дата, дори монархията, на която са дадени Западните покрайнини - Сръбско Хърватско Словенското Кралство е **НЯМАЛА КОНСТИТУЦИЯ И НЕ Е ПРАВИЛО ИЗБОРИ ЗА СКУПЩИНА И ПРАВИТЕЛСТВО.**

Кой и как е ратифицирал Ньойския договор без да са правени избори, без Конституция, без да съществува Народно събрание /Скупщина/ е все още загадка.

Няма съмнения, че България е ограбена въпреки, че е подписала надлежно Ньойския договор.

Иван Николов

Срокът на Ньойския договор изтече!

За пореден път пред ЕС, пред Българската, Сръбската и Македонска държави поставяме въпроса за Българските земи – отнети по силата на същия пакт.

74-години след подписването на Крайовската спогодба, немалко честни и достойни българи в родината и по света си задават въпроса - ще бъде ли използван модела на Крайовската спогодба от 1940 г. от Европейската общност и великите сили като мостра на документ, за връщане за незаконно отнети български земи?! От позицията на времето събитията днес се възприемат като продължение на търсения начини за помирение на европейските държави, участвали в тази баталия., по-голямата част от които днес са членки на Евросъюза.

Според юристи експерти клаузите на този договор са престанали да съществуват, т.е. земите, наречени „Западни покрайнини“, които са ни били отнети, би следвало автоматично с деня и часа на изтичане да бъдат върнати на Република България.

По силата на същия документ от 27 ноември 1919 г. са били нарушени основни норми на международното право. С този документ са орязани исконни български земи, в които населението над 90% е чисто българско. Иде реч не само за Западните покрайнини, а и за Македония, за Беломорска Тракия. По силата на документа е било препотвърдено и румънското владение над Южна Добруджа.

„Не мога да се примиря с тази несправедливост и определено смятам съвсем отговорно, че трябва да се настоява за мирна ревизия на този договор! – това са думи на върховния конституционен прокурор акад. Проф. Борислав Йотов.

Стана известно и, че по повод годишнината от подписването на пакта, която е на 27.11.т.г., вече е връчена и петиция със същото искане на Зинаида Христова, ръководител на Европейската Комисия у нас. Внесено е изискване към ЕС да се произнесе по този въпрос. И тъй като документът вече няма давност следва Ньойският договор да се обяви за невалиден. По силата на този казус Западните покрайнини в Сърбия и регионът на Струмица в днешна Македония следва да ни бъдат върнати обратно.

Ньойският договор както вече е известно е бил подписан на 27.11.1919 г. между страните - Царство България и страните от Антантата. С този документ е поставен край на участието ни в Първата световна война. Всички знаят, че церемонията по подписването се е състояла в родовото имение на френския граф Дьо Ньоо, рицарят-тамплиер, сразен от могъщия български цар Калоян на бойното поле в култовата битка, в която е пленен и самият фламандския император Балдуин. Заради този факт рицарите не можаха да простят на България. По силата на Ньойския пакт Българското царство се е задължило да предаде на Кралство Сърбия, на сърби, хървати и словенци Западните покрайнини – селата в Кулско, областите около Босилеград, Цариброд и Струмица. Антантата поела управлението на Беломорска Тракия, но станало ясно, че Беломорска Тракия е била договорена за Гърция. Било е и потвърдено, че е ставало въпрос и за владенията над Южна Добруджа.

Доводите на юрист по този въпрос е извел акад. Проф. Д-р Борислав Йотов в своята юбилейна книга, озаглавена „България над всичко и над всички“ – 150-а поред,

чиято премиерата се състоя в Голямата зала на Дома на юристите на 4 април т.г./ 2014/.

Върху бялата корица на същата книга академик Йотов е поставил една уникална историческа карта на България, включваща исконни български земи, в това число и Западните ни покрайнини. Така по силата на този документ „От 235 000 кв. км България е била принудена да се свие до 111 000 кв. км.“ Това коментира юристът, уточнявайки и, че и „Турция е дължала компенсация на България в размер на не по-малко от 20 млрд. щатски долара“ Акад. Проф. Д-р Борислав Йотов постави още и въпроси за дълговете на цели 37 държави към България, в размер на обща стойност от над 60 млрд. щатски долара. /Нека не забравяме, че книгата бе издадена в уважаваното Издателство за юридическа литература./

Кой е акад. Проф. Д-р Борислав Йотов – експерт и Доктор по право с 40-годишен професионален стаж само като прокурор. Бил е заместник-районен, районен, заместник-градски, и.г. градски прокурор на София, прокурор в Главната прокуратура (сега Върховна касационна прокуратура). Университетски преподавател по наказателно, международно наказателно и интелектуално право. Защитил е докторска дисертация на тема „Международно правно сътрудничество в борбата с тероризма“.

Автор е на учебници по Наказателно право, Основи на правото и първите у нас учебни трудове по международно наказателно право и право на интелектуалната собственост. Автор е и на 150 научни и художествено-публицистични книги. Най-известните сред тях са: „Из дневника на прокурора“, „Преди разсъмване е най-тъмно“, „Въжето се къса там, където е най-тънко“, „По следите на престъплението“, „Станете, съдът влиза“, „Наказателният процес срещу Васил Левски“, „Ние българите“, „Кой уби Луканов?“, „Престъпната пирамида на властта“.

За книгата си „Имperiите са мъртви – България е още жива“ е награден с Голямата награда на Асоциацията при ООН „Феномени“ и с Юбилеен медал на Организацията на Тракийските джужества в България.

За професионални постижения акад. Борислав Йотов е награден с почетен знак на Съюза на българските юристи и с личен почетен знак I-ва степен – златен на Висшия съдебен съвет.

Акад. Борислав Йотов е член на Съюза на българските писатели и на Световната организация на писателите криминалисти АИЕР. Член е на Българската асоциация по международно право. Бил е председател на читалище и три мандата народен съветник и председател на Комисия по законността.

При изселването на българите от Северна Добруджа е имало затруднения, защото е трябвало да се изселват само хора, които са записани като българи при преброяването от 1930 г., но най-е излязла и асимиляторската политика на Румъния, защото цели български села са били записани като румънски. Освен това българското

правителство е трябвало да заплати на румънското съдбата от 1 млрд. румънски леи. Ст. Трифонов пише още и, че «по-късно този въпрос се уреждаше сравнително безболезнено. Българското правителство успя да закупи на международните валутни борси големи количества обезценени румънски леи, които свършват добра работа.» И. Димитров съвсем точно пише, че «след четвъртвековно чуждо иго Южна Добруджа се върна при майката-отечество“.

Шестдесет и седем хиляди души коренно българско население в Северна Добруджа са били разменени с румънските колонисти, настанени в Южна Добруджа след анексията ѝ от Румъния.» След успешното възвръщане на Южна Добруджа българската дипломация изразява благодарности и в Лондон, и в Москва, което не се харесва на германците и Рибентроп остро протестира срещу това.

В тази връзка ако трябва да коментираме казуса, следва да припомним следните важни исторически факти и моменти: оказа се, че само две са били самостоятелните инициативи на България, без намесата на Великите сили, осъществени през XIX и XX век, след Освобождението ни от турско робство: Обединението на Княжество България с Източна Румелия, с обявяване Съединението и подписването на Крайовската спогодба от 1940 г. По силата на втория исторически документ, който е предмет на нашето

изследване, по мирен път III българско царство, в лицето на цар Борис III възвръща отнетата по силата на Ньойския договор Южна Добруджа. И в двата случая се извършва акт по буквално връщане на изконни български територии, населени с българско население и българско самосъзнание. Практическото осъществяване на второто събитие, след признаване статута на Косово, генерира обединителен патриотичен фокус, около който би могла да се консолидира българската нация. Защото Република България като член на Евросъюза и НАТО, с територия една четвърт от Балканите остава в правото си да постави на масата на европреговори и въпросите, премълчавани повече от половин век - за изконните български територии, както и за произтеклите в този период проблеми с нашите диаспори, в региона на Балканите.

В контекст на т.н. “трагедия на Република Сърбия” днес бихме могли да кажем, че тази наша западна съседка едва сега изживява случилото се с България през 1919 г., след подписването на Драконовския Ньойски договор.

“Косово се оказа сръбският „Ньойски договор“ – написа наскоро неизвестен потребител в Чата на Интернет – “и те се облажиха много тогава, за наша сметка. Защо не се сетиха, че сме братя тогава и ни заграбиха Македония и Западните покрайнини?! Защо не ни ги върнаха така от братски чувства?! Сърбите са ни причинили повече вреди, отколкото гърците дори, защото те все така, в изблик на братска любов ни нападнаха в гръб и абсолютно непрегизвикани, когато нашите предци из-

вършваха Съединението. Изягоха “Големия” и добре, че беше Австроунгария да ни спре, че сега май нямаше да има и Република Сърбия!...”. – Така завършва точно невяроятният коментар на същия неизвестен автор, в дискусия по проблемите около признаването на Косово.

Нека да припомним - по силата на Ньойския договор на 27.11.1919г от България е откъсната “жива плът”: 1. Западните покрайнини; 2. Струмица; 3. Южна Добруджа; 4. Западна Тракия със земите между поречието на реките Марица и Места; 5. Зайчар. Затова днес ние продължаваме да сърбаме и попарата на последиците от наложеното “самосъзнание” на българите и от Вардарска Македония, самоопределящи се като македонци, което е резултат както на сръбския терор така и на провалена стратегия на Коминтерна от 50-те години на Миналия век по ситуирането на несъстоялата се Югофедерация, в която НРБългария е трябвало да стане Седмата Югорепублика.

Известно е, че Социалистическа Федеративна Република Югославия беше създадена по изкуствен начин, от западните «Велики сили», с благословията и на Коминтерна, с цел да не се допусне окончателното обединение на българските територии. В зората на демокрацията България събори своята “Берлинска стена” – т.е. свали петолъчката на 4.10.1990 г., с което фактически се качи на релсите на демокрацията. Преходът - уви за съжаление, който и в момента породжава, се оказва изключително труден. Защото не бе осъществен точно по планирания сценарий, а във властта попаднаха политици, с двойни бракове, със съпруг или съпруга от съседни гържави, които и в момента продължават да провалят териториите и политиката на Република България, съобразявайки се с мненията на своите роднини и съветници.

Антон Ж. Иванов в “Дълг на българската държава” или “Отново за гражданството на жителите на «кновоосвободените земи», придобили българско поданство през 1942-1944 г.” коментира следното: “Сърбия до 1913 г. е била една малка държава, с територия от около 50 000 кв. км! След 1913 заграват Вардарска Македония (26 000), Косово и Санджак! В Повардарие, забележете, още по времето на Първата Балканска война се установява жесток военно-полицейски репресивен антибългарски режим! Българските училища са затворени, учителите избивани, българските свещеници прогонени! Масови репресии срещу българското население, които стигат апогея си при зверското потушаване на избухналото на 16 юни 1913г. Тиквешко въстание както и на българо-албанското Охридско-Дебърско въстание”.

Стоотици хиляди се оказаха днес неасимилираните българи не само от района на Западните покрайнини, а и от цяла Македония, от Поморавието - Ниш, Пирот, Врня, Сурдулица, от Косово, Гърция и от Албания, които са запазили лични документи, кръщелни свидетелства от екзархията, военни книжки, училищни дипломи и лични карти от България, издани им като на български граждани до 1919 г. На много от тях държавата ни впоследствие дори е изплащала пенсиите. На 7 септември т.г. се навършват точно 990 г. участия и в създаването на 68 години както вече споменахме от подписването на Крайовската спогодба. Ситуирането ѝ като документ, обаче започва още от 1938 г., когато българският цар Борис III става посредник, в подписване на Мюнхенското споразумение през 1938 г., по силата на което Германия на Адолф Хитлер си възвръща Судетите - Судетските земи, населени с немци. От този момент започва старта на грандиозния германски завоевателен марш и началото на Втората световна война. За да запази България, Българският монарх цар Борис III тогава подписва и присъединителен договор към Трестранния пакт - Оста Рим-Берлин-Токио, цената на който е била ревизията на

Ньойския договор, при което със съдействието на Германия и СССР се постига подписване на Крайовската спогодба на 7.IX. 1940 г. По силата на този документ, по мирен път Румънското кралство връща на царство България Южна Добруджа. Договорът е включвал клаузи и по “обмена на население” по силата на което румънското малцинство от Южна Добруджа се задължавало да напусне тази територия, а българското - Северна Добруджа. Тогава над 100 000 румънски поданици са били изселени и почти толкова българи от Северна Румъния са се завърнали в родината. В същата връзка любопитна е и една група статистика: оказва се, че към момента на анексирането на територията към Румъния, през 1913 г., от 286 000 жители по статистически данни – само 10 000 са били румънци. По данни от последното преброяване от 2001 г., в областите Добрич и Силистра (т.е. Южна Добруджа) у нас само 57 души са се самоопределили като румънци.

В периода между 21.IX.1940 – 1.X.1940 г. правителството на министър-председателя Георги Кьосеиванов е извършило по мирен път фактическите практически действия по приемането на върнатата територия на Южна Добруджа както и размяната на поданици. Трудовите войски на царство България в този момент са получили специализация по събиране на реколта, разораване и сеитба в плодородната изконно българска земя Южна Добруджа – българска територия още от времето на хан Аспарух.

Първият генерален управител на същата тази уникална плодородна добруджанска земя е бил генерал - лейтенант Георги Попов, герой от войните.

На 5 септември 1944 г. СССР и Царство България влизат във война при което армията на III Украински фронт под командването на ген. Толбухин навлиза в страната. След 9.09.1944 г. когато на власт идва Отечественофронтовското правителство, всичките тези земи, по силата на международните договорености, с изключените единствено на Южна Добруджа са останали извън пределите на ситуираната Народна Република България. Няколко милиона българи от Вардарско, Западните покрайнини, Беломорска Тракия и Егея също остават извън границите на НРБългария.

Същевременно на 28 октомври 1944 г. с подписването на Съглашението за примирение между «Съюзените народи» и Царство България, българската администрация и българската армия са били задължени да напуснат българските територии в Северна Гърция и в новоситуираната Югославия като по силата на Паограф 2 от примирението, страната ни е била задължена и да анулира всички законодателни и административни актове, свързани с тези земи.

След като сега се кове новия европейски закон, за всички прилежащи в европейската общност народи, с общо законодателство и т.н. е редно да се вземе ново генерално решение за преразглеждане, предподписване, преразпределение и връщане заграбените земи на България.

Днес, повече от 70 години след ревизиране на събитията, произтекли с балканските държави и територии, наложени от Великите сили след Втората световна война, вече е време големите силни политици на Европейската общност да постъпят достойно и честно спрямо българското население, българските земи и България. За да се решат един път и завинаги големите предстоещи конфликти в тези малки балкански републики, единствено ситуирани върху българските земи. За да не останат Балканите да бъдат вечният “Барутен погреб на Европа”.

Мониторинг ONLINE

Академик Йордан Стоилов Иванов – член на управителния съвет на организацията на обединените българи и Анна Зографова – член-кореспондент на МАБИК

Европа е превзета от бесове

България първа натисна спусъка

Когато научих новината, че български полицаи е стрелял срещу нахлуващия отряд от 54 нелегални нарушители на българо-турската граница, изпитах надежда и дори гордост. Един български полицаи не се поколеба да защити всички нас, поемайки огромен риск от повдигане на обвинения за неправомерни действия в последващото разследване и жертвайки собствената си безопасност. Оказвайки се почти сам на незащитената бразда, която между другото е и външна граница на ЕС, той изстреля първия куршум на Европа срещу нашествието на нелегални пришълци на Стария континент.

на Дуло направи леко движение в националната памет.

И защото точно в навечерието на деня, в който Регионалният парламент в германския град Бремен прие закон, даващ разрешение на полицията да конфискува частни имоти за настаняване на бежанци, в навечерието на деня, в който евроатлантическото лоби в българския парламент прие за обнародване тихомълком и без никакъв медиен шум Закон за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците (либерализиращ приемането и заселването на бежанците и техните семейства в България), в същия този ден българският граничен

Главният секретар на МВР Георги Костов заяви: „В момента имаме задържани 54 нарушители – всички са мъже между 20 и 30 години, самоопределят се с афганистански произход и определено са в добра спортна форма“. От думите му стана ясно, че „групата от афганистанци е налитала на бой и е показвала агресивно отношение към тримата гранични полицаи.“

Наскоро унгарският премиер Виктор Орбан възкликна: „Мигрантите приличат по-скоро на армия, отколкото на хора, търсещи убежище“.

Но още преди него, в края на септември т.г., българският журналист Стойчо Керев формулира публично опасността: „Най-грандиозната измама и манипулация на либералните евромедии е наречана бежанска криза. По-смелите журналисти не крият истинските думи – завоевателна ислямистка война. Това е нова концепция за водене на бойни действия на чужда територия.“

Моля се Керев да не е прав.

Но каквото и да мислим днес, близкото бъдеще ще го потвърди или ще го отрече. При това – много, много скоро.

Днес обаче аз, като много мои сънародници, се гордея със смелостта на българския полицаи Вълкан Хамбарлиев, чието име беше оповестено тази сутрин. Вътрешно дори се усмихнах. Защото старият тотем проговори. Вълкът

полицаи не се поколеба да изпълни свещения си дълг – да защити границата на родината и българското население от нахлуването на нелегални чужди нашественици.

3 срещу 54.

Сериозна ситуация, нали?! Ситуация, изискваща смелост, решителност и хладнокръвие.

И най-вече – ясно съзнание. Непревзето от евроатлантическите бесове, в чиято власт днес се гърчи цяла Европа.

„Върховният комисариат за бежанците към ООН (ВКБООН) в България осъди остро случая със загиналия имигрант край Средец, който беше прострелян от граничен полицаи“. Това заяви Борис Чеширков, говорител на ВКБООН пред БНР. И допълни: „Осъждаме това, че се е стигнало до смърт на човек от Афганистан, търсещ закрила, и че това се е случило, докато той се е опитвал да стигне до безопасността на България и да упражни своето универсално човешко право да потърси убежище. Призоваваме България разследването да бъде незабавно, задълбочено, прозрачно и независимо“.

?!

Разбирате ли за какво става въпрос?!

Сигурността на агресивните и в чудесна спортна форма нелегалните пришълци е по-важна за Европа и

ООН от сигурността на българските граждани. По-важна е и от живота на самите гранични полицаи, които по логиката на ООН е трябвало да посрещнат с хляб и сол незаконно пресичащите границата афганистанци, и ако трябва самите те да загинат на браздата, но да опазят живота на нарушителите.

В съчетание с новините от Бремен, където полицията вече легално ще отнема частни имоти, за да настанява в тях „бежанци“, в съчетание и с новините от Стокхолм, където епископ-лесбийка предложи да се махнат кръстовете от църквите и да се обособят в тях молитвени помещения за мюсюлмани, това становище на ООН звучи „в реда на нещата“.

И показва недвусмислено едно:

Европа е превзета от бесове.

Европа е попаднала в капана на глобална мокра поръчка.

Европейското население е почти напълно неадекватно и не може да се защити от собствения си напълно неадекватен и напълно побеснял елит.

При нас, като периферия на периферията, процесите идват по-бавничко. Защото германският полицай например, би загинал на място, но не би се осмелил да стреля срещу отряда на нашествениците.

Значи, все пак има надежда за нас.

Не само ние, българите, но и още народи от Източна Европа (бидейки периферия на Западния център) все още пазят здрави автономни „островчета“ в съзнанието си, където инстинктивно са скрили от враждебните чужди очи корените на своята идентичност и охраняват унаследените си представи за чест, достойнство, човечност, народ и отечество. Ние също сме от тези народи. Нещо повече – шансът ни е именно в това – че сме периферия на периферията. И въпреки че българската управляваща каста действа в режим на пълно подчинение спрямо началниците си от ЕС и САЩ, и въпреки че тя се страхува да защити националните ни интереси, както ги защитават други източноевропейски лидери, няма как да се угаси „туй, що не гасне“ – дори да го премахнат от учебниците по литература (за което вчера се отново разбързаха образователните „експерти“).

Разбира се, рекациите на управляващите, като се почне от държавния глава и се мине през цялата политическа каста, бяха смехотворни. За Плевнелиев инцидентът е „нелеп“ и „трагедия“. Милият, той не можа да преживее смъртта на нелегалния мигрант по начина, по който преживява (т.е. без усилие) бавното убиване на цял народ. Неговия народ. За да опази мигрантите, той упорито отказва да свика Консултативния съвет по национална сигурност. Партийните активисти цял ден мънкат и не им се разбира какво говорят, за да не разгневят началниците от ЕС. Внимават да не раздразнят и Турция, която предвидливо пропусна отряда от младите афганистанци точно по времето на срещата на европейските лидери в Брюксел и показа на практика какво ще се случи, ако разхлаби граничния контрол. Резултатът – ЕС се обяви за либерализация на визовия режим за Турция и за ускоряване на преговорите по приемането ѝ в ЕС. На медиите пък беше спусната спешно опорната точка, че изведнъж като с магическа пръчка профилът на бежанците се е променил и от сирийци те се превърнали в афганистанци в разивета на младостта си и в перфектна физическа форма.

Но все пак, както стана въпрос и по-горе, няма как да се угаси „туй, що не гасне“, въпреки безсрамната публична манипулация. Няма как да се угаси то и въпреки апокалиптично-безнадеждната диагноза на един от най-добрите и четени опозиционни анализатори, на когото възлагат надежди много хора, останали в будно съзнание и искащи да чуят истината – доц. Иво Христов, който вчера за пореден път заяви шокиращо, близайки в ролята на тъмен бард: „Страната ни е изправена пред драмати-

чен колапс. Само че типично по български, този колапс става тихо, бавно. Ние потъваме в едно бласто на посредственост, бълбукайки доволно, и постепенно умираме. Това, което се представя като енергично гражданско движение, не е нищо друго освен издигащите се мехурчета на змиенето на един организъм. (...) Тъй като ние сме периферия със силна геополитическа зависимост, нищо в България не може да се промени коренно, без да се променят нейният геополитически статут. Аз поне в близките години не я виждам тази промяна.“

Не, Иво! Не!

Ако ти си мехурче от змиенето национален организъм, то онзи полицай, който тази нощ е защитил българската граница и всички нас, какъвто и да е, и да не е герой, не е и мехурче от разлагаща се национална плът. И слава Богу, все още има немалко българи, които пазят в паметта си понятия като чест и мъжество.

Разлага се Европа, а не България, приятели!

Европа фатално се разлага отвътре, въпреки красотата си опаковка отвън. Да, нас ни разрушиха отвън, измъчеха и отвътре националната ни душа, но там, в дълбоките ѝ дупли, ядката ни все още е здрава. Все още повечето от нас са просто нормални хора. Все още съзнанието ни не е прекършено, въпреки че сме една от най-беззащитните пешки на голямата геополитическа дъска.

Всъщност, точно в това е и нашият шанс.

Затова – не слушайте демобилизиращите, обидни и цинични слова, които ви превръщат в дезертьори в битката за собствения ви живот, в битката за общия ни живот. Целта е да повярвате, че нищо не зависи от вас. И да умирате бавно и доброволно, като мехурчета от змиената плът на националния организъм, с любезното съдействие на интелектуалния ни елит, който, неспособен да създава идеологии и да излъчва визионери, е вдигнал безразлично и високомерно бялото знаме, убеждавайки ни, че всичко е загубено.

Както каза доц. Николай Гочев преди няколко дни – време е за идеология:

„Така че на онези от нас, които ги е грижа за страната им, предстои да се съсредоточат и да предложат идея за бъдещето ѝ, което значи също – за нея самата. Такъв проект засега не може да разчита на финансиране, тъй като той няма за цел никаква печалба. Той трябва да произведе мисъл, която ще събере разпръснатите се във всякакви посоки хора, които все още, и то с голяма болка, си спомнят, че някога са били заедно. Първото, което предлагам на всички, които имат достъп до телевизия, вестници и социални мрежи – спрете да злословите срещу народа си. Той за нищо не ви е виновен. А и нямате полза от това. Никой няма да стане по-умен, по-благовъзпитан или по-уважаван от това, че охулва близките и унижените, а прославя далечните и овластените.“

Тъй че ако неизбежно ще се мре, както прогнозира доц. Иво Христов, то все още има живи българи, които предпочитат да го направят, развявайки националния трибагренник, а не махайки безнадеждно бялото знаме на пораженията дух и самоубийствения nihilизъм.

„Нищо не е изгубено, докато не е изгубено всичко“ – ще повтора за пореден път думите на италианския писател Курицо Малапарте.

Може би Европа я очакват трудни времена. Може би и България я очакват още по-трудни времена. Процесите са твърде напреднали, за съжаление. Но все пак – не забравяйте, че когато Европа реши да отнема думите на европейците, за да ги дава на нашествениците, в България беше изстрелян първият куршум срещу тях.

И това, повярвайте, е начало.

Мъничко наистина. Но е начало.

Христина Христова

Религия, фундаментализъм и кризата на европейския елит

Венелин Бариков, историк

Глобалната политика на новия световен ред.

Защо написах този кратък текст? За да потърся причините за кървавите атакти в Париж? Не! За даzakлеймя исляма като упадъчна култура и религиозна система? Не! За да обясня глобалната политика на новия световен ред, който все повече се превръща в дълбока световна криза на елитите? Да.

Паразитното общество от "лидери"

Именно поради това. Защото съм историк и не мога да остана безучастен към случващото се. Заради провала на международната политическа общност, това бърборещо и паразитно общество от "лидери", чийто решения се заплащат с живота на обикновени хора. Защото утре, ние българите, може да сме следващите, които да попаднат под бомбите и ударите на фундаменталистите.

Ударът срещу "Шарли Ебдо" беше удар върху европейската свобода и култура

След смъртта на журналистите от "Шарли Ебдо" става ясно, че Европа бавно тръгва към своята гибел. Не поради липсата на съчувствие към страшната трагедия или поради отсъствието на съпричастност към жертвите на терора и техните близки. Ударът срещу "Шарли Ебдо" беше удар върху европейската свобода и култура, върху постиженията на европейската цивилизация свободно да изразява мнение по всички теми на ежедневие, политиката и живота въобще. Когато говорим за гибелта на Европа не става въпрос за срутване на европейската икономика или за нова финансова криза. Става въпрос за легитимността на властта в Европейския съюз, за неспособността на неговите лидери да взимат решения, за несъстоятелността на политическия проект – обединена Европа с европарламент и еврокомисия.

Европа – заложник на американската меркантилна политика.

След атаките в Париж Европейският съюз е вече политически труп. Агонизиращ, който може да предизвика само още страдание на европейците и да срути цялата европейска културна идентичност, основана на християнските добродетели и нравствеността, на свободата на мислене и онази тънка и фина чувствителност, която прави европейците хегемон на световната култура. Европа е силна икономически, но в обществено и политическо отношение тя е агонизираща, умираща "общност". Бежанската криза само потвърждава тази аксиома, която скоро ще се превърне в битие, ще засеже всички европейските народи. Лидерите на страните членки на Европейския съюз са смешни в поведението си и неадекватни в изказванията и позициите си. Няма и не може да има решение на бежанския проблем, щом бежанците – араби и мюсюлмани са вече пред вратите на Европа, или, вече са влезли в Стария континент. Бежанската криза може да бъде решена само, ако се омилотвори Близкия изток, който клокачи и ври като казан от народи, борещи се за своята еманципация, за свое място в общия процес от човешки ценности, грубо позавани от американските икономически интереси. Всички войни срещу политическите режими в Афганистан, Ирак, Либия, Сирия и др. бяха услужливо подготвени от американските стратегии и господари на света. Европа се превърна в заложник на американската меркантилна политика.

Европа страда от липсата на политически елит

Позицията на Русия е по-адекватна и своевременна. Тя се стреми да склучи съюз с Турция и да съхрани режима на Башар Асад в Сирия и този път няма сила, която да я спре. Контролната от Америка, Саудитска Арабия и Катар, Ислямска държава бе финансирана и създадена, за да разруши всички пътища на руското влияние в Ориента. Ислямска държава е проект, който цели подкопаването на единството на Европа, на енергийния монопол на Русия и най-страшното – заплахата за християнските ценности, под напора на страха, колебанието и безсилието на европейските политици. Европа страда от липсата на политически елит, способен и силен, зрямотен и свеж в мисленето,

който да отстоява интересите на християнската култура и цивилизация. Сблъсъкът на цивилизацията вече е започнал, но причината за това не е религията и вярата, а политическата конюнктурата и дискредитирането на едни народи от други.

Затварянето на европейските граници не е и няма да бъде добро политическо решение

Това само ще отпрати още по-силно бежанския поток и контрабандата с превоза на хора. В същото време християнската европейска цивилизация не може да откаже подслон на бежанските групи. Първо, защото според християнството ближен е всеки човек, без разлика на пол, вероизповедание и етническа принадлежност. Второ, заради самата европейска икономика, която има нужда от евтина работна ръка. Изпращането на бежанците в лагери и в нечовешки условия за живеене е удар върху самата идея, която ни прави единни в многообразието и служи като основа на европейската култура и идентичност. Както вече посочих, решението на бежанския проблем е външен въпрос, проблем на външната политика на Великите сили, които трябва да положат усилия за умиротворяване на Близкия изток. И тук, ролята на Турция е решаваща. С риск на бъда обвинен в някакъв вид отстъпничество, ще отбележа, че България има най-голяма изгода от Турция като част от Евросъюза или като бариера, буфер срещу тълпите мюсюлмани, идващи от изток. Турция трябва да бъде приета в Евросъюза заради стратегическото си положение и роля в близкоизточните конфликти. Нещо повече. В бъдеще един траен съюз между България и Турция може да доведе до директно внасяне на газ и петрол от находищата в Предна Азия към Централна Европа и Германия. Руското влияние ще бъде отслабено, а България има шанса да стане газов хъб и основен фактор в политиката на Югоизточна Европа.

Като политически организъм ЕС бе обречен и се провали

Дълбоката криза на европейския политически елит води до запазване на едно статукво, което не решава нито един международен проблем, а напротив задълбочава пропастта между народите. Така се създава напрежение и недоверие. Има дискриминирани и унижени народи, които са хвърлени в лапите на една война за ресурси, за разпределение на политически райони в сфери на директни интереси и влияния. И тук религията и призова за религиозна война – джихад, е само причина, да се дестабилизира равновесието в Европа, да се привнесе страх у европейците, заради тяхната безусловна подкрепа за американската военна и агресивна политика. Досега американците бяха хегемон в международните отношения. Но светът е разбунен кошер и изолацията на Русия, Китай или Иран доведе само до усложнения, чийто последствия се виждат на картата на Европа. Цивилизационният модел изисква уважение и респект към всеки един народ, а не расово или верско разделение. Исламът и войстващият фундаментализъм са последните защитни механизми на народите от Близкия изток в борбата им срещу милитаристичната политика на САЩ и апетитите на американците за доминиране в световен икономически мащаб. Как Европа ще отговори на това предизвикателство – това е на този етап е неразрешим ребус. Заради самата бюрократична система на Европейския съюз, заради тромавите му механизми на взимане на решения. Европейският политически проект е изчерпан като съдържание. Бъдещето на Европа е в завръщането към суверенните национални държави, със запазване на свободното движение на стоки, идеи, капитали. Ако обобщим, Европейският Съюз трябва да остане само чисто свободна икономическа зона за търговия, икономика и пътувания. Като политически организъм ЕС бе обречен и се провали. Узряването на нов европейски елит е решението, от което зависи бъдещето на Стария континент.

Извънредно обръщение на Св. Синод на БПЦ за кризата с бежанците

ВЪЗЛЮБЕНИ БРАТЯ И СЕСТРИ, Многократно през последните месеци в публичното пространство се поставя въпросът каква е позицията на Българската православна църква по отношение на т.нар. „бежански проблем». Както обикновено, Църквата ни бива обвинявана в пасивност. Пасивност като позиция и пасивност като действие.

Нека се знае, че в хилядолетния опит на Православната църква не се предвижда вземането на прибързани решения, продукувани от моментни ситуации. Нито пък вземането на решения под влиянието на популистки съображения

и с намерение да се угоди на някакво мнение, което се приема в дадения момент за меродавно. По своя характер Православната църква е длъжна да мисли с категориите на Свещеното Писание, Божиите заповеди, така също и с категориите на историята, което означава да промисля позициите и

решенията си с оглед на последствията от дадени събития и как те биха се отразили дългосрочно на православния народ, на наството ни, което Господ Исус Христос е поверил на нашите грижи. Това се отнася особено за ситуации като тази с бежанската криза. Ситуация, която по своя характер, освен моментните въпроси на материалното обгрижване и материалната солидарност с прииждащите тук хора, поставя въпроси за стабилността и съществуването на Българската държава, по принцип. Както и въпроса за това в какъв духовен контекст, в каква духовна среда, ще пребивава православният български народ, ако този поток продължи до степен, в която да бъде разместен съществуващият етнически баланс на територията на нашето Отечество България, която Бог е определил православният наш народ да обитава. През последните месеци сме свидетели на вълна от прииждащи от разорените от война страни на Близкия изток и Северна Африка и търсещи прибежище в европейските държави хора. Вълна, която придобива всички белези на нашествие.

Нека няма никакво съмнение за това, че Православната църква изпитва състрадание и призовава към солидарност с всички тези хора, които вече са попаднали сред нас и действително, а не мнимо, се нуждаят от грижа и материална подкрепа според възможностите ни. Но нека е също така ясно, че Православната църква е категорично против войната, която е причина за това човешко нещастие. Църквата винаги изследва причините за нещастията и призовава към отстраняването на причините. Битката с последствията, ако не бъдат отстранени причините за явлението, е обречена. Ние помагаме и ще помагаме с каквото можем на бежанците, които вече са попаднали в нашето Отечество, и не ги делим по вяра

и народност, но считаме, че нашето правителство в никакъв случай не трябва да допуска в страната ни повече бежанци. За тези, които вече са тук, е редно като православни християни и като общество да се погрижим доколкото можем и ни стигат оскъдните ресурси, но повече не. Който е създал повода за този проблем, той да го преодолее, не е редно православният български народ да плаща с цената на изчезването ни като Държава.

Изхождайки от това виждане, Българската православна църква призовава българското правителство, ако то е правителство на християнска държава, на всички

форуми и във всички международни организации, в които то участва, да постави най-остро и категорично въпроса за незабавно прекратяване на войните в Близкия изток и Северна Африка и за отстраняването на причините, довели до масовото прокуждане на милиони хора от родните им земи. Пре-

кратяването на войните е първото и задължително условие за решаване на проблема и това прекратяване на войната следва да е първи дълг на всяко правителство, което иска да покаже човеколюбие и съблюдаване на европейските принципи на хуманността.

На второ място, искаме най-категорично нашето правителство да постави въпроса дали е налице религиозно прочистване на тези територии от християнството и как това се вписва в побелите за между-етническа и междурелигиозна толерантност. Искаме нашето правителство да постави пред международните организации въпроса как е гарантирана между-религиозна толерантност в Египет, Сирия, Ирак и т.н. и какви мерки ще вземе световната демократична общност за гарантиране спазването на този принцип в тези страни.

Считаме, че българското правителство трябва да концентрира външнополитическите си ресурси, както казахме, за спиране на войните, а не само да проявява солидарност с последствията от тяхното безкрайно продължаване. И второ, да има грижата и да обърне внимание, че е добре бежанците, които евентуално бъдат приети по квота и за които Българската православна църква изразява готовност да помогне в полагането на грижи, да са такива, които биха се чувствали добре сред нас. И за които грижата, полагана за тях именно от една православна християнска общност, не би представлявала морален или друг проблем. Защото, ако те биха имали проблем да приемат подкрепа от християнска общност, то това ще означава, че християнската общност в бъдеще би имала по-голям проблем, отколкото в момента подозираме.

Патриарх Неофит

Будители – огън без който не можем

В момента в България изглежда така, сякаш невежеството е взело връх и бавно, но сигурно тласка обществото към деградация. И друг път се е случвало. Време е да залюлеем махалото наобратно, преди да е станало късно

Честваме Деня на Будителите. Празник специален – личен, български и съкровен. Прекланяме се не пред мирен договор и военни победи, а пред индивидуални усилия връзали дълбоко своята ознена дряя във вековния обелиск на колективната народна памет. Необходимостта от духовно пробуждане, съхраняване и отстояване на идентичността ни са също толкова актуални днес, както и преди 1 100 години в епохата на св. Иван Рилски – прием за патрон на народните Будители. Светец, монах, отшелник, основател на едноименния манастир – отпаден на Бог и пример за подражание, чиито култ ще надживее времето и ще прескочи националните граници. След него ще бъде Григорий Цамблак – писател и митрополит на Киев, племенник на Киприан Български – митрополит на Москва. От Търновската школа ще излязат още много блестящи книжници, сред които Константин Костенечки и Владислав Граматик – оказали важно влияние върху духовния живот у нас и в Сръбското княжество. Като народен будител заради безспорните си заслуги се чества и Димитър Кантакузин – грък от стара имперска фамилия, който създава своите произведения на български и гръцки.

Всички тези мъже са дълбоко религиозни и тяхното творчество е подчинено на християнската традиция. В онези векове днешното разбиране за националните държави е непознато, но те издигат високо българския език и култура и ги превръщат в модел за подражание от Влахия до Московия. Точно техният колосален труд и споменът за тях няма да изчезне по време на тъмните векове на османското владичество, а ще бъде съхранен по църкви и манастири и ще направи възможна появата на възрожденците през 18 век. Преди тях трябва да отбележим и двамата католически епископи Петър Парчевич и Петър Богдан, написал История на България век преди Паусий – книжовници, дипломати и бунтовници, които няма да пожелат усилия за възстановяването на българската държавност.

Годината е 1762-ра – една малка книжка написана от скромнен хилендарски монах, започва да се разпространява в българските предели – от Бесарабия до Охрид на юг и от Беломорието до Пирот на запад. Печатното дело е скъпо и все още недостъпно, затова се преписва на ръка под светлината на лоени свещи с небивал ентузиазъм и родолюбива ревност. Малкото пламъче много скоро ще разпали незагасим огън, който ще разпръсне безпросветния мрак. Следовниците Неофит Бозвели, Неофит Рилски, братята Миладинови са естествена крачка, която ще направи възможна излизането на сцената на Георги Раковски. Народът е пробуден и не ще търпи повече тирания. Идват Левски и Ботев, Стефан Караджа и Хаджи Димитър, Добри Чинтулов и Иван Вазов. В свободна вече България заради значимостта си като будители се тачат Найден Геров, Йоаким Груев, Христо Г. Данов...

Първото честване на народните будители, за което има достоверна информация се случва през 1909 г. в Пловдив. Общонационален празник ще стане през 1922 г. по предложение на правителството на Стамбулийски. Съкрусена от Ньойския договор България се нуждае от

лъч светлинка, който да разсее всенародното униение. През следващите двайсет години денят на Народните Будители ще се превърне в тачен празник, честван от столицата до най-забутаната паланка. През 1945 г. комунистите забраняват празника. С какво толкова ги бодее в очите? Ами твърде български е! За тях по-важни са датата на собствения им преврат и дните на чужда „революция“ и „братска“ армия. През 1992 г. по идея на проф. Петър Константинов празникът е възстановен. Съюзите на учените и на журналистите в България също честват 1 ноември като свой празник.

Имаме ли нужда от будители днес? – мисля, че повече от всякога. Живеем в един все по-глобален свят, който като че ли навлиза в задънена улица. От една страна възможността да прелетим хиляди километри само за няколко часа и да се докоснем и съпребивеем чужди култури е уникална. Можем, да го направим дори от собствените си домове с един клик на мишката. От друга обаче, налазаните модели на унификация и повърхностно образование, заплашват, да ни запратят в едно ново Средновековие с елементи на модерност – справка „Матрицата“! Свят, в който хората са издигнали и се прекланят пред един-единствен култ – този на парите и потреблението. „Безсмъртните ни души“ съвсем определено са заплашени. Някога ролята на „спасител“ е изпълнявала Църквата – днес обаче там са заети с други „по-бозоугодни дела“. Остават ни само будителите...

Съществуват ли такива хора сред нас, които не забелязваме? Хилядите читалищни дейци, които вършат своята работа срещу мизерно заплащане в често трудни битови условия. Анонимни. Потупвани по рамото със снизхождене веднъж на 4 години по време на избори. Ентузиастично обрекли се на каузата да поддържат знанието и разпалват любопитството. Превърнати в „просяци“, които тропат по различни врати за средства... за да закупят нови книги! Без тяхната родолюбива дейност особено в малките населени места „чалга-културата“ окончателно ще триумфира, притиснала хората между икономическата мизерия и парвенюцината на новоизлюпените „местни феодали“. С достойнство носят „кръста си“ и библиотекари, учители и учени – натикани в ъгъла, вкарани в „невъзможни бюджети“ и целесъобразности. Всички те – новите будители не се признават за победени в една вечна война – хилядолетната битка между властта, която иска прост и беден народ, за да го управлява по-лесно и свободния полет на човешкия дух, който не търпи окови!

Просперитетът без образовани граждани е невъзможен. Тук не говорим за функционална грамотност позволяваща, да си напишем името без правописни грешки, нито да наизустим 10-15 световни столици. Просветените хора са мислещи, критични и често в опозиция на всяка власт. Затова са неудобни. Будители! Във физиката съществува термин „критична маса“ – натрупване, което води до необратима промяна в определена посока. В момента в България изглежда така, сякаш невежеството е взело връх и бавно, но сигурно тласка обществото към деградация. И друг път се е случвало, и точно будителите са били тези, които слагат прът в колелата на тиранията! Време е да залюлеем махалото наобратно, преди да е станало късно...

Димитър Герганов

Бунтът на българския дух

Празникът на народните будители се чества в България за пръв път в Пловдив през 1909 г. След тежкия за страната край на Първата световна война и понесената национална катастрофа настъпват национален погром, духовна разруха и всенародна покруса. Реална е била заплахата да рухне националната ценностна система. Въщност това е била причината да се появи необходимост от въвеждането на всенароден ден на паметта за големите българи, поддържали българския дух през вековете.

Човекът, който предлага 1 ноември за общонационален празник Ден на народните будители, е Стоян Омарчевски - министър на просвещението в правителството на Александър Стамболийски. Завършил е философия през 1912 г. и право през 1917 г. в Софийския университет. За две години - от 1920 г., Омарчевски въвежда задължителното основно образование, строи 1115 нови училища в малките селища, освобождава от данъци детската литература, провежда правописната реформа от 1921 г., предложена от акад. Александър Теодоров-Балан.

През 1921 г. министърът на народното просвещение Омарчевски внася в Народното събрание законопроект за поставяне на бюстове на заслужили българи в централната алея на Борисовата градина. Има сведения, че идеята му е била внушена от обикновен селянин, който написал в писмо, че трябва да отдаваме почит на «големите българи», които са ни направили народ - Левски, Ботев, Каравелов... Името на празника на народните будители подсказва проф. Боян Пенев - като ден на почит пред онези родолюбци, които са пробуждали народа чрез слово и оржие, воювали са за вярата, езика и свободата на България.

За празника е избрана датата 1 ноември - Денят на покровителя на българския народ св. Иван Рилски. Този ден е трябвало «да увековечи паметта на великаните на непобедимия български дух, на творците на родната реч, мисъл и историческа слава, на големите ни дейци за народното пробуждение, за да служат за назидание и пример на поколенията». Прието е, че плеядата на будителите започва с Паисий Хилендарски, преминава през книжовници и заможни българи, вложили сили и средства в създаването на училища и храмове в покрепа на вярата. Сред будителите са и десетките борци за национално освобождение, хората на образованието, науката и културата, допринесли за духовното развитие на България. Сред най-популярните български народни будители са Свети Паисий Хилендарски, Иван Вазов, Григорий Цамблак, Константин Костенечки, Владислав Граматик, Матей Граматик, Свети Иван Рилски, Неофит Бозвели, братята Димитър и Константин Миладинови, Георги Стойков Раковски, Васил Левски, Христо Ботев, Стефан Караджа, Хаджи Димитър, Любен Каравелов, Добри Чинтулов и много други. Между тях са и създателите на Българското книжовно дружество в Браила през 1869 г. (БАН от 2011 г.). Първият председател на БКД проф. Марин Дринов пише: «...Ни у един народ не се е случвало да захваща подобно дружество при такива обстоятелства, каквито са нашите, и в няколко месеца да се тури в такова действие, както е нашето сега.»

На 28 юли 1922 г. Министерството на народното просвещение излиза с окръжно номер 17 743, според което 1 ноември е определен за «празник на българските будители, ден за отдаване на почит към паметта на големите българи, далечни и близки строители на съвременна България».

31 октомври 1922 г. излиза постановление на Министерския съвет за обявяване на празника. На 13 декември същата година XIX обикновено народно събрание приема Закон за допълнение Закона за празниците и неделната почивка.

Ето част от речта на Стоян Омарчевски с мотивите за празника:

„Когато е обезверен и объркан в духовните си ценности, българският народ търси упование и надежда в своето минало, във всички ония морални и културни качества, които носи в душата си... Нека Денят на св. Иван Рилски да се превърне в Ден на народните будители. Те са малките и големите,

знайните и незнайните, които не са оставили никога народните идеали да бъдат помрачени, надеждата и вярата за тяхното постижение да угаснат.

Те са най-верните изразители на спонтанната воля на българския народ към безкористно и всеостранно развитие, самоопределение и утвърждение като културна сила. Те са живата и вечна връзка между миналото, настоящето и бъдещето, те са безсмъртната гаранция, че нашият народ ще прескочи всички събитосни изпитания и ще оцелее.

Допреди войната образованието и възпитанието в нашите училища бе насочено към едно

планомерно и системно развитие сред учащата се младеж на национални и отечествени добродетели, от една страна, и на граждански и културни, от друга. Любов и почит към старинно българското, благоговение пред дейците и строителите на нашето национално верую, старание и съревнование към доброто и хубавото, увлечение към идеалното - ... Тия добродетели, насаждани в душите на поколения в продължение на цели десетилетия, бидоха разклатени от отрицателните резултати на войната, преди всичко в самото общество, а оттам - и отражението на отрицателните прояви всред учащата се младеж. Последната се увлече по всекидневното, забавителното и лекото в живота; волност, безгрижие и лекомислие обладаха душите им и лека-полека тя се отдалечи от ценното и същественото в живота и миналото. А в полумрака на нашето минало се откриват големите фигури на редица велики българи, които с необикновеното увлечение и с една завидна самопожертвователност са служили на своя народ; които не са пожелали ни сила, ни младост, за да положат основите на нашия културен и политически живот. От Паисия насам до наши дни се редят светлите и лъчезарни образи на големи културно-обществени дейци, далечни и близки строители на съвременна България.»

Цар Борис III подписва закона за въвеждането на Деня на народните будители на 3 февруари 1923 г. Така 1 ноември е обявен за официален народен празник в чест и памет на заслужилите българи. За пръв път в столицата празникът е честван на 1 ноември 1922 г. Да добавим само, че самият Омарчевски след преврата през 1923 г. е арестуван и натикън в затвора заедно с другите земеделски министри.

След 1945 г. Денят на народните будители е заличен от списъка на официалните празници, защото дублирал 24 май. Празникът е възстановен през 1990 г. по идея на сдружение «Мати Болгария» и председателя му Петър Константинов, а по инициатива на Съюза на учените е обявен и за Ден на българския учен - именно защото първият акт на българската държавност е осъществен още преди Освобождението, когато се създава първата институция на бъдещата свободна държава България - Българската академия на науките.

Велиана Христова

СЪЕДИНЕНИЕ - 2 или Крайовският договор

„Всяка истина преминава през три фази. Отначало е осмивана. След това е яростно отричана. Накрая бива възприемана като очевидна.“
Артур Шопенхауер 1788-1860

Всички знаем за измамниците Сърбия и Гърция, които въпреки сключения договор с България по време на Балканската война, откажах да дадат предварително договорените с България територии, а ни окрадоха и така предизвикаха Втората Балканска война. Ето какво пише за коварството на сърбите и гърците по време на Балканските войни, великият син на френския народ, разследващият журналист Анри Поззи във „Войната се връща“:

„Още през май и юни 1912 г., т.е. повече от 4 месеца преди нападенията на гърци, сърби и българи срещу турците, Пашич отправяше до чуждестранните си агенти инструкции, заповядвайки им да разпространяват, че Белград счита за сръбски и смята да си присъедини македонските области. Освен това, официалните предста-

Делегацията, подписала Крайовската спогодба

вители на Сърбия в Париж доверяваха на някои френски политически мъже, че са наточени да създадат през май едно информационно бюро, необходимо за тяхната пропаганда, и че те са решени, в съгласие с гърците, да не зачетат договора за подялбата, прибавен към съюзническия договор, сключен в София.

Този договор даваше на България, в случай на победа, две трети от Македония и за половината от другата трета въпросът можеше да бъде подложен на арбитраж от цар Николай II.

Директивите, дадени на информационното бюро веднага след започването на преговорите в Лондон от белградското Прес-бюро и от сръбския министър в Париж, г-н Веснич, материализираха изявленията му, направени през април и юни пред неговите френски приятели. В резултат беше поведена от информационното бюро, все по-остра и по-остра, една тенденциозна кампания във всички френски вестници под закрилата и с помощта на един голям вечерен парижки вестник.

Информационното бюро изглеждаше съвсем независимо от сръбското правителство, и това последното си умиваше ръцете от обвиненията и нападенията, отправени срещу неговата съюзница, при все че ги използваше и. направляваше. В действителност Белград плащаше на бюрото 3000 франка месечно - и 25000 франка тайно - плащаше всички телеграфически разности и поемаше върху себе си възнаграждението на всичките му специални кореспонденти. Тайното разбирателство на Атина и Букурещ с Белград срещу София блясва, като се прибави, че от юли 1912 г., т.е. тогава, когато съюзът между България и Гърция беше най-приятелски и когато никой не мислеше за Румъния, гърци и румънци плащаха на това бюро, първите - 3000 фр., вторите - 5000 фр.

месечно. към които се прибавяха тайно плащани суми, и че трите сили не искаха по никой начин България да бъде допусната в това бюро.

Пашич е, който накара сръбските войски, които той беше изтеглил от фронта при Чаталджа. под претекст на пълното им безсилие, да завземат тези области на Македония, на които Сърбия беше хвърлила око - Скопие, Велес, Куманово, Щип и Прилеп.

Пашич е, който в съгласие с войводата Путник, началник щаба на сръбската армия, прати в тази Македония банди от нередовни войници - четници, организирани под началството на полковник Димитриевиц от Народна отбрана. Щом като дойдеше моментът Сърби и гърци да нападнат българите, четниците трябваше да потушат с кръв съпротивата на македонското население.

Пашич е най-сетне този, който пръв представи на цар Фердинанд, чието славолюбие чакаше само да бъде убедено, миража на едно коронясване в „Св.София“ /цариградска джамия,

бивш раннохристиянски храм/, и който го беше убедил, че това ще бъде възможно единствено, ако Цариград бъде превзет само от български войски. И докато старата нишка лисица беше излъгала един владетел, който не се съмняваше в нищо, защото се считаше много по-умен от всички

политици по това време, генерал Путник презгруппираше и отпочиваше дивизиите си; гърцият генерален щаб разполагаше своите по Беломорието и в тази част на Македония, която граничи с Албания; правителствата на Белград и Атина си разпределяха земите, обещаваха на Букурещ българска Добруджа, осигуряваха го най-малките подробности плана, който замисляха.

Аз чувам още възклицието на сръбския министър Веснич, в което се четеше триумф: „Най-сетне! Те са в нашите ръце!“ Това беше през оная сутрин на 30 юни 1913 г. когато пристигна в Париж новината, че българските части атакували сръбите.

Наистина „те бяха в техни ръце“, както ние бяхме в ръцете на Бисмарк след телеграмата на Емс, когато българите, за които днес се питаме как са били готово заслепени, че не са знаели толкова дълго време нищо за удара, който се замисляше срещу тях, си дадоха сметка, че са обкръжени като в пръстен от сръбско-гърциите войски, беше много късно.

Обаче боеспособността на техните войници беше толкова голяма, толкова пламенно беше желанието им да се освободят от обръча, който ги стягаше, че те щяха да победят, ако не ги беше съсипала намесата на румънците, които ги нападнаха в тил по предвидения план.”

Винаги идва време, когато заграбеното с измама се връща на собственика. За България, това време се нари-

ча Съединение – 3.

Условията на спогодбата налагат Румъния да върне на България Южна Добруджа (“Cadrilater” на румънски), както и да се осъществи обмен на населението от Северна Добруджа и Южна Добруджа. На 19 август 1940 г. протичат мъчителни и трудни преговори между двете държави. Румънската страна се стреми да направи възможно най-малки отстъпки, но в крайна сметка на нея ѝ се налага да върне южната част на Добруджа на Царство България.

Така 88 000 румънци, заселени от румънските власти след края на Втората балканска война през 1913 г. (виж Букурещки договор), когато територията на Добруджа е окупирана от Румъния, са принудени да напуснат и да се преселят на север, докато 68 000 българи от северната част се преселват в родината. Те идват само с това, което са могли да носят, и със своите стада, като са оземлени със земята, отнета от румънските власти в първото десетилетие на окупацията от другите българи в полза на румънските заселници - системата „*trăime*“ (действителните имоти на българите от Северна Добруджа остават като „компенсация“ на румънските поземлени имоти, създадени в Южна Добруджа).

КРАЙОВСКИ ДОГОВОР от 7 септември 1940 г.

Негово Величество царят на българите, от една страна, и Негово Величество кралят на Румъния, от друга страна, въодушевени от желанието да уредят в дух на взаимно разбирателство всичките въпроси, засягащи отношенията между двете държави, и да създадат положителни основи за приятелско сътрудничество между своите народи, допринасяйки по този начин за затвърдяването на мира в Югоизточна Европа, решиха да сключат за тази цел един договор и назначиха за свои пълномощници именно:

Негово Величество царят на българите:

господин Светослав Поменов,

пълномощен министър.

господин Теохар Папазов, нарочен съдия при Постоянния съд за международно правосъдие;

Негово Величество кралят на Румъния:

господин Александър Крециану,

пълномощен министър,

господин Хенри Жорж Мейтани, юридически съветник при румънското кралско Министерство на външните работи,

които като размениха пълномощията си, намерени в добра и надеждна форма, се споразумяха върху следните разпореджания:

Чл.1. В сектора, включен между Дунав и Черно море, границата между България и Румъния ще бъде занаятно установена така, че да следва трасето, посочено в приложението тук протокол към настоящия член (Приложение А). Този протокол съставя неразделна част от настоящия договор.

Начините за прилагането на настоящия член са предмет на една специална спогодба между високодоговарящите страни (Приложение Б).

Чл.2. Въз основа на настоящия договор високодоговарящите страни заявяват тържествено, че установената между тях граница е окончателна и вечна.

Всяка от договарящите страни се задължава следователно да не предявява никога претенции от териториално естество срещу другата високодоговаряща страна.

Чл.3. Високодоговарящите страни са съгласни да пристъпят в тримесечен срок от размяната на ратификационните документи на настоящия договор към задължителна размяна между румънските поданици

от български народностен произход от Тулчанския и Кюстендженския окръг (за последния окръг в неговите предели от 14 юни 1925 г.) и румънските поданици от румънски народностен произход на Дуросторския (Силестренския — бел.съст.) и Калиакренския (Добричкия — бел.съст.) окръг.

Колкото се отнася до румънските поданици от български народностен произход от другите области на Румъния и България, преселването в страната на народностното им родство става факултативно (незадължително — бел.съст.) в едногодишен срок, смятан от размяната на ратификационните документи на настоящия договор.

Приема се обаче, че румънското правителство ще може да разпореди задължително изселване за България на един брой румънски поданици от български народностен произход, равен на броя на българските поданици от румънски народностен произход, които ще са упражнили правото си на изселване съобразно с предходната алинея — като българското правителство се задължава да приеме върху територията си казаните румънски поданици от български народностен произход.

Българското правителство ще може от своя страна да разпореди задължително изселване за Румъния на един брой български поданици от румънски народностен произход, равен на броя на румънските поданици от български народностен произход, които ще са упражнили правото си на изселване съобразно с алинея втора на настоящия член, като румънското правителство се задължава да ги приеме върху своята територия.

Техническите въпроси, които се отнасят до прехвърлянето на населението, са предмет на една специална спогодба между високодоговарящите страни (Приложение В).

Чл.4. Въпросите от финансово естество» които произтичат от настоящия договор, са предмет на една специална спогодба между високодоговарящите страни (Приложение Г).

Чл.5. Селските имоти — покрити и непокрити, намиращи се в Дуросторския и Калиакренския окръг (в техните предели от 14 юни 1925 г.), придобити съгласно румънските закони и принадлежащи на всички румъни, които не се засягат от прехвърлянето на населението, ще могат да бъдат доброволно и свободно ликвидирани от собствениците им без пречка, която произтича от българските законодателни или административни разпоредби, о срок от 18 месеца, смятан от размяната на ратификационните документи на настоящия договор.

След този срок българските власти ще могат да отчуждават тези имоти срещу справедливо и предварително обезщетение, установено според изчисленията, направени от смесената комисия за размяната на населението.

Чл.6. Създава се една смесена комисия от трима членове румъни и трима членове българи, до която ще се отнасят всички въпроси, свързани с прилагането на настоящия договор, за чието разрешение не е била предвидена специална процедура.

Тая комисия ще има седалище в Пюргево и ще се събере в тридневен срок след размяната на ратификационните документи на настоящия договор.

Ако смесената комисия не намери разрешение на един въпрос в десетдневен срок, смятан от момента, в който е била сезирана от него, казаният въпрос ще бъде отнесен по искане на една от делегациите в смесената комисия до двете правителства, за да бъде разрешен по дипломатически път.

Ако в един нов срок от два месеца, смятан от момента, в който едно от двете правителства ще бъде сези-

130 години

ране от своята делегация в смесената комисия, преговорите по дипломатически път не завършат със съгласие, спорът ще бъде отнесен на арбитраж. Всяка една от високодоговарящите страни ще посочи един арбитър. Двата арбитражи ще се споразумеят за посочване на един свърхарбитър.

В случай на несъгласие изборът на свърхарбитъра ще бъде предоставен на една трета сила, посочена по взаимно съгласие от двете високодоговарящи страни.

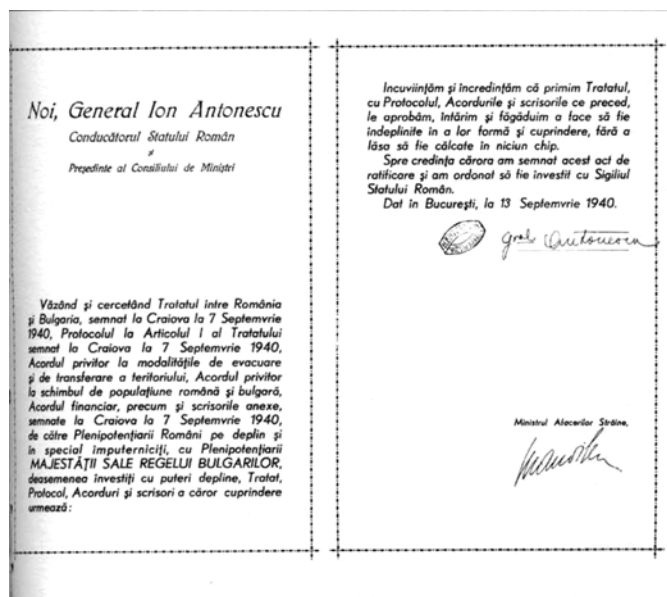
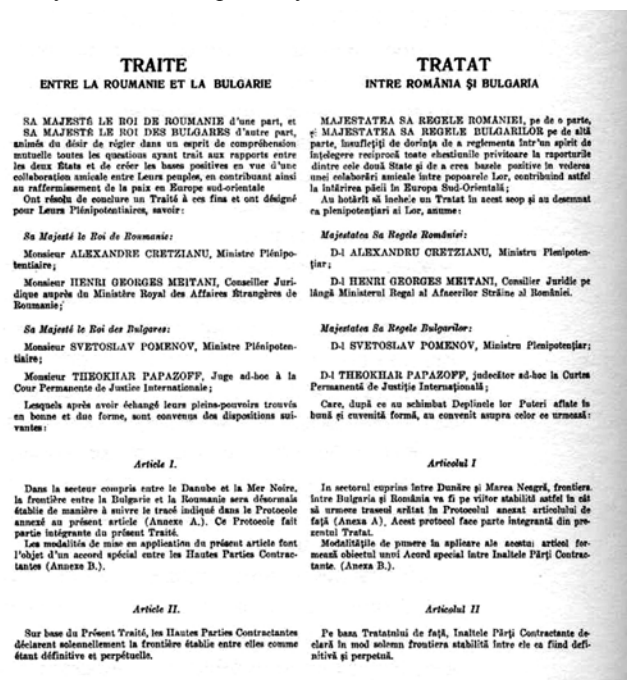
Чл. 7. Настоящият договор ще бъде ратифициран. Размяната на ратификационните документи ще стане в Букурещ най-късно до 15 септември 1940 г.

Съставен в Крайова на 7 септември 1940 г. в два екземпляра.

Подписали:

За България: С.Поменов Т.Папазов

За Румъния: Ал.Крециану Х.Ж.Мейману

Крайовски договор – 7 септември 1940 г. - Съединение – 2

Материалът подготви
инж. Ангел Петков, в очакване на СЪЕДИНЕНИЕ – 3!

Началото на войната е поставено на 2 ноември (ст. ст.) 1885 г., когато сръбската армия нахлува в България. Това е първата война на българския народ след Освобождението и се води за защита на Съединението на Княжество България с Източна Румелия.

Този акт, състоял се на 6 септември с.г. бързо привлича вниманието на международната общественост. Първа реагира Високата порта. Тя изпраща незабавна нота до правителствата на Великите сили, подписали Берлинския договор от 1878 г., с която настоява за възстановяване правата на суверанитет върху Източна Румелия.

Русия се отнася отрицателно към Съединението. Причина за това е отношението ѝ към княз Александър Батенберг, който вече не се ползва със симпатиите ѝ. Обединението на българския владетел, а Русия не иска да допусне това.

Като първи знак на неодобрение, Русия незабавно отзовава всичките си офицери от България и нарежда на военния министър в правителството на Петко Каравелов Михаил Кантакузин – също руски офицер, да подаде оставка.

Англия се възползва от ситуацията и е единствената сила, която дипломатически подкрепя Съединението. Тя вижда шанс да спечели позиции в уголеменото Княжество и в същото време да разклати руските позиции на Балканите. В Берлин и Виена отношението е сходно - тамошните правителства подкрепят руското искане за възстановяване на статуквото в Източна Румелия, но в същото време нямат нищо против отслабването на влиянието на Петербург в района и изпращането на Англия и Русия една срещу друга. Франция, макар и стояща по-встрани от събитията на Балканите в този момент се обявява за анулиране на съединителната акция и възстановяване на статуквото; такава е и позицията на Италия.

Съседните на България държави реагират крайно негативно. Отношението на Турция към събитията е съвсем обяснимо - тя губи своята, макар и силно ограничена власт, върху една богата провинция и понася тежък удар върху международния си авторитет. Сърбия и Гърция протестират срещу нарушаването на равновесие на полуострова, установено от Берлинския договор. Румъния и Черна гора запазват относително спокойствие.

При създаването се обстановка Великите сили трябва да предприемат някакви действия, тъй като нарушаването на Берлинския договор създава неприятен за тях прецедент. По настояване на турското правителство на 24 октомври в Цариград се открива конференция на дипломатическите им представители, които да обсъдят българския въпрос и да стигнат по възможност до общо решение. Този път обаче силите са изпреварени от събитията.

Правителството на Петко Каравелов още от самото начало на събитията ясно отчита надвисналата опасност и се опитва да я възпре с дипломатически средства. Водят се преговори в Петербург, Париж и Лондон. Българските дипломати в Цариград, Белград и Букурещ се стремят да отклонят всеки опит за външна намеса.

Разбира се, опасенията идват преди всичко от поведението на Турция, която е в правото си да се чувства най-засегната. В Цариград обаче се вслушват в съвета на силите за спокойствие и въздържаност, в гръцката столица също са уважавани от настойчивите искания на Англия да не се предприемат крайни действия.

За съжаление не така стоят нещата в Сърбия, където крал Милан I Обренович реагира особено остро. Раздразненето, предизвикано от успешно проведеното Съединение и от превръщането на България в най-голямата по територия държавна единица на полуострова (без Турция), заплахата за аспирациите на Сърбия по отношение на Македония, разклатеното и нестабилно вътрешнополитическо положение в страната се оказват достатъчни за последвалата авантюра на крал Милан.

Подтикван тайно от Австро-Унгария, той решава да се

от Сръбско-българската война

противопостави на обединителните действия на българския народ. По негова заповед на 2 ноември 1885 г. сръбската армия пресича границите с България и навлиза в пределите на Княжеството. Войната е обявена.

Всички предварителни дагности са в полза на сръбското кралство. То има явната подкрепа на една велика сила с определени политически интереси на Балканите; войската му е добре въоръжена, командвана от генерали с опит и предварително изготвен план за действие; важно значение има и изненадата на първия удар.

В същото време България е в центъра на една международна криза с неясен край, офицерският ѝ кадър е млад и без боен опит. Освен всичко това, тъй като се очаква нападение от Османската империя, българското правителство на Петко Каравелов съсредоточава почти всичките си въоръжени сили на границата с Турция и е абсолютно неподготвено за удар от запад. Поради това навлезлите сръбски войски почти не срещат съпротива и закана на сръбския

крал няколко дни след началото на войната да пие кафе в българската столица изглежда реално постижима.

Сърбия напада България с две армии - основна Нишавска, настъпваща по линията Ниш-София, и спомогателна, Тимошка, към Видин, общо 60 хил. г. (по-късно нараства до 120 хил. г.). От българска страна на границата със Сърбия са разположени Западният корпус на майор Аврам Гуджев (между Дупница и Стара планина) и Северният отряд на капитан Атанас Узун

нов (в района на Видин), общо 32 хил. г. (в хода на войната българската армия с опълчението достига 100 хил. г.).

Сръбското командване смята, че малобройните български гранични единици няма да могат да окажат съществена съпротива. Именно тук обаче започват неприятните изненади за агресора.

На 2 ноември българският княз Александър I Батенберг издава манифест до целия български народ с призив за включване в отбраната на страната.

И народът откликва, изправяйки се в защита делото на Съединението. Масово се формират доброволчески отряди от бивши опълченци, българи от Македония, ученици.

В първия ден на войната сръбите навлизат 15 км навътре в българска територия. Завладяват Цариброд. На 4 ноември влизат в Трън и Драгоман. Командването на Западния корпус, осъществявано от майор Гуджев и началник-щаб на майор Рачо Петров, решава да проведе главното сражение край Сливница. На позициите там веднага пристига и княз Александър I. Заповедта е агресорът да бъде удържан, докато пристигнат от турската граница нашите войски. За две денонощия те трябва да изминат пеша 400 км!

За 20 часа е достигнат Пловдив. Тук няма полковници и генерали с адютанти. Най-старшите са млади капитани и поручици, възпитаници предимно на руските военни академии. В нощта на 5 ноември мокри, гладни и изморени българските войници достигат заветните позиции при Сливница. Именно там, от 5 до 7 ноември се решава изходът на войната.

Още в първия ден на боевете край малкото българско градче, ротмистър Анастас Бендереv нанася тежък удар на сръбските части на височината Мека цръв. На 6 ноември успехите са продължени от действията на поручик Атила Зафиров при с. Комици. Там ненадейно в решителния миг на боя се включват и македонските харамии на капитан Коста Паница.

Пълни с драматизъм са усилията да бъде задържана Мо-

равската дивизия, която се насочва с обход от юг към София. Отрядът на капитан Стефан Кисов е разгромен край Брезник, но задържа противниковата дивизия, която на следващия ден търпи поражение от частите на капитан Христо Попов при Гургулят. На същия ден, 7 ноември, след устремна атака, предвождана от началника на артилерията капитан Олимпий Панов, сръбите са разбити на височината Три уши и започват да отстъпват от Сливнишката позиция.

Тридневното отбранително сражение при Сливница завършва с победа на българската армия и осигурява преминаването ѝ в контранастъпление. От този момент нататък инициативата преминава изцяло в нейни ръце. След пристигането на повечето части от Тракия армията ни е под командването на подполковник Данаил Николаев. На 10 ноември е постигната нова победа, край Драгоман, а в следващите няколко дни са превзети Цариброд и Пирот. Пътят към Ниш и пълния погром на сръбската армия е открит.

Успешно протича отбраната и на север. Ръководените

от капитан Атанас Узун малобройни български части задържат настъплението на сръбската войска дни наред и са обсадени във Видин едва на 9 ноември, когато изходът на войната до голяма степен е решен. Усилията на противника да превземе този български град остават напрасни.

В тази обстановка Австро-Унгария, подтикната Сърбия към военната авантюра, предприема действия за спасяването ѝ от пълен разгром. На 16 ноември австро-унгарският пълномощен

министър в Белград граф Рудолф Кевенхюлер-Меч отправя ултиматум до българското командване и лично към княз Александър I за спиране на бойните действия. В противен случай заплашва с намесата на австро-унгарските войски в конфликта. Заканата изиграва своята роля - князът заповядва да се преустанови настъплението на българската армия в Сърбия.

Така само за две седмици младата българска войска, без каквато и да е външна помощ подкрепена единствено от родни доброволци, запасни и опълченци, разгромява опитната сръбска армия. Затова Сръбско-българската война е наричана „капитаните побеждават генералите“.

На 9 декември 1885 г. в Пирот между двете съседни балкански страни е сключено примирие, а мирът между тях е възстановен посредством Букурещкия договор от 19 февруари 1886 г.

След гръмкия успех на българската армия, предизвикал всеобщо възхищение, е съвършено ясно, че не може и дума да става за възстановяване на статуквото в Източна Румелия. На 24 март 1886 г. е подписан т.нар. Топханенски акт, чрез който Турция признава съединяването на Княжество България и Източна Румелия в единна държава, при одобрението на всички Велики сили.

За победата на българската войска важна роля изиграват преди всичко голямото себеприщание и жертвоготовност на войниците и офицерите, които се бият срещу своя противник за отстояване на едно свещено дело. Затова, ако се говори за Отечествена война на България в истинския смисъл на думата, такава е именно войната против Сърбия от 1885 г. Със своите победи при Сливница, Драгоман и Пирот българите защитават с кръв акта на Съединението и правят невъзможен обратният процес на разединение, за което настояват толкова външни сили. В това се състои и историческата роля на благоприятния изход от тази война.

Автор: Илиана Иванова, Изгубената България

Иван Момчилов – атенаторът срещу Жика Лазич

Исторически факти от миналото на ВМРО и борбата на българите от Македония разказва Красимир Каракачанов пред в. „24 часа“.

През нощта на 25 април 1928 г. около щаба на ВМРО на софийската улица „Пиротска“ се разнасят изстрели, чуват се виковете и стонове и един автомобил с мръсна газ се изгубва в мрака. Полицията заварва само няколко петна кръв. Виждат ги на другия ден и много граждани, минали оттам.

Всичко това е инсценировка на ВМРО. Мнимият атенатор срещу лидера на организацията Иван Михайлов дори не е наблизил до мястото на стрелбата. Той спокойно си пие виното в тайна квартира на войводите. Така от София стартира една от най-секретните акции на ВМРО срещу шефа на сръбската полиция Жика Лазич - главния организатор на преследванията срещу българите във Вардарска Македония.

Атенаторът срещу Лазич в собствения му кабинет на-сред Белград разтърсва Югославия. Управляващите са шокирани, а световната преса полуудва.

Кой е Животин (Жика) Лазич? 20 г. той е шеф на сръбската обществена безопасност, личен довереник на сръбския крал Александър Караджорджевич. Той е човекът, който планира и провежда сръбската политика срещу българското население в Македония и ръководи действията на полицията срещу дейността на ВМРО във Вардарска Македония. Освен срещу четите на ВМРО Лазич ръководи и направлява акциите срещу България, насочени към нейната дестабилизация.

След преврата на 9 юни 1923 г., когато в България е свалено земеделското правителство на Стамболийски, и след неуспешния опит за комунистически метеж през септември същата година в Сърбия емигрират няколко хиляди земеделци, комунисти и анархисти, които намират радушен прием от сръбските власти. От техните среди Белград намира доброволци, които въоръжават и изпращат през границата, за да извършат атентати, саботажи и убийства на българска територия. Целта е дестабилизацията на България и поставянето на власт на удобни за Белград хора. Техен главен организатор е бившият земеделец и авантюрист Коста Тодоров, агент на поне три чужди разузнавания - английското, френското и сръбското.

Сръбският Генерален щаб създава до границата с България складове с оръжие и специални лагери за обучение на наемниците и разработва план за нахлуването на 10 000 души, които да вземат властта в България и да обявят нейното присъединяване към Югославия. Още в края на 1923 г. сръбското правителство отделя 35 млн. динара за тази цел.

Един от хилядите емигранти в Сърбия е Иван Момчилов - бивш член на фракцията на федералистите в македонското революционно движение, подкрепяни от земеделското правителство в София до 1923 г. В Белград той постепенно осъзнава, че сръбите използват емигрантите за своите хегемонистични амбиции, и започва да търси път за връщане в родината. Самият той разказва на свой приятел, че преломът у него е настъпил, когато наблюдавал учения на сръбски военни части, в които врагът бил наричан „бугари“. Иван Момчилов споделя: „Тогава си казах, щом е така, да живее Сливница!“

Момчилов се свързва със своя стар другар Григор Милчинов от Прилеп, деец на ВМРО, и заявява, че е готов да се постави в пълна услуга на организацията. Опасявайки се от сръбската игра, ВМРО първо много детайлно проучва Момчилов чрез своята мрежа от хора в Сърбия. Милчинов дори тайно го посещава в Белград, уверява се в неговата искреност и му поставя няколко проучвателни задачи - главно за събиране на информация. Когато се уверяват в неговата лоялност, шефът на ВМРО Иван Михайлов и разузнавателната ѝ служба

осъществяват сценарий, на който би завидяла всяка разузнавателна централа от ЦРУ, МИ-6 до КГБ. А известният автор на шпионски романи Ян Флеминг би нарекъл своя герой не Джеймс Бонд, а Иван Момчилов.

Според този план Иван Момчилов първо спечелва доверие на сръбските разузнавачи, отговарящи за българските емигранти, като заявява, че му е омръзнал емигрантският живот и желае да извърши нещо голямо в България. Редовно получава писма от свои „приятели“ в България, които му изпращат „ценна“ информация за ВМРО и съществуващото противоборство в ръководството на революционната организация между Иван Михайлов и ген. Александър Протогеров. Естествено, писмата са писани от разузнавателния отдел на ВМРО и нарочно е подхвърляна информация, която може да заинтригува сръбските служби.

Тези неговии „приятели“ му пишат, че конфликтът във ВМРО е толкова сериозен, че кръгове в организацията замислят убийството на Иван Михайлов.

И тъй като вече съществува практика в македонските среди спорете да се решават с револвери, сръбските служби захватват въдицата и започват да вербуват Момчилов да се върне в родината и да извърши покушение срещу шефа на комитите в България. Сръбите смятат, че ако убият Ванчо Михайлов, ще успеят да унищожат ВМРО.

Те вече са пробвали няколко опита за покушение, но без резултат. Техните агенти или не успяват да припарят до Михайлов, или са заалаяни и наказвани. В озлоблението си на 31 октомври 1927 г. сръбите убиват 70-годишния баща на Иван Михайлов и 36-годишния му брат Христо.

С подготовката на покушението, което трябва да извърши Момчилов, се заема лично шефът на сръбската полиция Жика Лазич. Момчилов преминава множество проверки и е обучаван в стрелба и работа с шифър. Обещават му награда от 250 000 динара, ако свърши работа. Разрешение за акцията дава министърът на външните работи Воя Маринкович, който издава на Момчилов и фалшив гръцки паспорт. Сръбските посолства на Балканите са уведомен да оказват пълно съдействие на атенатора, ако при своето изтегляне от

България му се наложи да търси техните услуги. Лично Лазич дава на Момчилов pistolет „Нагант“, билет за парахода от Солун за Истанбул и голяма сума пари, а службите за сигурност го превеждат по маршрута Белград-Битоля-Солун-Истанбул, откъдето Иван Момчилов в началото на април 1928 г. с параход пристига във Варна.

От София Иван Момчилов продължава да поддържа връзка с центъра в Белград и така като агенти на сръбското разузнаване в България са разкрити няколко български граждани, а като резидент на сръбското разузнаване в София е идентифициран дипломатът Джорджевич.

От страна на ВМРО акцията е дълбоко законспирирана - за нея знаят само Иван Михайлов, дясната му ръка Кирил Дрангов и скопският войвода Величко Велянов, не е информирано дори и българското военно разузнаване. За по-голяма конспиративност дори двете главни действащи лица Иван Михайлов и Иван Момчилов изобщо не се срещат.

След среднощната стрелба на 24 април 1928 г. хора на ВМРО разпространяват мъглата, че е стреляно срещу някой от големците на организацията. Според „добре“ запознати, пострадали е лично шефът на войводите Ванчо Михайлов. Този слух достига до ушите на сръбските шпиони в българската столица и те веднага донесат за това в сръбското посолство. От там новината е изпратена в Белград.

„Убийният“ Иван Михайлов се покрива в една от базите си в Пирин и не се показва пред хората, а за по-голяма достовер-

ност скопският войвода Величко Велянов се появява опечален в София с превързана ръка и заминава на лечение в Баня.

„Агентаторът“ Иван Момчилов е преведен от хора на ВМРО до границата и прехвърлен на сръбска територия, където се предава на сръбските граничари в Крива паланка. Казва им какво е извършил в София и след консултации по телефона с Белград е преоблечен във войнишка униформа, за да не бъде разпознат. После шестима стражари и един офицер го съпровождат до Куманово.

Докаато пътува натам, великите жупани (областни управители) на Щип и Скопие се скарват по телефона кой да поеме зеро и да научи подробности, за да докладва лично в Белград.

В Куманово със самолет пристига лично шефът на югославската жандармерия ген. Томич и министърът на вътрешните работи Корошец, придружен от Жика Лазич.

Следват подробни разпити, продължили няколко гена, дори изследват оръжието, за да видят съвпада ли с версията, че Момчилов е стрелял четири пъти. Всичко съвпада. Чак когато от сръбското посолство потвърждават информацията, че в София има паника и Иван Михайлов е убит или поне сериозно ранен, изпращат Момчилов в Белград.

До Белград във влака Момчилов е придружаван лично от великия жупан на Щип Михайло Михайлович, който му дава визитката си. На нея написва, че лицето Иван Момчилов пътува с него - да му служи за пропуск пред властите.

В Белград Момчилов е посрещнат като герой. Следват официални обеди, вечери с държавни лица. Вратите на всички министерства са отворени за него. Но тъй като българската преса мълчи за случая, в Белград започват да се питат какво точно се е случило. Правят на Момчилов психотест, но той го издържа блестящо.

За да успокоят сърбите, от ВМРО подхвърлят информация във френското посолство, че Иван Михайлов наистина е убит. След като съюзниците французи имат тази достоверна информация, в Белград си отгърхват и напават въдицата докрай.

Така Момчилов попада в кабинетите на сръбската полиция и разузнаване и започва да събира безценна информация, която предава под формата на писмени доклади на резидента на ВМРО в Белград. Оттам докладите се озовават на бюрото на водача на ВМРО.

Българинът разкрива, че срещу родината му са изградени пет спецпункта - в Ново село срещу Петрич, в Крива паланка - срещу Кюстендил, в Босилеград, в Царево село (дн. Делчево) и в Берово. Дотогава българското разузнаване знае само за два. От тези пунктове сърбите изпращат шпионите си в България. Момчилов изпраща и имената на сръбските офицери, които ръководят тези пунктове. Благодарение на тази информация сръбските агенти, които влизат в България, са проследявани и впоследствие залавяни. Предупреждава и за няколко групи от нелегални терористи, които редовно влизат в България.

Иван разкрива и опит да бъде убит деец на ВМРО - пунктвият началник в Кюстендил Владимир Куртев. Изпратеният убиец е Захари Секулчики, анархист, редовен диверсант на българска територия. Куртев е спасен, а цялата мрежа от агенти и ятаци на сърбите е заловена и наказана по законите на ВМРО.

Освен това Момчилов открива, че известният анархист Нешо Тумангелов, който извършва атентата срещу цар Борис III през април 1925 г. в Арабаконашкия проход, се намира в Сърбия и е на сръбска служба и че самият атентат срещу българския монарх е организиран от сръбското разузнаване.

Цялата информация ВМРО предава по-късно на българското военно разузнаване, с което работи тясно още от края на XIX в., от времето на турския режим в Македония.

Задачата, поставена на Момчилов, обаче не е само да събира секретна информация. Целта, с която е изпратен, е да нанесе удар срещу някое високоставено лице в Белград, за да покаже на сърбите, че дългата ръка на възмездието може да ги настигне не само в македонските градове, села и паланки, а и в тяхната столица.

На няколко пъти той има възможност да стреля по някой жупан или по шефа на жандармерията, но инструкцията е да повлади краля или шефа на полицията. В писмо до Иван Михайлов от Белград Момчилов пише: „Тежко ми е, че не се видяхме лично. Може би щяхме да направим нещо по-красиво! Въпреки това аз ще се помъча да направя онова, което е най-добро. Бъди здрав и жив за доброто на всички онези, които очакват спасение от теб, а такива, ти знаеш, са много!“.

След два и половина месеца в Белград, след като е изпратил десетки документи в София и е събрал множество информация, Иван Момчилов пристъпва към последното действие от начертания план.

Датата е 13 юли 1928 г. Момчилов спокойно влиза в Министерството на вътрешните работи в Белград. Минава за доверено лице и дори не го проверяват за оръжие. Има среща с веселия шеф на полицията Жика Лазич - човека, от когото треперят всички в Сърбия, разплакал и не една българска майка в Македония.

Пият си приятелски кафето и в един момент Момчилов става, вади пистолет и след като предава много поздравии на Лазич от Ванчо Михайлов, стреля. Куршумът улавя Лазич в главата над ухото. Следват още три изстрела и когато охраната на Лазич нахлува в кабинета, Иван Момчилов насочва пистолета към спящото си. Двамата са закарани в болницата, където след два гена Момчилов умира. Макар и улучен в главата, Лазич оживява.

Сърбия е в шок. Както пише един сръбски вестник, нито едно дължностно лице в Сърбия - от краля до пълдаря, не може да е сигурно за своя живот, ако попадне в списъка на ВМРО.

Сръбските власти се опитват да прикрият истината, като изваждат версията, че атентаторът току-що е пристигнал нелегално от България. Обаче ВМРО разпространява на пресата копие от фалшивия паспорт на Момчилов, издаден в Белград, писма от сръбски политици до него, както и разписки за пари и истината лъсва. Европейската преса гърмва и на всички става ясно, че Сърбия е източникът на агресия и несигурност на Балканите, а нейната политика на геноцид срещу 5 млн. нейни малцинства - българи, хървати, албанци, немци и унгарци, тепърва ще бъде повод за нови кръвопролития на Балканите. Френският писател Анри Позе написва книгата „Войната се връща“, в която констатира: „Югославия - това е рактът на Балканите!“ В Белград вземат извънредни мерки за охрана на крал Александър. Обаче ВМРО забавя, но не забравя. 6 г по-късно - на 9 октомври 1934г. в Марсилия сръбският крал получава своята „честитка“ от Ванчо Михайлов - 3 куршума, изстреляни от Владо Черноземски.

Репресиите на Белград в Македония били по-жестоки и от турските

След края на Първата световна война, когато Сърбия отново окупира Вардарска Македония и започва преследване на българското население, ВМРО подновява своята революционна дейност там.

Тъй като вече няма възможност за движение на големи четнически формации, в началото започват с по-малки чети от 20-30 човека, които подгържат духа на населението и накарват провинили се сръбски полицаи и органи на властта.

За да сломят духа на населението, сърбите подлагат на репресии десетки села, които дават подслон на четите - убийства без съд само по съмнение, опожаряване на къщи, изнасилвания на жени, конфискация на добитък и имущество. Беззаконията са много по-страшни, отколкото по време на турското робство, продължило в Македония до 1912 г.

За да предпази населението от изlishни репресии след 1925 г., когато начело на ВМРО застава младият Иван Михайлов, организацията променя тактиката на борба. Броят на четите е намален, както и тяхната численост, и се премива към малки мобилни бойни групи от по 2-3-ма души, които извършват наказателни акции срещу изявени злосторници или бомбени атентати срещу военни или полицейски обекти.

Непрекъснато се търси ефектът и на отразяването от европейската преса, която по този начин държи Македонския въпрос отворен пред европейското обществено мнение.

През 1925 г. в центъра на гр. Щип е застрелян Стоян Мишев - един от ръководителите на сръбската паравоенна организация „Сдружение срещу българските бандити“.

В същата година в Бургасетър във Виена е застрелян Тодор Паница, продал се на сърбите и коминтерна в Москва. През 1927 г. е застрелян ген. Ковачевич, комендант на Брегалнишката военна област, а на 13 януари 1928 г. в Скопие е убит полицейският началник Велимир Прелич.

Сърбите не крият своите стремежи да окупират България и да осъществят мегаломанската амбиция на крал Александър за Югославия от Адриатика до Черно море. Мишена на сърбите са и ръководителите на ВМРО и най-вече Иван Михайлов, когато с основание считат за своя най-голям враг

Борбата за душата на българите

Изказване на Иван Николов по повод 18 години от откриването на КИЦ „Босилеград“

Преди 18 години точно тук, в присъствието на високи държавни ръководители на Р България, представители на Българската православна църква, учени, културни дейци, лекари и журналисти и под силно полицейско присъствие откън, открихме КИЦ-а.

Нашата мисия беше да разпространяване, развива и творим българска култура сред българите в Сърбия. Да възстановяваме уврежданията в съзнанието на хората настанили вследствие на асимилационните процеси под влиянието на утопичните югославянски и комунистически учения. Борбата за българската култура и просвета в Босилеград е борба за душата на българина. В тази борба срещу нас се изправиха на нокти представителите на великосръбския национализъм, Държавна сигурност и почти всички централни белградски меди.

Няма да споменавам за драматичните моменти които сме изживявали в тази борба, но не мога да отмина високата лична цена която платиха някои от нас отстоявайки националното си и лично господство в борбата за внедряване на общоприетите човешки права и демократични ценности.

Със скромните средства с които разполагаме, с много ентузиазъм, с рядко срещан в днешно време патриотизъм и с подкрепата на десетки български държавни институции, министерства, университети, училища, читалища, сдружения, музеи, художници, учени, журналисти и много групи в изтеклите 18 динамични години ние успяхме да се преборим за почти ежедневното българско културно присъствие в Босилеград.

Заг нас са десетки и стотици концерти, изложби, театрални постановки, честване на български празници, значителни гати и юбилеи, екскурзии, фестивали, състезания, летни почивки за деца, курсове по български език и история, стотици ученици и висшисти на българските университети, хиляди български гражданства, хиляди коли с български табелки. Наше дело са паметникът на Левски, новата църква „Св. Иван Рилски“ в Паралово, възстановяването на черквите в селата Долна Любата и Извор.

Особено е влиянието на списанието Бюлетин което мина 80-ия си брой и в което отразяваме всички аспекти на положението на българското малцинство. Решаващ е приносът на КИЦ-а за запознаване и на европейските институции с положението и правата на българското малцинство. Както и във всичко останало, КИЦ-а беше пионер в изпълнението на първите трансгранични проекти в Босилеград.

Но на фона на тия големи културни промени, ние все

още не успяхме да се преборим за демократичните принципи и ценности, свободата на словото и правото на свободен избор. Много от тия неща, за съжаление, не зависят от нас, а от конфузната политическа обстановка в Р Сърбия, която продължава да живее в миналото.

В началото на тази година, КИЦ-а изживя най-драматичните си моменти от откриването си. Опитите да ни компрометират в София и закрийт, или поне да ни наложат груга концепция и стил и начин на работа, поне засега не сполучиха.

По ирония на съдбата, същите ония за които България и българското бяха най-мръсните думи на света, които се прославиха в борбата си срещу КИЦ-а като най-активната българска организация, днес всеки ден са в София и даже се пробват да ни клеветят и компрометират.

Надявам се всички които участваха в тази погла и предателска акция срещу КИЦ-а, да са си извадили поуците за в бъдеще. И да са разбрали, че КИЦ-а, освен надежден и коректен партньор, може да бъде и крайно неудобен, твърд и последователен противник.

Тая вечер ги няма държавните представители на България, няма го и нашия традиционен партньор Столична община. Но преди десетина дни тука беше вицепрезидентката на Р Бълга-

рия г-жа Маргарита Попова, а евродепутатите г-н Ангел Джамбазки и г-н Андрей Ковачев тия дни, в тясно сътрудничество с КИЦ-а, в Белград и Брюксел за пореден път поставиха нашите проблеми в контекст на преговорите за сръбското еврочленство. Въпреки всеобщия скептицизъм, това ни дава надеждата, че сме на правилния път и че това което правим, наистина има смисъл.

КИЦ „Босилеград“ ще продължи и творческата си работа на полето на литературата и публицистиката. Вече в понеделник колегаът Радко Стоянчов ще представи гвете си нови книги в София, а целия октомври месец ще бъде в знака на 130 години от рождението на Емануил Пондимитров когато заедно с Македонския научен институт на 23 октомври ще проведем научна конференция за Емануил Пондимитров.

Днес, нямахме намерение да правим спектакли и тържества по повод 18 годишнина от откриването си, но не биваше и тихомълком да я отминем. Лошото е, че някой се опита да провали и тая вечер и аз изразявам благодарността си към евродепутат г-н Ангел Джамбазки който пое разниските за гостуването на ансамбъл „Гоце Делчев“ и културната програма тая вечер.

Босилеградски усещания

Илиана Делева

Този текст можеше да е пътепис. Тогава щях да разказвам за планината Краище и река Драговищица. Можеше да е репортаж от представяне на книга. Можеше да се родее и с литературната критика, разказвайки за една стихосбирка и един сборник с публицистика. Но той не се роди нито като едното от моженията си. Всъщност той първо се роди като стихотворение, което го завършва и като чувство, което трудно оформя думите. Това е чувство, което трудно мога да назова, но е нещо като усета за близост с хора и места, които са напълно непознати, но не и чужди, нещо, което крие в себе си и болка и срам и надежда и утеха. За това се получи текст за хората, които са вътре и текст за мен самата, която ги разказвам.

С Рагко Стоянчов се запознавам при посещението на група учители от 55 СОУ „Петко Каравелов“ в Босилеград. И затова е текст първо за него самия, но не е очерк.

Историята започва така. Колегата по физическо възпитание и спорт Желко Насев е родом от Босилеград. Там живеят родителите му. Там за първи път е осъзнал своята българска принадлежност. И там е започнал активно да работи за българското самоосъзнаване на босилеградските деца. Като студент на Национална спортна академия се свързва с Лозан Митев, който му е не само преподавател, но и пример като човек и българин от Цариброд и му оказва голямо влияние.

Те двамата разказват пред колежията за живота на българите от Западните покрайнини. За трудностите, които срещат. За малките стъпки, които струпват много, но и носят голяма радост.

В един петъчен ден автобусът с двадесетина от нас потегля. Вечерта прекарваме в Кюстендил. Това е вечер на забавление. На сутринта сме в Босилеград, а вечерта обратно в София. Така се случва, че за един ден два пъти минаваме през границата. Усещане за граница. Която разделя. Която обаче не може да раздели. Която крещи: мен ме прокараха по изкуствен начин. Но я има. Границата, на която на влизане в Сърбия питат не носим ли книги, списания, забранена литература, а на излизане - дали не изнасяме в големи количества алкохол.

Не, не носим големи количества книги и печатни издания, само книгите, които четем в момента и естествено искаме да си върнем. Може би някоя професионална, взета на тръгване от работа, че да се подготвим в неделя за новата седмица. Е, може някоя да забравим на тръгване или да подарим, но ако не ни се получи, няма да е голяма беда. А двойно препечената и други благости на сръбския пазар определено не са ни по джоба.

Тръгнали сме да видим един град, паметника на Левски, Културно-информационния център. Тръгнали сме да се срещнем с хора. Да се поклоним в българския храм отпътък границата - в село Извор. Това е. И това правим. Разглеждаме града. Питаме за това и онова. Посещаваме Културно-информационния център. Срещаме се с младе-

жи, които са като всички други деца по света - мечтатели и оптимисти.

Вратата на църквата се отваря със специален ключ. И е трудно. И не се дава на всеки. Но когато Желко и един от младите босилеградчани заедно опитват да го завъртят подава лесно. Може би за да ни каже, че когато сме заедно, тогава и ще намерим входа към храма, а с това и към себе си.

Така се срещам за първи път с Рагко Стоянчов. Той е любезният домакин, който ни развежда из града и до близкото село, който ни представя хората от КИЦ и децата от Олимпийския клуб.

А още следващата седмица Рагко Стоянчов е в София на едно от любимите му арт-места галерия Класика. Там той представя новата си книга „Докога?“ и заедно с нея последната стихосбирка „Ерогенна зона“ и двете издание на „7 лъча“.

Не става дума за забавен репортаж, но няколко думи за тази вечер не са излишни преди да споделя какво прочетох от него в следващите дни и седмици.

Откриват управителят на галерията Вили Панайотова и издателката Жаклин Толева. Прозвучава песента, считана за химн на Босилеград и всички се изправят на крака. А после се говори за Босилеград, за книгите на Рагко Стоянчов. Проникновен анализ прави Анета Рагко Стоянчова - не просто негова съпруга, а съратник и духовен спътник. „Гръпната точка, ерогенната зона на поета и общественика е България“, казва тя. Наистина е така, когато четеш стиховете или пътеписите му, виждаш това: една огромна любов, една непоколебимост и решителност за отстояване на българщината.

Минава време. Прочитам стиховете от „Ерогенна зона“. Впечатлена съм. Езикът и изказът са цветни, сочни, звучат малко архаично. Но това е език неподправен, непокарен от чуждици, запазил някои от възрожденските си особености. Някои от стихотворенията носят белези на съвременното писане, а други са повлияни от фолклора, но не както при модернизма, а по-скоро както при възрожденските поети. Личи влиянието на класиците. За тези стихове не са важни термините и оценките на литературната наука. Смесва не е и в поетиката. По-важно е посланието. В тези стихове са и сатурата срещу продажниците, и любовта към народа, към българското и към Родината.

В известен смисъл поезията е отражение на обществената му дейност, а прозата, репортажите, пътеписите са друг изказ на темите, които вълнуват поета.

„Докога?“ е книга, която е подредена хронологично. Така читателят може да проследи личните пристрастия на мъжа и обществените ангажираности на човека, трудните стъпки по които преминават активистите на КИЦ „Цариброд“ в Босилеград. Всяка среща с български творец, гостувал оттам границата е отразена с репортаж и интервю. Пътванията на босилеградчани в родината са описани емоционално и с обич. А колко болка има в политическите статии, които показват действителното положение на българското малцинство в Западните покрайнини.

Кървяща още е раната, отворена през 1919 г. с Ньойския мирен договор, който откъсва земята и хората от България, преминавайки на места дори през дворовете.

Шеста сесия

Участваха над 200 сънародници от Молдова, Македония, Унгария, Румъния, Кипър, Сърбия и Франция.

Но нито една от двете държави не е истински заинтересована от съдбата на хората там. Нещо повече: през всичките тези години Сърбия води насилствена асимилационна политика. А България сякаш нехае. Едва след 1990 отделни хора и институции се сещат, че тук някъде, само на километър от границата живеят българи. Българи, които не са забравили произхода си, езика си, корените си. Тук-там някоя община праща гребни помощи. И деца от забравения регион се стремят да дойдат да получат българско образование.

Това научавам от четенето на книгите. А там, в КИЦ-а, слушайки стиховете на едно от момичетата, очите ми се пълнят - от болка, от срам - за невежеството ни и за това колко е жалко, че живеейки тук, сме готови да напуснем родната земя, да изпратим децата си някъде по света в търсене на по-добър живот, по-удовлетворяваща реализация. Докато тук в Босилеград, децата мечтаят за нашето лошо: да дойдат, да видят, да поживеят, да се слеят с родното и да се върнат. Тези млади хора са разкъсани от болката на непосилното търсене на идентичност. Те са раздвоени. Но са готови да се върнат и да работят за своите. Едно от момичетата сподели, че мечтае за софийската консерватория, а после - после просто да се върне и да бъде учител по музика на своите малки съграждани. Колко българчета от България са склонни да направят това? Не, че съвсем няма такива, но...

„Докога?“ е книга възрожденска по дух, както са и много от стиховете в „Ерогенна зона“. И в двете не трябва да се търси само литературното, а по-скоро трябва да се види искреното патриотично чувство, което носи в най-чистите си форми националистическото, българското самосъзнание. Книги приноси за българите покрайненци, както вероятно са и книгите на другите тамошни творци и интелектуалци.

Нямаше начин да напиша само пътепис за пътуването си до Босилеград и обратно. Първото, вероятно и дано не последното. Нямаше как да напиша репортаж за представянето на Радко Стоянчов в галерия „Класика“ - първо, но вероятно не последно, както за него така и за многобройните му гости. Невъзможно ми е да направя критическа статия за две книги, които ме хващат за гърлото не с литературното си и философското си, а с патриотичното, с болезненото, с умението да се радваш на всяка малка стъпка в нещо, което изглежда голямо колкото цялата история на балканското ни времевеене.

Някъде между пътуването, срещата, четенето се родиха прости думи и у мен:

ГРАНИЦА

От двете ѝ страни планината - същата.

Къщите си приличат.

Хората говорят един език.

От двете ѝ страни тече

една река.

В човешките вени тече

една кръв.

От двете страни мечтаят да я преминат - за по-добро.

Само от страната на болката

търсят надежда...

в корените си.

Сесията на Световния парламент на българите (СПБ) към Асоциацията на българите по света (АБС) се проведе на 21 и 22 ноември 2015 г. във Варна.

В стъпителното си слово проф. Григор Велев, председател на Асоциацията на българите по света и Световния парламент на българите се спря на сложната геополитическа ситуация в света, необходимостта от общи мерки за защита на живота и демокрацията в Европейския съюз, без това да е в ущърб на националните интереси на всяка държава.

Той изнесе данни на Института по демография към Българската академия на науките и изкуствата (БАНИ), според които през последните 25 години България са напуснали 2 млн. и 150 хил. нашенци.

Проф. Велев изрази надежда, че много от заминалите ще се върнат да работят в родината, а също и че в България ще останат много млади българи от българските исторически територии, които идват да завършат висшето си образование тук.

Председателят на Световния парламент проф. Пламен Павлов беше категоричен, че у нас не се провежда активна политика по отношение на сънародниците ни в чужбина, които очакват по-голяма подкрепа за съхраняване на българския език и традиции:

Продължаваме да имаме просто едни контакти, които са нещо положително на фона на липсата на контакти преди 26 години, но реално погледнато, независимо че беше приета правителствена стратегия, че тя има силата на официален документ.

Надявам се да бъде опроверган, но аз не виждам тук представители на тези, които би трябвало да чуят нещата, а не само ние да си ги знаем помежду си. Тук се събират всяка година хора от много страни, от големи дружества с доказано присъствие.

Всичко се върши на доброволни начала и със самофинансиране. Ние не можем да имаме свръхочаквания. Трябва всички да работят за това единство с българите в чужбина, а не само агенцията, която има до голяма степен координираща функция.

Главният експерт в Държавната агенция за българите в чужбина Иванка Славчева посочи, че по света има 850 български общности, с които агенцията осъществява контакт. Бюджетът на ведомството обаче е едва 600 хиляди лева и не дава възможност за по-активно подпомагане на инициативите на сънародниците ни по света.

Всяка година българи от 38 държави се събираме тук във Варна - ние сме депутати на добрата воля, допълни в интервю за „Хоризонт“ в предаването „Съботажд“ Тудор Ангел, съветник на депутата генерал Николай Миркович, който представлява българското малцинство в Румъния.

Варна е столицата на българите по света - съгласиха се с него и Юрий Граматик, президент на Всеукраинската обществена организация «Конгрес на българите в Украйна», и Петър Велчов, заместник-председател на съюза на Банатските българи от Румъния.

на Световния парламент на българите

Хората в Молдова и бесарабските българи имат българско самосъзнание, подчерта и Фьодор Саби, депутат от Молдова в Световния парламент на българите.

Те коментираха по покана на Румен Леонидов в предговора «СЪБОТАЖ» националните проблеми на българските малцинства извън България.

Делегатите дискутираха актуални проблеми, засягащи българската диаспора, състоянието на българските неделни училища в чужбина, различните инициативи, целящи да съхранят българските традиции, история и култура.

Степан Сабий от Молдова обяви, че в областта Тараклия живеят 24 хиляди българи, които от години настояват там да бъде открита консулска служба, но това и до днес не се е случило. Той каза още, че в Тараклийския държавен университет се преподава на български, а около 100 младежи всяка година избират да продължат образованието си в България.

Степан Сабий изтъкна още, че в Молдова общо живеят около 90 хиляди българи, а към посолството няма културно-икономически център. „Националният дух на българите в Молдова обаче е висок и във всички населени места с компактно българско население има градини, училища и лицеи, където се преподава български език“, изтъкна още Сабий.

Сънародниците ни са внесли проектозакон в парламента на Молдова, който да даде на област Тараклия статут на национално-културен регион.

Проф. Пламен Павлов олдаси предложението на Иван Боримечков от Тараклия 2016 година да се посвети на Опълченските дружини.

Дора Костова, главен редактор на вестника на българите в Украйна „Роден край“ разказа емоционално колко много българи се събират на ежегодни събор „Кубрат събира потомците си“, който се провежда в село Малое Перещепино.

Първият събор се е състоял през 2001 г след откриването на съкровището и гроба на кан Кубрат. Много българи отиват да изразят почит и на мястото с паметна плоча в град Запорожие, където се намира гроба на кан Аспарух.

Дора Костова разказа и за родолюбивата инициатива на отец Геннадий Мартънов, който е започнал в град Арциз строителството на уникален църковен комплекс. За негов модел са взети знакови български църкви – Старата митрополия в Несебър, Голямата базилика в Плиска и

Златната църква на цар Симеон в Преслав.

Много българи от Украйна са се включили в този амбициозен проект с парични помощи и доброволчески труд. Българската общност в Украйна търси подкрепата на Асоциацията на българите по света и на Българската православна църква за да бъде приет новия храм комплекс за подворие на БПЦ.

Ирина Сиворцова от Украйна призова от трибунала България да подпомогне с храна, медикаменти и грехи българи, живеещи в Донбас, Донецк и Луганск, които бедстват вследствие на военните стълкновения в тези области. Нашенците, живеещи в Украйна настояват

също българската държава да им съдейства в кратки срокове при желание от тяхна страна да живеят и работят в България.

По време на сесията бяха сформирани и следните ресорни комисии:

- Комисия за защита на националната идентичност и националните интереси;

- Комисия по

въпросите за българското гражданство на нашите сънародници, възможностите за тяхното преселване в България и лобиране в полза на Отечеството;

- Комисия за образованието на децата и младежите в диаспората и изграждане на културни институти, читалища и информационни центрове;

- Комисия за развитие на религиозната духовност, култура и традиции и за изграждане на храмове;

- Комисия за връзки с Народното събрание, държавните институции и медиите в България и в чужбина;

- Комисия за събиране на средства за финансиране на дейността на АБС к СПБ.

Участниците в сесията приеха единодушно Декларация за статута на Западните покрайнини след разпадането на Югославия през 1991 г и незаконното им присъединяване към Р Сърбия през 2006 г

Приписка на «Българи»

Световният парламент на българите бе създаден през 2008 г, когато по инициатива на Българската академия на науките и изкуствата се проведе първият Велик събор на българите в морската ни столица Варна.

Тогава на едно място се събраха 2500 българи от различни страни, които решиха да се обединят в гражданско сдружение и така възникна Асоциацията на българите по света.

Днес в нея членуват над 50 землячески организации от 38 страни.

Магията на пейзажите и легендите от Краище

„Светла“ – една забравена идилия от Емануил Попдимитров

Уважаеми дами и господа, приятели, ще говоря за за прекрасния край в който се произвежда за пореден път нашето юбилейно чествуване на Емануил Попдимитров и за мястото на онзи негов мечтан и носталгично преживяван роден край в творчеството и живота му. Ще припомня за един пространен стихотворен текст на поета, останал забравен и пренебрегнат повече от осемдесет години.

Знаем: и чрез творческото си въображение, и при летните маршрути на, семейството си и като политически и обществени ангажименти, Емануил Попдимитров никога не изоставя, не, но не напуска своето любимо Краище, своето родно Груинци – разделено трагически от граничната брзга. Той се връща тук отново и отново и съпричастността му към съдбата на своите земяци се изразява в стотици разнородни жестове. А посветените на пейзажите, българските човешки обиталища и тукашните хора поетически творби са сред най-значимите в прекрасното му многожанрово творчество.

Съпругата на поета Дора Попдимитрова си спомня за първото си пребиваване в Груинци:

„В хубави дни Емануил ме извеждаше в полето, показваше ми имота който владеем. Макар и късна есен, ливадите бяха зелени, осеяни с есенен минзухар. Овощната градина беше добре подгържана и сега природата се беше отблагодарила с обилен плод. Обичахме да ходим и по-надалече – до местността Варуице. Това беше съвсем равна поляна високо сред планините. Там пиехме вода от Попово кладенче.“ И още: „Двете седмици, преживени в Груинци след сватбата, са най-щастливото време от моя живот. Тогава всичко ми изглеждаше безкрайно красиво – и планинските вериги наоколо, и малките поточета, и ароматът на есенните цветя. Всичко ме упойваше.“ И съпругата свидетелствува, че всяка лятна ваканция семейството прекарва в Груинци, че по време на сборовете идват роднини, живеещи отвъд границата и така отново се чувстват всички заедно като едно село.

В последното представително издание на произведението на Емануил Попдимитров, направено от издателство „Захарий Стоянов“ през 2003г под заглавие „Сънят на любовта“, съставителката Светла Попдимитрова – дъщеря на поета, е обособила специален раздел „Роден край – Западни покрайнини“. Този раздел включва стихотворенията „Покраинка девойка“, „Граница“, „Груинската река“, „Жетвар“, „Стада“. Това са, както знаем, антологически произведения на Емануил Попдимитров; включвани са неизменно в почти всички посмъртни издания на творчеството му. Но аз лично бих разширил този раздел и с голямата идилия (поема), близо 20 страници, със заглавие „Светла“, за която искам да говоря днес.

Но преди това, няколко думи за може би най-известното стихотворение от тази тематична група – „Груинската река“, защото и самото название на поемата-идилия „Светла“ също идва от една местна река.

Помним всички ето това:
 Аз съм дева, дева малка,
 нежно влюбена русалка,
 мен роди ме в планина,
 преспа – мраморна жена.

Да чуем и една критическа оценка, на проф. Светлозар Изгов – едно обобщение именно по повод на „Груинска река“: „Дори и когато локализира географски природния обект (което е почти правило у Вазов), какъвто е случаят с „Груинската река“ (край родното му място), Емануил Попдимитров не изобразява реален географски пейзаж, не дори Река (като обобщен природен обект), а вижда реката през призмата на ерудитски образи и асоциации: реката е „нежна влюбена русалка“, песонифициране в духа на митологични фолклорни представи“.

Но ако в някъва степен тази преценка може наистина да бъде отнесена към „Груинската река“, то тя в никакъв случай не може да бъде общовалидна за още десетки и десетки творби на поета, и в случая, особено към поемата-идилия „Светла“.

Защото този текст съдържа именно ярки, вдъхновени и класично звучащи пасажии със съвсем конкретни пейзажи от места на Краище.

Творбата е включена в една съвсем рядко споменавана сбирка – издадената през 1922г в Кюстендил, Печатница Пилев, книжка „Идилия“, която включва три текста: „Рут“, „Светла“ и „Златарки-робини“.) Виждам, че корицата на тази сбирка е репродуцирана в „Босилеград преди и сега“, разкошно шлюстровано издание на „Глас“ във вашия град.) Докато за текста с библейски сюжет „Рут“ пише в юбилейния сборник за поета „Тридесет години“ (1936) талантливият и рано загинал по време на Втората световна война критик – златорожец Петър Йорданов, то „Светла“ сякаш остава необговорена. Самият автор пояснява в „Бележки“ в края на книгата: „2. Сюжетът на идилията „Светла“ е старо предание от моето родно село Груинци (Кюстендилско) която по договора в Neuilly е отстъпено на Югославия. 3. Мотивът на Златарки – робини е също народно предание от с. Долно Уйно – Кюстендилско. „След публикуването в „Идилии“ (1922), идилията „Светла“ е поместена единствено в третия том – лирика, на Събрани съчинения на Емануил Попдимитров, озаглавени: „Бели съзвездия. Нови песни, идилии, балади, народни песни, преводи“ (1932г), заедно с „Рут“ и цикъла „Идилии 1921“.

Оттогава „Светла“ – централната и най-обемна творба в сбирката „Идилия“ – не е публикувана никъде, наистина е забравена.

Идилията „Светла“ е композирана в XXXIV глава от шеснадесет дванадесетосрични римувани стиха, четиристъпен амфибрахит, с цезура в средата. Ето как звучат първите две глави:

Натамък ме носиш, о мисъл далеко –
 в земята на моята първа зора!
 И виждам: пшеници вълнуват се леко,
 Шуми и кънти вековечна гора,
 и дреме в усоще призрачен свет.
 В падини сребреят върби и ракути,
 над сипеи – круши оскрежени с цвет,
 и свети на слънце радика в лъките.
 Изгубена в робство, злочеста родина,
 под сън петвековен ти пак не погина:
 народа ти, кърмен от майчино слово
 и верен на нрави от стари геди,

вървеше печален след стаго, сурово
по валози теглеше плодни бразди...
но ето те в нови вериги, страна:
изкупвай незнайна и чужда вина!

II.

О, Краище! Там, в планини – лабиринт,
прикътано в завет от бурите лютости,
селото се крие у топли ти скути,
и Козяк от запад стои исполин
на стража вековна, а с поглед очуден
надниква от изток – бди морава Рудин.
Залязва деня зад горите, пристигат
стагата, и хлопки звънтят над скали,
от сламени покриви дим се издига,
прозрачен и синкав. Пропеват петли.
В селото и говор и шум закипяват,
но стихват набързо. И пада нощта.
до вратници куче залай в пустошта;
отнейде по пътя кола наблюдават.
И ето, усмихнат и пълен кравай
над стрехите месеца ведър сияй.

Цялата поема-идилия е епически разказ за една история, която „в народната памет се пази два века“: за съсипването на селото от „свирина орда“ яничари, за спасяването на едно малко дете от един старец, за осиновяването на момчето Невен в селото край Светла (реката) от бездетни до този момент съпрузи, за приордените им деца, от които е наречено именно Светла (кат оня поток/, що бистър и хладен в усои се лее“), за пастирското битие на Невен и за зараждащата се любов на Невен и Светла, за годежа им, за идиличното завръщане на двамата с кравата Петкана „тамо, където било е/ Селото – у тъмно и пусто усое./ под Елини бори, в Калинова нива“, за устройването на дома им на дядовското място, за надеждата им, че тук, в сред тази приказна природа, с „вода изобилна“, и „пасища руйни“, „може и груз пришелец роднина/утеха да наиде при нас до година./ и гледай тогава ти – селце!“. За сбъднатата мечта по хармонично, светло битие... Наистина прекрасна – разгръщаща се на фона на пейзажите на Краище – същинска идилия, създадена в най-добрите пасторални традиции на световната литература, от античността на Просвещението, традиции, които Емануил Пондимитров отлично познава, синтезираща и преобразуваща и атмосферата, строфиката и образността на югозападния български фолклор. През 1921г. поетът не е вече само фин и спиритуално извисяващ ни лирик, но и майстор на по-дългите форми, виртуозно ползващ епическите стихотворни размери – умениа, които ще се отлеят по-късно в големите му поеми „Златни ниви и бойни полета“ и „В страната на розите“, както и в някои от преводите му. (Да си спомним, че той е автор и на една важна за българското литературознание студия „Драми на хероичните борби“, 1926г., където чрез оригинални препратки са проследени точно традициите на епически поеми в ред европейски литератури. А наред с Асен Разцветниов, който така последователно търси българските съответствия на стиховете на „Илиада“, с монографията си „Изследвания върху строежа на стиха с оглед на българската поезия“ Емануил Пондимитров е поетът-ерудит, дал отлични формули именно за тези дълги стихотворни редове от българската традиция.)

Да чуем и финалната, двадесет и четвъртата глава на идилията:

Но радост неземна изпитаха те!
И щастие тихо, и светост, и грижа
тогава изпълниха бедната хижа:
на есен роди им се малко дете...
до пазви държеше го Светла с ръка,
а кравата близна челцето му бледо,
и сякаш тя ласките върна така,
що Светла бе гала на нейното чело...

Дойдоха и други преселници тамо:
от рана зора и до късни тъми

вик, говор и звънци огласяят се само,
в долината мелница скрита гърми,
и чук на ковач се наблизко отеква...
Водата потече пак гето е текла!
Селцето възкръсна от пепел и чад!
Над ниви и хижи пове благодат...

(Ще отбележа в скоби, че при втората публикация на „Светла“ в тома „Бели съзвездия“, поетът прави съвсем минимални преработки на някои от стиховете. Така например, в стих седми от глава първа „круши оскрежени с цвят“ става „круши обсипани с цвят“, в ст. 13 „вървеше печален след стаго“ става „вървеше самотен след стаго“; в гл. XIII, в ст. 7-8 „Тогава/жената доближи“ става „Тогава/гойде и жената“; в гл. XIX, в ст. 7 „Усмихната газеше боса пръстта“ става „Тя весело тъпчеше боса пръстта“ и т.н. В текста от „Идилия“ имаме последователно прокаран пряк екавски изговор, докато през 1932г. тези гуми са гадени с е-двойно.)

Удивително е многообразието на пространствата, на самия релеф на Краище – така, както ги представя Емануил Пондимитров. В идилията „Светла“ самите сюжетни ходове – със спасителното бягство от опожареното село, броденето из планината и намира не на послон за детето, години по-късно – пастирското битие на Невен, връщането към дядовското село и новото заселане – всичко това дава възможност за обглеждане и обхождане, за обхващане на целия регион. През баури и върхове персонажите търсят и намират своя уют, избират местата за бъдещето си хармонично и щастливо – въпреки работа – семейно битие.

Текстът е наситен с имена на места, с географски реалии: Козяк, Краище, Рудин, Призорен, Царицин връх, Драгоево, Елини бори, Калинова нива. Всичко това придава допълнителна достоверност, регионален колорит, интимност на цялостното повествование, ние вярваме, че това наистина се е случило преди два века; точно тук, по тези места.

Иска ми се да видя, искам да представя след година с колежата Константин Еленков едно съвременно, съдържащо и фотоси от Краище издание, което ще включва проза и стихове. Тук трябва да бъдат поместени възпитателните, също идилични спомени „Детство“ (1915г.) от книгата „Живот и блян“, книга втора, 1926г., близо 40 стр.) за прозата на Емануил Пондимитров Петър Динеков през 1931г.: „Тя е ценна с оня автобиографични елементи, гадени като спомени от детството и младостта, които по-късно се превръщат на широки битови картини в поемата „Златни ниви и бойни полета“ – Село, Жетва Сватба и др. „Очевидно тези текстови връзки между поезия и проза, между лирика и епика са търде важни в това творчество). Трябва да стоят тук, разбира се, и антологическите „Покраинка девойка“, „Граница“, „Груинска река“, „Жетвар“, „Стага“, а трябва да бъдат издирени и още други стихотворни творби, където имаме следи от покраински поетически визии – най-вече от обособения от съставители и автор на изключителния предговор Владимир Василев цикъл „На село“ в представителната лична антология „Купол“ от 1943г., книга излязла посмъртно, но направена със съгласието на автора. Но на първо място в една такава книга трябва да стои точно поемата-идилия „Светла“, защото точно тя носи легендарно-епическото начало при пресъздаването на световите на Краище. Убеден съм, че така срещнати поезия и проза, поезия и проза с теми, мотиви и образи от родното място на големия поет ще умножат мажите си. (Като приложение в едно таква издание могат да се поместят спомени на близки и приятели, документи. А и разбира се, репродукциите на картините на поета със сюжетта именно оттук.)

И един допълнителен, но съвсем не маловажен ценностен акцент: погледнато в семейно-биографичен план, не беше ли и споменът за създаването на поемата-идилия „Светла“ един подтик така да бъде назована и гъщерята на поета – днешната най-ревностна пазителка на паметта му д-р Светла Пондимитрова? Светла-реката, Светла-легендарната възстановителка на Селото и Светла-любимата авторова гъщеря...

Всичките те подбрани в идеалното, духовното пространство на Родината, на родното, на интимно-родственото.

Проф. Михаил Неделчев, НБУ

Слово на д-р Светла Пондимитрова

Светла Пондимитрова

Зърната на моята житейска броеница бързо се изнизват. Никога не съм предполагала, че ще доживея до 130 годишнината на баща си Емануил Пондимитров. Оная костелива жена с черно наметало и с коса в ръка ме дебне, а аз я моля: „Почакай малко да изпълна синовния си дълг – да извадя на светло образа на моя баща – като поет, писател, детски автор, сатирик, литературен критик, университетски преподавател, преводач, читалищен деец, борец за правата на българското малцинство от Западните покрайнини, на евреиското малцинство по време на Втората световна война, делегат в ОН в Женева, защитил правата на малцинството в Западните покрайнини“.

През 1919г след Ньойския договор родното село на баща ми – Груинци, е разделено на две. Границата минава през двора на дядо ми. По-голямата част от селото остава в Сръбско, а в България – фактически само Гелчна махала.

Това е мъката, болката, която той носи в душата си цял живот.

Баща ми ни възпитаваше да обичаме родината, родния край, род, родители, майката.

Родината, родния край, с любов е възпял в много свои стихове като „България“, „Българския народ“, а за родния край стиховете му са много прочувствени – „Груинската река“, „Покраинка девойка“, „Границата“.

Посвещенията, които оставя са пропиту с много любов: „На майка ми“, „На баща ми“, а също и на жена си, на дъщеря си Лили.

В стихотворението си „Магона“ той се обръща към жена си:

*„Магона, о, моя жена,
сред каменен хаос и трък*

Кого ти оплакваш, Магона?“

А в стихотворението, посветено на дъщеря му Лили, той пее:

*„Ти идеш от другия бряг
от Млечния път, от безшумни води.*

Ти идеш от другия бряг.“

Любовта си към родина, народ, роден край, възпява в ода, а когато се връща в стария дом (стих: „Стария дом“), лирически пее:

*„Пристигам. От вехтите стрехи
здрависва ме стара печал,
но тихи и странни утехи
над мене е клонът разстнал.“*

Как помня баща си? Той беше благ сърцат, народен човек – без излишна гордост и надменност, но със самочувствие. Смяше се и казваше не без чувство за хумор: „Името ми е голямо, но и аз съм голям.“

На ръст беше дребен, с будни, всевиждащи сиво-сини очи. Пред мен е картината: баща ми и майка ми Дора отиват пеша към ректората по „Царя“. Баща ми е с мека шапка, която често сваля, за да отвърща на поздравите на познатите; майка ми, красива жена, елегантна, висока, с шапка с воалетка, го следва. (Да, това беше идилична картина за мене!)

Залата, в която четеше – или по-точно произнасяше – лекциите си, беше пълна. На малко листче си беше скицирал лекцията, цитатите от авторите, които разглеждаше (лекциите бяха по сравнителна литература на литературата от 19-и век).

Вечер късно или сутрин рано в своя малък кабинет в балканската стая на къщата ни, намираща се на ул. „Цибра“ (понастоящем – „Авицена“), съчиняваше своите творби с паче перо, а след 1937г на пишеща машина „Ерика“. Казваше, че е изписал толкова мастило, колкото вино бяха изпили неговите приятели. Или както казваше Радоу Ралин: „С паче перо пише златни слова, а някои със златни пера пишат пачи слова“.

Поемата „В страната на розите“ я писа в продължение на две-три години. Пишеше я вечер, а сутрин под лозницата на терасата ни четеше написаното през нощта. Той я наричаше хумористична, но всъщност тя е избобляваща сатира срещу обществените поороци, написана през 1939г, която звучи на-

пълно актуално и днес.

Главният персонаж в нея е Генчо Гинкин – парвеню, профан и патриотар, прекръстил се на Викентий Гински – един съвременен събрат на Бай Ганьо, който сам се хвали, че книги не е чел, е представен в различни ситуации – като агитатор на избори и партиен функционер, като дипломат в Париж, в болницата, на банкет в двореца. В главата „Алма матер“ на поемата беше описал професорите – негови съвременници. Старите професори – синодалните старци – са представени на заседание. Ние, децата, слушайки разискванията на възрастните, разпознавахме някои от прототиповете на героите – нали живеехме на ул. „Цибра“, наричана „професорската улица“, като някои от професорите ни бяха съседи.

През 1937г баща ми и майка ми заминаха за Париж на Парижкото изложение. Баща ми беше обещал на мама да я запознае с местата, които беше посетил във Франция, Швейцария и Италия като студент.

При това пътуване ние децата – Здравко, Лили и Светла – останахме сами. Сестра ми Лили се разболя от ангина с висока температура. Тогава дойде вуйна ми Елена, която пое грижите за нея. За посрещането им брат ми Здравко беше опънал платно на входа с надпис „Добре дошли, скъпи родители“, а на входната врата на двора, на двете колони с блажна боя беше скицирал портрета на Емануил Пондимитров.

През лятната ваканция всички заминавахме за Груинци – при дядо поп Димитър. Това беше цяло пътешествие, траещо два дена – с файтон от ул. „Цибра“ до гарата, от там – с влак до Земен, а от там – с кабриолет до с. Трекляно – на гости при сестра му деля Арсена, и накрая – понякога с волска каруца – до самото село.

Дядо поп Димитър имаше чифлик в с. Груинци. Още отдалече, при пристигането ни, кучетата ни посрещаша с радостен лай. Дядо поп Димитър видимо зарадван, но прабещ се на сърцат, питаше: „Е, защо сте дошли? Ще ми работите ли?“ И наистина баща ми и брат ми му помагаша в земеделската работа, а ние с Лили събирахме узрелите плодове. Тогава видях как се върше житото – около един кол на гумното обикаляше конят, подкарван с камшик, върху житните класове.

В поемата „Златни ниви и бойни полета“ четем описание на тежкия земеделски труд от посаяването и поникването на зърното до изпичането на хляба. Хлябът се печеше върху тухлена нагорещена подница и посипан с жар вършини. Един комат от топлия хляб с бучка сирене беше чудесна закуска. Хлябът беше свещен за баща ми и не даваше да се слага наопаки на масата.

През 1941г, според Крайовското споразумение на България бе върната Южна Добруджа. Народът спонтанно излезе по улиците. На снимка от това време се вижда как баща ми се ръкува с цар Борис. Тогава му казва: „Още една перла – Южна Добруджа – във Вашата корона, Ваше Величество!“

Когато през 1941г на България бяха върнати новоосвободените земи, баща ми беше много радостен, мислеше си, че така ще остане, и държа пламенна реч пред жителите на Западните покрайнини.

Няколко месеца преди да почине, през 1943г заедно с художника Евтим Томов посещават Груинци. Спят на открито и гледат звездите (къщата е порутена и затова спят навън). Разговарят за поезията му и художникът се интересува дали женските образи на Ирен, Лаура, Ефросина, Ема, са на истински девойки. Поетът обяснява, че това са измислени лирически героини. Може би донякъде образът на Ирен се отличава и е отчасти действителен. А аз си представям баща ми седнал на пейка уморен, след някакъв шумен и стар булевард, замислен за Ирен. Впрочем, имахме такава картина голям формат с маслени бои, която със сестра ми Лили дарихме на музея в Кюстендил. Кюстендил беше любимият му град. Той почти го смяташе за роден град – там беше преминала младостта му, там беше учил в Педагогическата гимназия и после станал преподавател в нея, там бяха приятелите му – Вал. Хисарски, Вал. Димитров Майстора, Асен Василев, Мара Паспалева, адвокати и съдии. Кюстендил в началото на века бил културно средище. И днес кюстендилци и кюстендилската библиотека, носеща неговото име, отбелязват всички негови годишнини с чествания, организирани от директора на библиотеката София Пейчева и нейни сътрудници, като на 30 октомври т.г. празнуват 10-годишен юбилей на библиотеката и честват 130 години от рождението на Емануил Пондимитров.

Със спомените, които ви разказах, си припомних едно щастливо детство, един прекрасен етап от моя живот. Но на 23. V. 1943г слънчевият живот уасна. На следващия ден, деня на Светите братя Кирил и Методий, се простихме с баща ми. За прощаването с Емануил Пондимитров съм разказвала неколкократно.

И така тръпче деца останахме изцяло на грижите на майка ми, която отдаде всички сили, за да продължим образованието си. Аз тогава бях само на 15 години. И тримата станахме добри лекари и човечеци.

КИЦ ДЕЙНОСТИ

ВАНДАЛИЗЪМ СРЕЩУ ПАМЕТНИКА НА ЛЕВСКИ

Вандали почуниха част от осветителните тела и част от оградата на паметника на Левски в Босилеград. За това съобщил Димитър Димитров -Треперски който ежедневно се грижи за паметника и зелената площадка пред него. За станалото е осведомена полицията в Босилеград. Вандалщината срещу паметника на Левски е извършена няколко дни след като Демократичния съюз на българите постави пет скромни паметни плочи на мястото на почупените през 80-те години на миналия век паметници на петима български офицери в Босилеградското гробище.

8 НОЕМВРИ

КИЦ „Босилеград“, ТВ СКАТ, НФСБ и ВМРО на 8 ноември в салона на КИЦ-а проведоха възпоменателна вечер вечерта по повод Деня на Западните покрайнини. Иван Николов поздрави гостите и наблегна на значението на отбелязването на трагичните дати от историята които все още определят настоящето и бъдещето. Заедно с докторантката по история при БАН Нена Василева, те направиха подробен исторически разбор на събитията довели до Ньойския договор и за положението на българското малцинство в бивша Югославия и днешна Сърбия. Проследявайки историческите събития и вековната борба на българите в Западните покрайнини за обединение с майка България, бе констатирано, че освен на сръбската асимилационна политика българите са жертва и на безхаберното и грешките на българските политици и държавници. Не бе премълчан и историческият факт, че ръководителите на организацията за освобождение и присъединение на Западните покрайнини към България „Въртоп“ не са избити от югославската а от българската комунистическа власт. Сравнявайки демографските показатели през времето, се стигна до равностметката, че броят на българите в Западните покрайнини е намалял над пет пъти, че населението е обхванато от унищожителни демографски и икономически процеси и че е оставено на произвола на съдбата не само от Сърбия, но и от България и международната общност. Перспективите никак не са добри, и въпреки това е изключително важно да се запази силен български дух и вяра в собствените си сили и възможности.

Към присъстващите се обърна г-жа Мария Цветкова от ТВ СКАТ, Данчо Хаджиев зам. председател на НФСБ и Георги Петров от ВМРО Кюстендил. Те изразиха подкрепата си към българите в Западните покрайнини и КИЦ „Босилеград“, като подчертаха, че България не бива безусловно и безрезервно да подкрепя членството на Сърбия в ЕС преди тя да реши проблемите касаещи икономическото оцеляване и националната идентичност на българското малцинство. Бе подчертано, че кризата на държавността в България зле се отразява върху българите в чужбина и специално върху българите в Западните покрайнини.

Певческа група от читалището в Баня изпълни български родолюбиви и популярни песни съпроводени от известния български музикант и акордеонист Никола Йонов.

96 ГОДИНИ ОТ НЬОЙСКИЯ ДОГОВОР

На 27 ноември, Демократичния съюз на българите, КИЦ „Босилеград“ и родолюбиви българи от двете страни на границата, по изключително лошо държавно време отбележиха 96 годишнина от подписването на Ньойския диктат. Иван Николов в словото си каза, че тази дата е отправната точка на нашата историческа борба и ние трябва да я помним, не за да се върнем в миналото, а да си обясним настоящето и да намерим визия за бъдещето. Още когато е трасирана границата френският полковник Ордиони си признава, че няма по-несправедлива граница в Европа. Иван Николов припомни думите от Петицията на босилеградчани която те са изпратили 1919 на Парижките миротворци:

„Протестираме против чудовищния метод да се късат скъпи кътове от нашето отечество, да се хвърлят в страшна мизерия и да се предават на мъчителна стопанска агония. Високи и непроходими планини ни делят от населените центрове в моравската долина, а от естествените центрове на нашата родина ще ни раздели сега черната бразда на новата граница, израз на пълна гавра с правото, истината и свободата. Протестираме с жар, защото тези решения, след като отбягват болезнено истината, ни дават възможност да видим колко много сме се мамили, като сме разчитали на мощното слово на великите в своята история и култура народи. Не молим за милост, защото сме вече убедени, че тя е умряла в сърцата на силните, а със стиснати зъби и осе-

нени от черните знамена се кънем пред лицето на демократиите от Стария и Новия светове, че сме решени да загинем вървейки твърдо към нашата Голгота, презипълнени с още по-силна вяра в неизпълнените и предвечни истини за свобода и висша правда, които ще надживеят амбициите на личности и народи”.

„Днес Ньойския договор и цялата Версайлска система от договори са отречени от времето. Той противоречи на съвременните европейски принципи и ценности за правата на човека и правата на малцинствата. Свободна и обединена Европа не може да се гради от окупирани и поробени народи. Демокрацията не може да се гради върху страха и насието“ – каза Николов и припомни обещанията на президента Николич, че: “Сърбия ще посвети особено внимание на тези общини, в които живеят българи. Веднага ще се включим в отпечатването на учебници по български и ще обновим българските паметници, които съществуват на територията на Сърбия.”, и на тогавашният премиер Ивица Дачич, че: „Правителството на Сърбия ще настоява да подобри икономическото развитие, образованието, информирането, издателската дейност и защитата на културното наследство на българите в Сърбия”, и изрази разочарованието се, че нищо от обещаното не е направено. Накрая, Николов подчерта, че: „борбата за спазване на националните ни и граждански права и свободи, за отваряне на границата за свободно движение, за привличане на външни инвеститори, за свободно развитие на частния бизнес - не е насочена срещу никого и с нищо не застрашава националните интереси на Сърбия. Напротив, от нашето положение зависи европейския образ на Сърбия и кандидатурата ѝ за членство в ЕС”.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА ЕМАНУИЛ ПОПДИМИТРОВ

По повод 130 години от рождението на известния български поет философ, литературен критик, писател, художник, полиглот, преводач общественик и будител Емануил Попдимитров, Македонския научен институт към БАН, Института за исторически изследвания и Културно-информационен център „Босилеград“ на 23 октомври в Босилеград проведоха научна конференция под заглавието „130 години от рождението на Емануил Попдимитров – глас и съвест на нашия народ“.

В началото на конференцията г-р Ангел Джонев от Регионалния исторически музей в Кюстендил откри фотодокументална изложба в КИЦ-а за Емануил Попдимитров.

Конференцията се проведе в две заседания и на нея участваха около 30 учени и граждани от двете страни

на границата които изчетеха 11 доклада за различните аспекти на личността и делото на Емануил Попдимитров и каузата на Западните покрайнини на която той посвещава значителна част от живота си. Повечето доклади и последвалата дискуссия бяха посветени основно на обществената и литературна дейност на Емануил Попдимитров насочена към защитата на правата и интересите на българите в Западните покрайнини. Някои факти от неговата биография и родословието му бяха изнесени за пръв път. Също така, участниците се съгласиха, че признаването на българите в бивша Югославия за малцинство, се дължи на неговата дейност през август 1929г. на Конгреса на европейските малцинства в Женева.

В поезията си и литературата той е представител на символизма – устремен към високи духовни идеали и хармония с природата и вечната женственост. В стихотворенията си той е възпял родния си босилеградски край по най-модерния за времето си художествен и ненадминат и до днес начин.

Общата оценка бе, че Емануил Попдимитров е интелектуалец от национална и европейска величина, поникнал в Босилеградско и символизиращ стремежите за духовното единство на българите от Западните с майка България. В такъв дух, освен Иван Николов, се изказаха и докторант Нена Василева от Босилеград, доц. г-р Александър Гребенаров, доц. Веселин Методиев, проф. г-р Михаил Неделчев, проф. Людмила Григорова, г-р Володя Милачков, проф. Анна Чолева и писателят Константин Еленков.

Десетилетия наред поетът, литературният критик и философ Емануил Попдимитров са осъдени на забрава в родния му град заради идеологическите предразсъдъци по отношение на правозащитната му дейност на българите в Западните покрайнини и криворазбраните „добро-съседски отношения“ между двете държави.

Бе изразено неудовлетворение от това, че паметта на великия поет Емануил Попдимитров е почти изтрита от родния му Босилеград и нито една улица или училище не носи неговото име. Бе подчертана потребността от популяризиране на неговото творчество сред младите чрез преиздаване на неговите книги и създаване на електронен сайт с негови произведения.

ЛЮБА ПАШОВА ТРОГАТЕЛНО ПРЕДСТАВИ „ИЗВЪН ИГРАТА“

На 04. 12. 2015г. (петък) от 18 часа, в салона на КИЦ „Босилеград”, известната българска журналистка Люба Пашова представи книгата си „Извън играта”. Заглавието на книгата е по нейното едноименно седмично предаване по БНТ, а самата книга е сборник от 30 нестандартни интервюта с известни български личности от киното, музиката и спорта в които водещата разоткрива истинската им човешка същност, извън измисления свят, извън напратените им от обществото и медиите професионални образи. „Усещане за човека – тих и незабележим, ярък и силен, чувствителен и талантлив, вярващ и търсец – това многоцветно усещане е в интервютата на Люба Пашова” – пише в увода на книгата Юлия Пискулийска. Продуцентът Евгени Николов казва „...исках да създадем предаване, в което акцентът не е това, с което хората се занимават – било спорт или изкуство, а това, което са те в живота си. Често човек пази грижливо най-съкровенията си мисли, преживявания и мечти и за да ги сподели с широк кръг хора, той трябва да бъде

поставен в ситуация извън неговото ежедневие. Затова сме „Извън играта» – в този половин час сме много често „извън» – извън стандартите, извън празнословието, извън времето и пространството, и много „в» – в мислите, в душите, в сърцата». И действително, Люба Пашова разглежда известните личности в предаването и книгата си извън ролите които играят в обществото, търсейки истинския им профил най-често създаден от вяра, любов, доброта, патриотизъм, страдание и болка. Именно тази човечност ги прави силни и вероятно заради това те са високо в културния живот на България.

Както и самата Люба Пашова. Родена е 1971г. в Кюстендил, но по бащина линия е от с. Извор, Босилеградско, потомка на известния род Пашови. Завършила е актьорско майсторство в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов» и в студентските си години играе в Сатиричния театър. Веднага след дипломирането си постъпва на работа в БНТ като репортер, редактор и водещ в Спортна редакция. От октомври 2014г. е водещ на предаването „Извън играта» по БНТ HD.

Люба Пашова е особено сантиментално свързана с Босилеград, с родното място на баща си Стаменко Пашов с. Извор, с черквата „Св. Троица» за която нейните предци са предоставили земята, с килийното училище, роднините и приятелите в Босилеград. Именно затова я поканихме да представи „Извън играта» в КИЦ-а. Беше любезна да се отзове - с трепет и възненение с което ни трогна всичките. В пълното салонче на КИЦ-а, Люба най-напред с документален филм, а след това и със слово трогателно и емоционално представи книгата си посветена на дъщеричката ѝ Микаела и я подари на всички посетители дошли тази вечер в КИЦ-а, укрепвайки по този начин духовните връзки със сънародниците от двете страни на границата и особено с елитните личности от културния живот в България.

Един от най-активните защитници на правата на българите в Западните покрайнини – поетът, публицист и общественик Иван Николов, председател на българския Културно-информационен център „Босилеград“, получи Награда за Патриотизъм и Силен български дух „Велик БЪЛГАРИН“ на церемония в Клуба на Архитекта в София.

Иван Николов е редактор е сп. „Бюлетин” в Босилеград. Като активен общественик е написал над 400 статии за проблемите на българите в Сърбия. Носител е на четири награди за поезия и литература, обществена дейност и за принос за опазване на правата и интересите на българите в Сърбия.

Старши съветникът на Върховния комисар на OSCE за националните малцинства в Хага г-н Алесандро Рота, посети Босилеград и се срещна с представители на българските организации КИЦ „Босилеград“, Демократичен съюз на българите и Гражданско сдружение „ГЛАС“. Разговорите продължиха час и половина в офиса на КИЦ-а, по време на които Алесандро Рота бе запознат с цялостното социално-икономическо, политическо и демографско положение в общината и му бяха предадени документи на английски език с подробно описание на проблемите на българското национално малцинство в Западните покрайнини.

Особено внимание бе посветено на проблемите с образованието на майчин български език, медиите, културата и служебната употреба на българския език и писмо. Стана дума и за конфликта на интереси между длъжностите кмет и председател на Националния съвет на българското малцинство който се контролира от сръбските националистически партии и не може автентично да представлява интересите на българското малцинство.

На г-н Рота му бе предостъпена и Платформата за защита на правата на българското малцинство подписана от 15 граждански сдружения и малцинствени партии през юли 2013г.

Домакините изразиха безпокойствие от езика на омразата с който се говори в сръбските медии за българите както и посланията от „научната среща“ която се проведе от 31 октомври до 2 ноември т.г. в Сурдулица и Лесковац на тема „Българската окупация на Южна Сърбия 1915-1918г.“ На тази среща се търсеха „научни“ доказателства за предварително и спекулативно зададени бройки от 3 до 30 000 сърби избити от Българската армия по време на Първата световна война в Сурдулица?! Специално внимание бе посветено на Сръбската православна църква която вместо да проповядва мир и любов между българи и сърби и да възпитава миряните в духовните ценности на християнството, все повече раздухва националистическа истерия и омраза, особено от изграждането на паметната костница в двора на Техническото училище в Сурдулица. Двама свещеници са напуснали Босилеград през последната година под натиска на епископа на Вранската епархия Пахомий.

Служителят на Високия комисар за националните малцинства при OSCE Алесандро Рота бе запознат с блокирането на демократичния процес в Босилеград както поради липса на свободни медии, така и поради политическото своеволие на местната власт в Босилеград която, злоупотребявайки с властта, пречи на приватизацията, на частния бизнес, на неправителствения сек-

пор и на конкурентните опозиционни партии особено на тях които претендират да защитават националните права и интереси на българите.

БАСКЕТБОЛНА СРЕЩА 55 СОУ - ОЛИМПИСКИ КЛУБ БОСИЛЕГРАД (57 : 74)

В рамките на зимната подготовка, представителите на Олимпийски клуб Босилеград се наложиха над 55 СОУ «Петко Каравелов» от София. През първото полувреме Олимпийски клуб Босилеград в началото имаше 5 точки преднина, но до края на мача, особено в последната четвърт, резултатът беше драстично увеличен. Страхотна победа за нашия отбор, очаквахме победата, но наистина не се надявахме на толкова висока победа. Това вече не бива да ни изненадва, защото отбора на Олимпийски клуб Босилеград има силата да претендира за първо място на Швейцарските учители през май месец. Тези ученици спечелиха състезанието Мала Богородица и вече имат уменията и таланта да играят тактически баскетбол. Те са млад отбор, но силен в отборните действия. Специални благодарности на всички членове на клуба и родителите за безрезервната подкрепа. Следващата инициатива задължително трябва да включи и родителите за да видят, че полаганите усилия през всичките тези години не са били напразно. Най-важно е това, че клуба работи и подобрява своите взаимоотношения с много клубове и училища.

На 20, 21 и 22 ноември в българското Посолство в Рим и в Българския културен институт в Италия се проведе седмото издание на Фестивала на българите по света „Аз съм българче“. Целта на форума е да съхрани българското самосъзнание сред българите зад граница и дава възможност на деца с българско потекло да се изявяват в три различни конкурса - рисунка, литература и музикално-словесно народно творчество.

В приветственото слово посланик Марин Райков поздравя с „добре дошли“ повече от 80 деца от 11 български училища от Испания, Германия, Унгария, Сърбия и Италия. Тази година групата босилеградчани бе съставена от шест гимназисти, един студент и двама ръководители от сдружение „ГЛАС“.

Сдружение „Глас“ благодари на Посолството на Р. България в Рим, посланика г-н Марин Райков, на Посолството на Р. България в Белград г-н Статис Анастасиадис и Солун, Гимназията в Босилеград, Община Босиле-

град и ВМРО-БНД, без които участието им във фестивала нямаше да е възможно.

Инициатор на Фестивала на българите по света „Аз съм българче“ е асоциация Т.А.Н.Г.Р.А. от Магрид, Испания. Домакин бе българското училище в Рим „Св. св. Кирил и Методий“. В тазгодишните конкурси участваха над 750 деца от целия свят под ръководството на 50 български училища и културни асоциации в чужбина. За финал - посланик Райков отправя призив към всички участници да помним миналото си, да се гордеем с него и да бъдем винаги решителни когато трябва да предадем на децата си съзнанието за тяхната българска идентичност.

III БЛАГОТВОРИТЕЛНА КОЛЕДНА ВЕЧЕР

По инициатива на гражданско сдружение ГЛАС, за трета поредна година, на 11 декември в хотел „Дукат“ се проведе благотворителна вечер за социално слаби деца, по време на която бяха събрани 360 000 динара за топли грехи. Тази година броят на участниците, предимно от България, се увеличи почти двойно. Събраните средства бяха разпределени на 60 деца, предимно от училищата по селата.

В благотворителната вечер се включиха генералът от ВМРО Юлиан Ангелов, представител на посолството ни в Белград, БТА, различни български организации и представители на местния бизнес. Парите за участие в инициативата изпратиха от Парламентарната група на ГЕРБ, народният представител Жельо Бойчев от БСП. Инициативата подкрепи и Столичния общински съвет. Организаторите пък подариха плакети на редовните си дарители.

Анета Иванова-Радо Стоянчова

ЧИЧЕ В ГУГЪЛ

Чиче и Васила снощи
накъркали се саглам –
ајде пиво и ракия –
та начџска разправива –

-Ти на мене! – Ти че видиши!
-Я на тебе чу ти дам!...
Покрай сено, покрай овци,

па и млеко, па и крави – тупургия
нема край!

Окат, пуцят, та разтурат –
прогњиа маала
И от сите страни ора
чуют ги със стедзани сјрца

Али љде утро свежо,
слнче над бајро се побира
и занича, та се смее –
де ли са Гавазов и Васила?

Че синочке с данганиа
узнемирјли и небого –
сите звезде се стајли,
грухало у лом селото!

Тихо слнче бабно стјпа,
леко лч по лчом праца
Над Комитината кјца
новий ден се па зафаца

Стајат братци, тјрлят око
Будат се преспали, укротени
Нищо от оканье те не помнат
Сви вражди са поломени!

Йдат, па кафе пониват
туа – у родњинско дворье
И едљн на други се надсмиват,
ка у песни слушат що са сторили

Гор е чиче, ма се дјрви,
чим за подвизите свои слуша –
ем се фали, ем се сјрди,
че у кнџга е опиcан!

Вџкат му: -У љнтернет, че љдеш,
в гуѓало че те потражат –
сите ора по земята –
що е чиче че доѓоѓат!

Там за Тропало и Патос,
за Пидишо и за Мама –
сите че се смејат с радост
на Гавазовата слава!

Шаљи го Васил без зуби:
-Нищо, брат ми, се не губи –
у печатницата доле
че те размножат на кнџга,

ти бјди си задовољен –
в Библията тебе че те љма!

Югослава Александрова

ДОБРЕ ДОШЉА, НОЕМВРИ!

Как така не ме познаваш!?
Аз сџм онази, която преди
година беше ти близначка...
Онази, студено-сивата,
котора много приличаше
на теб. Сети ли се, онази,
мрачната, дето деноночно
валеше како теб. Позна ме,
нали? Малко взех от Јули,

малко от Октомври, и така
смених цвета си. Раѓвам се,
че и ти си взел, некој
слнчев ден. Отива ти,
особено на разноцветни
ти шал и на златната постеля.
Защо сџм рошава ли? Знаеш,
прически на мен не ми отиват.
Все едно ти да си накичен
с маргаритки, вместо с падаци
листа. Да ухаеш на лјољак,
вместо на чай и на канела.
Да, топло яке сџм си взела,
но не за да топля студеното,
а топлото в мен да не замрјзне.
И така... Май всичко ти казах.
Чадјр, не си нося. Забравих го.
Нарочно. Защото искам да
тчам под грјжда, да се мокра
в локвите, како малките деца.
Такава сџм, познаваш ме,
все пак, нали сџм ти сестра.

ПРЕРОДЕНА

Забравил си ме – нека,
и аз в амнезия ще се облека.
И в бяло ще сџм – чиста.

Не знам дали ще ми отива
на очите, но поне спомените
ще превјрне в бледо и сиво –
ще изхвјрли от сјрцето ми
и последното парченце от тях.
Ще изсипа от дланите си
онази „нежност”, която ми гаде –
и безразличието ще стопля.
И така, почти преродена
пџтя си ще продјлжа сама.

ПОЛУУСМИВКА

Сънувам те често там на плажа,
как седиш срещу мен все така
самоуверен, вљобен и обичаш.
Как погледјт ти крџтјк,
мљчливо ме пита и говори...
Как без повод се усмихваш под
низките облаци и скритото слнче.
И сџнувам како се разминаваме,
но не како непознати, а нарочно –
да не се срещнат погледите ни,
да не кажат премљчаните думи.
Крачим, аз безпџтно, ти с цел.
И след неколко крачки, и двамата
едновременно се обрјцеме,
подаряваме си полуусмивка,
а после продјлжаваме напрег.

У София зелници, у Белград сърнешки бутове!

Е, море Владко, Владко, изеснику, гума ли ти я, дека че те изеде тая пуста сръбска политика и оно полек-полек натам връвти работата. Шо ти требеше да се заваташ с удбаджиите и джандарете не знам, ама те тия че ти острижат перчио. Подголеми се и заборава, па сега гледам, надизали са ти вилите и зребулките отсекаде и мани що че открекаш от кметството, но може и да те затворат у буварняко. Ама ти се не ядосуй, че биде, що че биде, сека сила е до време, па и твоята нема да е до века. Па ка си помислиш, стига ти и беше - ако досега не си се напунил, нема и да се напуниш. Язык е за зияно що поправите с твоите арамаджи и гловенци, ама нека е за наука и на гръжавата и на тия улавите що ти се фаная на оро.

Да видиш дека те това, управлението ге, не е шега работа. Оти едно е да лъжеш циганите и селян-гурите да те изберат на изборите и да янеш общината, а друго е да управљаваш и да водиш ред за народо како домаќин човек. За това си требе мурафет, човещина и акъл, требе да умееш от парето две да правиш, ама това на тебе не ти е дал Господ. Ти едно си знаеш, едно си баеш: у София със зелници, ошавки, оцет, квасено млеко, шљокавица, а у Белград, със сърнешки и свински бутове! Те тая твоя селска политика че те изеде и тебе, па и нас ни доведе до прошљачина и народо вана по чужбина от тебе. А па тия дека са останали и се наврћат около тебе колкото да земат некая пара или да им направеш путищата по мерата, та да изсекат горите що беме запазили и спестили – тия па ептен че те направат за нищо. Ние едно време се зрееме на огњишта, та да пораснат горите и да ти оставиме на децата, а вие сега отврћзате рџете на айдуците, та изкраднахте и продадохте това що ви оставиме готовинка. Ама вие не мислите за деца, мислите си, додека сте вие – дотам и свето че е. И дека че музете гръжавата додека е век и свет. Ама политиката е ороснија – сега с едн, утре с друг, па си ти прави сметка каде че се генеш.

Па додека си на власт, арно, ама после ка почнат да ти вагат усраните гащи, па и да ти притурат и кое е било и кое не е, твое чудо, та ничие. Шо да ти чиним – дигнал си глава у облаците и не даваш гума да ти се продума. Мислеше дека си станал кмет, та си ванал Бога за брада. Оно па да се замислиш и како си станал кмет, жив у зему требе да пропаднеш от срам. Това твоего си беше чиста лъжа и айдучина – с народна пара ни купува доверието и ни лъга, па после ка ни се качи на гръбината, докара ни до прошљачина, па сега требе рука да ти целиваме и да те глаусеме, та да ни даеш по коматченце. Ама Господ гледа одозоре. Разбирам да е некой учен и домаќин човек, направил пари с работа па си има авторитет и народо го избрал да го води и да го управљаваш – алал да му е! Ама ти си си теленце, каде че се мериш с учените и чорбаджиите.

Народо бре пропадна и сичко живо запусте, а тебе те дигзаш самовилите по соборищата – оро да играеш. Оно се види дека јаволо е улезало у тебе, бабин! Какво оро и какви свирки са те напели, бре изеснику, не чуеш ли дека дунята е пропищала од тебе!? Какъв зиян, какъв батџк поправите – това чудо не е било. Шо народна пара просрате и едн колец право не можате да набиете. Каде да погледнеш, насекаде се е разпаднало и разкиснало, а човещите са озлобели, карат се и сами си думат како маанити, а бе направо дяволо си връвти

по земата.

Боже, Боже, какво време гојде, не може да си продумаме за домаќинска работа – кой що чини, сек за политика гума! Едни за тебе, едни против тебе и щом се разтурат, я от задушица, я от позребение – сите тџрчат у общината да ни клеветат кой що сме думали. Оно още това остана, за јазиците да ни врџеш и никој да не смееме гума да продума, та на тебе да ти е арно. Полека, още малко, па че ти доарнее и сџе че ти се намести - и ние ли си замине – жива гуша нема да остане у Босилеград.

И тогај че те прамам с кого оро че играеш и кому че свиреш на вратите с циганџете, зашто ти е бензиностанцијата, зашто ти е „Кобос“ и дирекцијата и топкарете у спортното. Те

сега да замине Босилеград от край на край - нема кој добар ден да ти каже. Народо си остави домовите и вана по чужбина – чужди врати да реди и пара да изкара, та да изведе челяд на пут. Дотам ни докарате.

Видите ли, не видите ли што сте направилли – не знам. Може па и властта да ви е заќоравила, може да ви е залудила, всичко може да е – ама не е убаво. Многу пари и голема власт не са за сиром човек. Убаво си имаше гљоканч и наместо да си продаваш грешки и прапушњаци – удбаджиите те пуција у политиката, та се запелете у това што не разбираш и триста зияна поправи. Тая работа не е како за тебе. За това си требе учен човек, домаќин и сербез, думата да му е закон, а не е мџгозакка како тебе и тия около тебе, що сменяват партиите како чораци, само и само да се намџрат до общинските јасли та да си поминат. Е, оно не може све да разбираш и да знаеш – требе да си ванеш учени човечи да ти помагат, да ти пишат там кое како требе, што требе, та да ти се не смеят. Па мани що ти се смеят, но и беля си направи – за сичко има триста закони и параграфи, свето много напредна, не е катом едно време. А ти си млатиш и кое е за думанџе и кое не е.

Ептен по селски го караш. Есенеска, собираш поцџнели тепси и каравани по маалата и караш жените да ти месат зелници и тиквеници, да ти варат ошавки и да ти квасат млеко, та да се отсрамиш пред докторите у София! Па си повлекъл и циганите с тутуретките и тупано, та да им свиреш на уше и да им играеш чочек и „ужичко коло“ у болницата! А онај, докторите, се гледат и се крџстат. Е па оти ни излагаш така, бре бабин, та да ни се смеят по весниците?! Току ли ти не сече пипето дека това е болница, не е собор у Загранџе? Оно верно сме закасали и изпаднали, ама па и не сме дотам.

Шо ти требе да се наплиташ и каде требе и каде не требе. Цело лето бучиш на Гујчек – на судиште акъл че даваш. Ма што разбираш ти от тия работи бре, марен те убил! Остава човещите да си гледат работа, кой що иска нека си купува и продава, нека си прави аљш-верши – това не е твоя работа, има си закон. Ти гледај да поизметеш улиците, води там ред да не смџрат нужниците и да не тече водоводо, псетата да не замочкуат пиперките пред магазините, гледе там да е отворена общината и гледај да си арен със сите – това ти е работа. Гледе да направиш нешто добро, не карај инат и дженабетлџк на наши човечи. Оти едн ден, тия що те навлекова у политиката, че те навлечат у судилища и затвор и ч око нема да им мизне.

ISSN 2217-7647

9 772217 764006